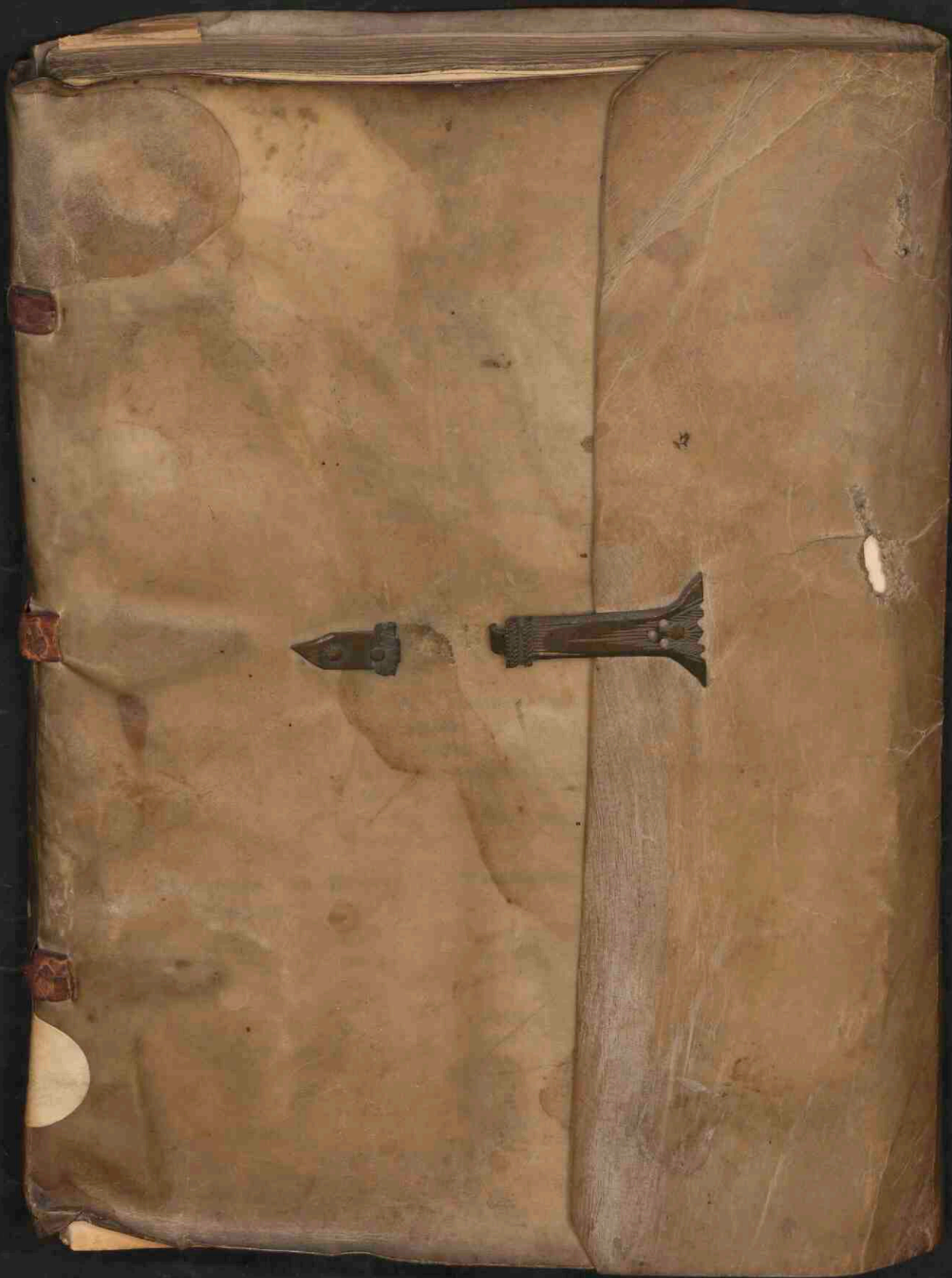

Keuren en handvesten van Schellinkhout en handvesten van Medemblik, en (delen van) Westfriesland.

<https://hdl.handle.net/1874/338688>

74⁵⁶

Hs. 36
Kast 5, Pl.H

V. H. 36.

H 1729

Hs.
5 H 36

256

Papier. 207 × 148. 86 fol., waarvan fol. 1, 2, 5b, 76b, 79—86 onbeschreven zijn. Beginletters, opschriften en nummering der bladen in rood. XVI^{de} eeuw (1549).

Keuren en handvesten van Schellinkhout.

- Fol. 3a—5a: Tafel der keuren en handvesten van Schellinkhout.
 „ 6a: Dit was vergeten: Van scepenen acht.
 „ 7a—21a: De keuren van Schellinkhout (de nieuwe keuren fol. 18b—21a).
 Uitg. bij M. S. Pols, *Westfriesche Stadsrechten*, II, blz. 287—316
 in *Oudvaderlandsche Rechtsbronnen*, VII. 2 (1885).
 „ 21b—22b: Uitspraak van het Hof van Holland betreffende de verkiezing van
 kerkmeesters te Schellinkhout, dd. 1450 April 29. Uitg. bij Pols,
 I, blz. 28.
 „ 22b—30b: De handvesten van Schellinkhout.
 a. 1450 upton XIII^a dach [in Maerte]. — Philips I verleent ver-
 schillende rechten aan Schellinkhout; uitg. bij Pols, I, blz. 25,
 die met P. A. S. Limburg Brouwer, *Boergoensche charters*,
 's Gravenhage 1869, blz. 102 deze oorkonde in 1452 stelt.
 b. 1436 Aug. 9. — Philips I geeft voor Holland en Vriesland
 ordonnantiën betreffende den vrede der onschuldige magen
 en betreffende het zeventuig. (1446? Vgl. Limburg Brouwer,
 blz. 87).
 c. 1402 up S. Thomasdach Apostel (Dec. 21). — Hertog Albrecht
 geeft stadrecht aan Schellinkhout. Bij Van Mieris, III. 772.
 d. 1404 Maart 20 (1405). — Willem VI verleent verschillende
 rechten aan Schellinkhout; uitg. bij Pols, I, blz. 22.
 e. 1412 April 10. — Willem VI regelt de keuze van burger-
 meesters, schepenen, schout en raden, en de pacht der
 tienden in Schellinkhout; uitg. bij Pols, I, blz. 24.

Handvesten van Medemblik, Westfriesland of deelen van West- friesland.

- Fol. 31a—34b: Die tafel der handvesten van Medemblik.
 „ 35a—47a: 1288 up O. L. V. dach als sy gebootscapt wert (1289 Maart 25). —
 Floris V verleent stadrecht aan Medemblik. De Lat. tekst uitg.
 bij Pols, I, blz. 3vv. — Fol. 31—34 zijn ongefolieerd; met fol.
 35 begint een nieuwe nummering.
 „ 47b—48b: 1355 Sept. 4. — Willem V verleent aan Medemblik verschillende
 rechten. Bij Van Mieris, II. 860.
 „ 48b—49a: 1410 Aug. 31. — Fragment van een oorkonde, waarbij Willem VI (?)
 aan Medemblik verschillende rechten verleent.
 „ 49a—50a: 1433 Sept. 17. — Philips I geeft bepalingen betreffende het
 houden van de dingbank of vierschaar in of voor het gasthuis te

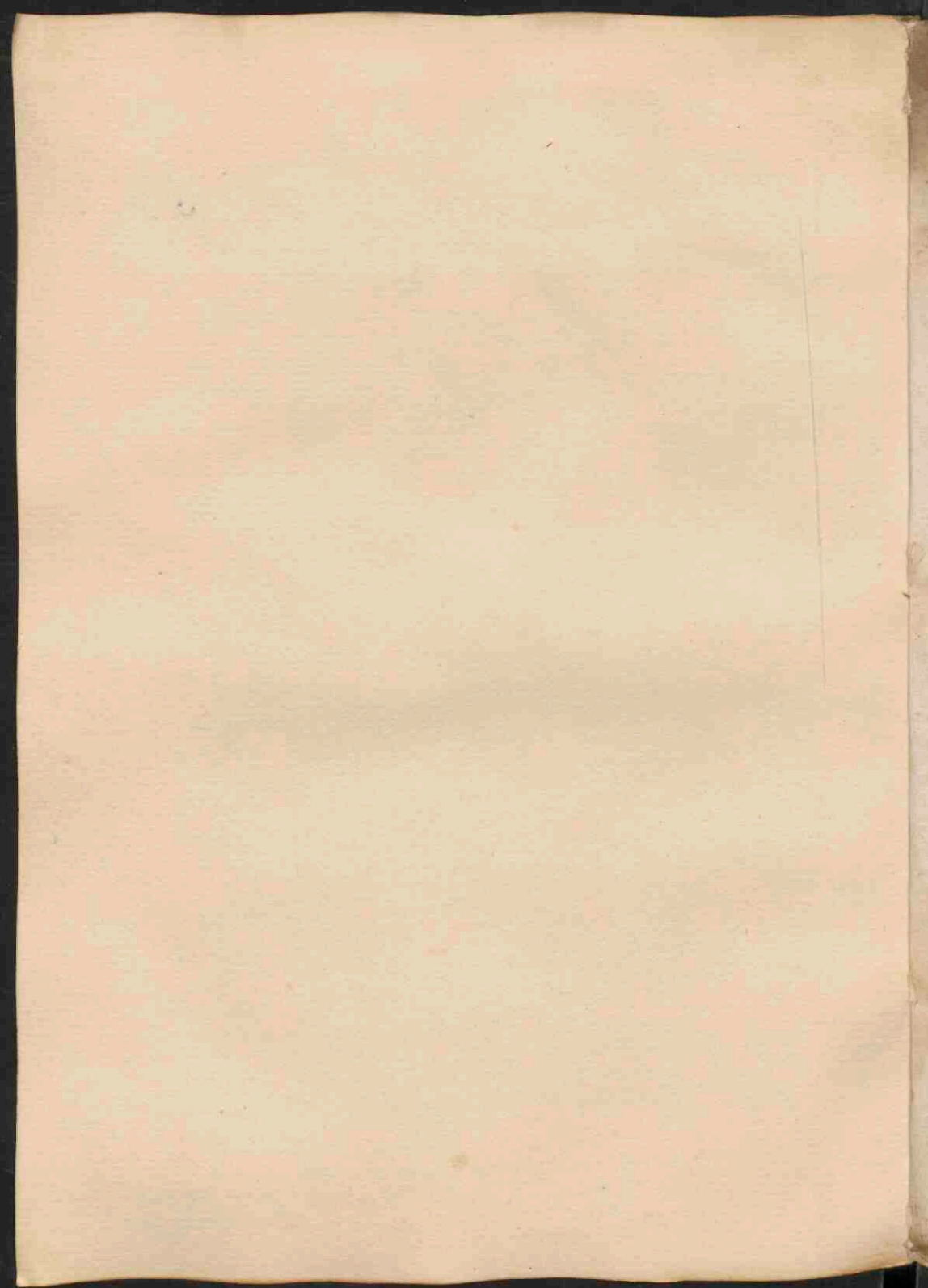
- 1729
 Fol. 50a bened.: „Totten leser saluyt. Hier volchde na: Philips by der gratien Gods etc. van der ongschuldigen magen vrede. Ende van de zeventuych na nieuwe etc. Maar sy staat voir in Scellinchouter hantvesten int XIXe ende XXe blat (bedoeld is de oork. van 1436 Aug. 9), daerom en wast van geen noot die wederom hier te sryven. Vale.”
- „ 50b—52b: 1462 Nov. 18. — Philips I geeft voor Holland en Vrieslant een handvest betreffende het maaggeld (bij Limburg Brouwer gedateerd 1462 Nov. 28).
- „ 52b—59a: 1462 Sept. 26. — Philips I beveelt zijn ambtenaren in Holland, Zeeland en Vrieslant het ingelaschte tractaat (dd. 1433 Febr. 28) tusschen hem en Rudolf van Diepholt, bisschop van Utrecht, over diens geestelijke jurisdictie in deze landen na te leven en te handhaven. (Dit tractaat bij Van Mieris, IV. 4029 vv., maar gedateerd 1434 Febr. 29, wat niet juist kan zijn).
- „ 59a—60a: 1374 des maendages na S. Valentinus dach (Febr. 20). — Gerrijt van Heemskerck geeft vidimus van een charter van Albrecht ruwaert van Henegouwen, dd. 1349 des dinxdaechs na S. Servaesdae (Mei 14), waarbij hij verschillende rechten aan Medemblik geeft, (lees: 1359, vgl. Van Mieris, III. 91).
- „ 60a—61b: 1396 Maart 21. — Hertog Albrecht geeft een ordonnantie omtrent het schotbare land in het baljuwschap van Medemblik.
- „ 61b—64a: 1401 Februari 13. — Handvest, door hertog Albrecht aan die van Hoogwouder ambacht gegeven, van heemraden te kiezen, van dijken, sluizen, watering en binnenwegen te schouwen. Bij Van Mieris, III. 757.
- „ 64a—68b: 1299 des saterdaechs na Alreheyligen dach (Nov. 7). — Graaf Jan I geeft een landrecht aan Westfriesland. Bij Van den Bergh, *Oorkondenboek*, II, n. 1098.
- „ 68b—71b: Z. d. (1310 Januari 13). — Fragment van de oorkonde, waarbij Willem III aan sijne „goede luden van Vrieslant” verschillende vrijheden en rechten geeft. Bij Van Mieris, II. 89.
- „ 71b—73b: 1346 up S. Bartolomeus dach (Aug. 24). — Keizerin Margaretha geeft aan hen, die wonen in het baljuwschap van Medemblik en in den ban van Enkhuizen, verschillende rechten. Bij Van Mieris, II. 723.
- „ 74a—75a: De Westfriesche dingtaal van doodslag.
- „ 76a bened.: „Gescreven doir my Jan Cornelisz alias Jan Speck van Warmenhuysen, nu priester tot Heensbroeck a° 1549 ende gheendt den 20sten Novembris tot behoef van Adriaen Evertsz van Opmeer.”
- „ 77a—78b: Die taxatie der landen (schildtalen van Westfriesland en Holland).

Voorin: „Hadriaen Evertsz van upmeer.”

In perkamenten band met overslag en gebroken slootje. Voorin deze aantekening van Prof. M. S. Pols: „Dit Hs. werd op de verkoopning der Hss. van

^{W29}
m^r Hoog van ter Aar (*catal.* n. 920) te Rotterdam gekocht door den boekverkooper Dunk aldaar, door hem naar zijn zeggen verkocht aan iemand, die onbekend wenschte blijven, en in Aug. 1885 van dezen door mij gekocht." Zie de inliggende correspondentie daaromtrent.

Herkomst als boven.

Hadriaen Fuertss
Van Ypmeer.

Dit H.S. werd op de verhooping der H.S. van m' Hoog
van ter See te Rotterdam gekocht door den boekverkooper
Dunk aldaar, door hem naar zijn zeggen verkocht aan
iemand die onbekend weest te Llyce, en in Aug. 1885
van deelen door my gekocht.

M. J. Pols.

L. N. 920

Die tafel.

an die Wage .
van suuel wt te voeren .
kerckhof .

Van stede goet .
van dieft en anderb .
die den ander lochende .
onglust te maken .
van vreedt te maken .
van mit wapen bij trecht te comen .
van die maten .
van seepelen .

van een ganch pat .
van pontscot te betalen .
poirterb te vangen of haer goet te ont
van gaff recht .
van meulbe poirterb .

werch vluchtinge van poirterb .
van beesten doot te slaen .
slaginge van poirterb .
briuen te brengen van poirterb .

van machgelt te nemen .
wederroep van erf .
van goet te vercoopen .
van raet te wess .

// van seepenen acht .
van wedulben en weesen te veruochden .

ij

m

my

Dits is die

- Van erf an te spreken. ———— **iii**
Waermen trecht doen sal.
Van erue.
heeruaert.
verwommen scoudt.
vreedt te maken. **v**
van raet sluden te hiesen.
van scutten vpten **V**terdijck.
huysing vanden **V**terdijck.
Die boeten van wegen.
inleggen van verchten. **vi**
van boodt gelt.
van tillbaer goet.
ouer vreedt te verchten.
poorter te bliuen en sijn inganck.
Van ont poorteren.
van sluyt gelt.
van gelt vj scaedt.
van pontscot **vii**
Die raden scoudt in te winnen.
rekeninghe der raden.
van hercke. voochden te hiesh.
kerck onderwindinge.
van hercke lant te verhuysen. **viii**
van hercke gelt in te winnen.
Wt rekening van die kerck.

Scellinckhoutſche tafel.

- 4
- Vpſettinge van Queren .
van in panden .
van niet te panden .
pantrecht te voeren .
van ſcatteringe .
Roch van panden .
ſceiding van ſcaedt
van ſlaen ende Werpen .
van hujs an te verchten .
van goet te becomeren voor eijgen .
vpt recht te ſpreken .
Wijsinge van te ponts boet .
vonniffe te ſteden .
van recht doen .
van een ſcou boet .
van verlanging van dagen .
Vpſetting van recht .
Niet te antwoerden .
van gansen .
van wederdriuen .
pangeling van lant .
wederroepen .
veijlich bliuen .
wonen binnen der ſtede .
hujs aenſpreck .
Dootſlach .
- viii
- ix.
- x.

Die recht tabel

med trecking .

bluet ruest .

quetfen .

van goet te becomeren .

Ong cost van veruochden .

Werkbrenyng van pointeren .

van betuycht gelt .

aensprek van pointers .

tuygen .

van hem selfs onconstap te dragen .

van seel van lant of van not .

van lant te bruycken .

van scaringe .

van lant of dreynginge van not .

~~van lant te~~ daginge van scouben .

van vomisse, tuych, en scryden .

ongcost van te seuentuych .

seuentuychs boeten .

van stoten en slaen .

van dreynginge .

van claginge .

van daginge .

Van verdragen .

te rechten na oude custumen .

arme voochden kiesinge .

van die arme voochden wetkenstap .

x

xi.

xii.

xiii.

Van Scellinckhout .

Van erme sculden .

vant herckhof .

van tselfde .

tselfde .

Wagenaerb .

Floot fricten .

ogstuyt inde kerck .

clock ludinge

bekueren .

profijt der bekueringe .

fraedt doen .

van die kerck .

van boffen .

Quade valsche cannen .

dieft betyden 2^e .

scou boeten .

om vrij gelt huyren

qualich spreken vp erme voechden .

zet der raden .

van quetsen .

vanden processij

tot wien die boeten coemen .

Die kercke hantuesten .

Die vterdijx hantuesten .

vant recht thuyb te bhuen .

van recht te weygeren .

xiii

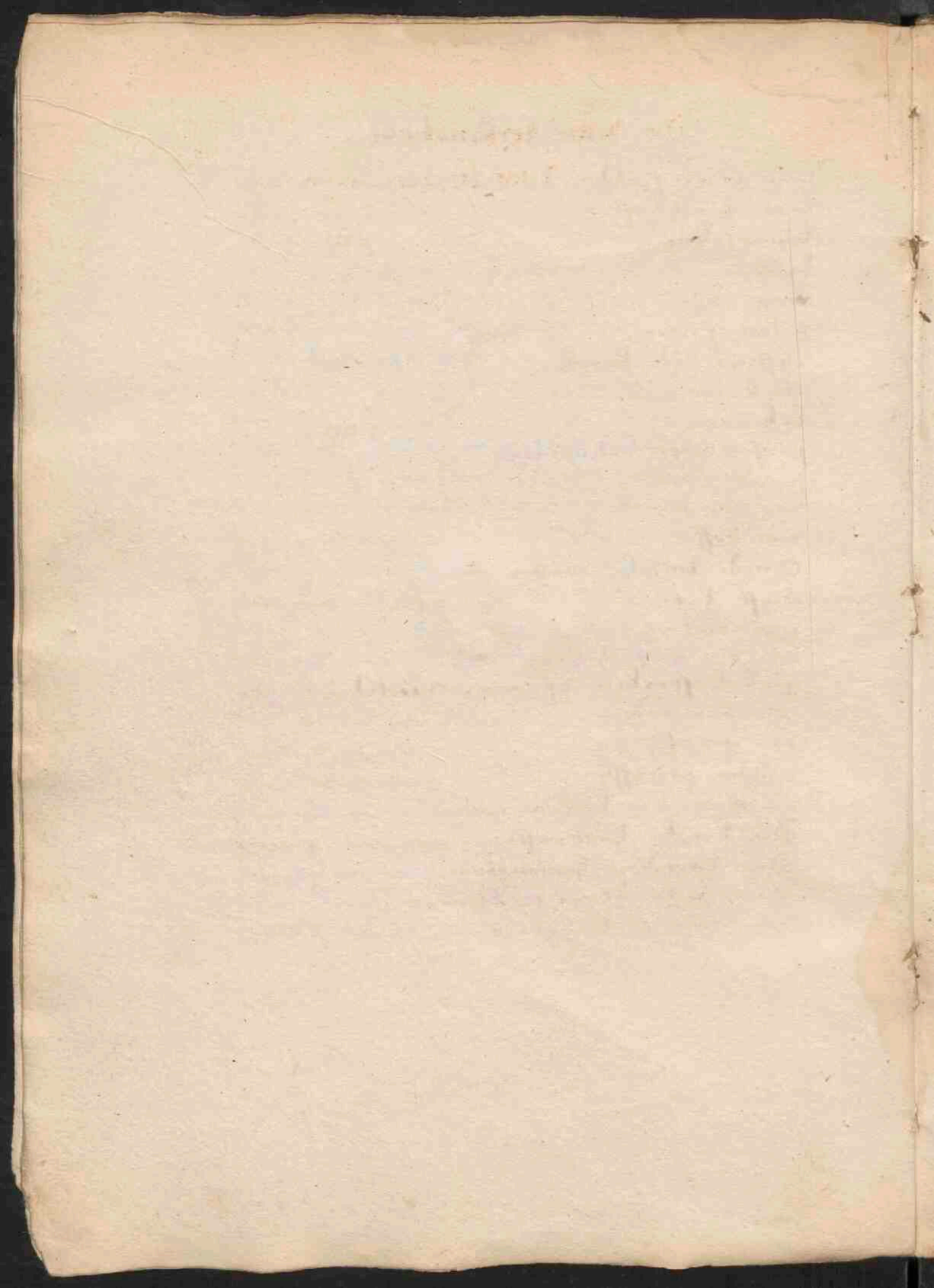
xiiii

xv

xvi

xvii

xviii

6
Dit was vergeten.

Item so en moet Van scapenen acht.
nienant inder scapen acht gaen, hi en
wort daer in geroepen, vj een boert van
drie scellingen. Ter scapene proevinge.
Inde kueren van Stell. fo. iij.

Van die Wage.

4

Kueren van Scellinghout . J.

Item die Wage sal hangen in ee
huys, binnen vyftich raden by den
herchoue, of men mach varen
Daer hij wil sonder ongelt. Ter
goeder waerheit, en sepen proe-
uinge. **Van suuel wtuoeren**

Item so en moet geen poorter sy-
nen suuel wtuoeren, hij salt hier
wegen laten, wtgefeit butter hij
taken en casen by sturken, Ende
het en waer dat hij verstopelt toged
sijn coopman. Ende voirt so sal die
weger hebben van ee paer goets een
Wlaemsche clautgen, en die hier n3
en woudt wegen laten, die soude den
weger geuen ee Wlaemsch grooten va-
t-paar goets, en varen daert hem ge-
noecht. En so wie desz voirss kuere
brake, die waer vp een boec van tibe-
scellingingen. Ter sepen proeuinge. **Kerchof**
Item so wie die herck of herchoue ver-
uochte of beconmerde, die salt ontco-
meren en vrij maken mit sijn selued
goeden. En en heeft hij seluen dz goet
niet, so salmen hem vangen en antasten
en doent hem verbeteren n3 s3 selfs

Kueren

lyue. **T**er goeder waerheit. **V**a stede goet
Item so wie die stede goet of lant verha
ret of gepacht hadde, of berge getworde
is vander stede reden renten, die sal
dat gelt betalen als die dach verleden
is, en si gemaent sijn van die rade va
der stede voir twee scapene, die dit gelt
niet en betaelde acht dagen na dat si
gemaent sijn, die verbuerde en ponts boe
te. **T**er scapen proouinge **W**an dieft
Item so wie den anderen **en** andere
betrege dieft, of valsche haeren soon, of
loofman scoude, of het en waer dat hijt
vp hem begripen boude mit recht, die
verbuerde tegen den genen die hij ve
nich van des saken voir betrege, also
die he als hijt dede of siede twee scel
lingen. **T**er goeder waerheit **en** die
Item so wie den ander lochende voir den
dat gerecht, die **ander lochende**
verbuerde tegen den genen die hij loch
ende thien scellinge / scout scapene unde
raet thien scellinge, ten waer dat hij
hem den voir saerken vpsiede. **T**er
scapen proouinge. **O**nglust te maken
Item so wie onglust maket voir de rechte

Van Scellinghout 11.

Die verbuerde thien scelling. Ter scepen
proeuvinge. **Van vreedt te maken**

Item so mogen scepen en rade vrede nemen
en geuen binnen onse stede, en te quaet
dader vangen en antasten, of borge van
hem nemen, also verre als sij mogen of
machtich sijn. Ter scepen proeuvinge. **Van**

Item so en **mit wapen by de recht te come**
moet niemant bij den rechte comen mit
vingerhande wapen, wtgefeit sleekte mes
sen, als die pointerb plegen te drage
op een ponts boete, also dicke als messe
bekuert. Ter scepen proeuvinge. **Van**

Item so salmen alle hier of **die maten**
dranch, dat me buytens huijs vercoopt
vol tappen bijde rechte gebrande mate,
after dien dat sij geteykent sijn bij vijf
scelling. Ter goeder waerheit, en 20.

Item so en salmen **nz Van scapelen**
geen scapelen wtmeten noch in meten, te
sij dat sij geteykent sijn, afterdien dat
tet hem vermaen wort, bij vijf scelling.

Ter goeder waerhz 20. **Een ganc pat**

Item waer dat een pat gewijst worde van
den rechte, dat en moet men niet beset
ten noch hinderliche wess mit geerehade

Kueren

Dingen vp drie pont. Ter gorder waerhz
Item so sal elc poirter sijn kerchent pont
scot betalen na dien **van pontscot te betalen**
dat die raden twerf hebben geroepen
inder kercken telken vp ve komendach,
wie dat niet en betactt als die rade om
gaen gaderen tscot, so sal die bode sijn
doir vsetten voir sijn scot, en open staen
drie dagen lang sonder misdoen. Dan
voirt elck dages vp een ponts boert, en
niet toe te luycken vp die hoorchste boert,
ger tscot betactt is voir twee scopen. En
dit sal die bode doen als hij vermaent
wert vanden raden vp sijn bode gelt. En
dat morgen gelt of morgen scot salmen
gaderen alst sode en gewaonte is, Ter gorder
waerheit. **Poirters te vange of haer**
Item datter ijemat **goet te ontuoeren**
waer die onse poirtere vangen woude, of
sijn goet ontuoeren woude, dat sal ve ij
gelick poirter heren en wederstaen nae
sijne macht, alst hem vermaent wert va
enich vande gerechte, vp ve boert va drie
pont, Ter scopen proeuinge. **Van galt**
Item alle galt recht salme houde **recht**
voir middach. **Van nieuwe poirters.**

Van Scellinghout iii.

Item so sal elck poorter ontfange die hulpe vander stede, en die te doen heuet, die sal alle die costen staen en wt reijden, die om sijnen wille gedaen wort sijn eerste iaer lang. **Ter goed waerheit zc** **Wechfluchtinge van poorters**

Item so wancer ic poorter niemant wech vlucht of sijn goet bij dage of bij nacht te, die verbuerde drie pont **Ter sepe nen proeuinge**. **Van beesten doot te slaen.**

Item so wie en man bestet doot slacht in erren moede, bij dage of bij nachte dat waerdich is tlic en veertich scelling, of daer bouen, die verbuerde een ponts boet. **En** wat bestet waerdich waer thien scelling, en daer bouen, die verbuerde tlic scelling. **En** den man sijn frade te beteren bijden gerecht te. **Ter sepe ne proeuinge**. **Slaginge**

Item so en sal geen poorter **van poorters**. ouer den anderen mogen slagē bujten onser stede, noch tot genen recht trecke bujten onser stede, vp ic boet van drie pont, het en waer bij onlof vanden gerecht te. **Ter sepe ne proeuinge**. **Brieuen**

Item so en sal te brengen van poorters

Kueren

geen poorter brieuen brengen vp sijn me
depoorter, sonder alleen van onss genadige
heere van Hollandt, vp een ponts boert.

Ter sepenē proouinge. **Van maechgelt**
Jff so wie Maechgelt maende te nemen.

Van onss poorteren, die dat Maechgelt
maent, machmen ongsoude bide, sonder
verbueren van niemant, ten waer dat
tet hem gerekent en gecoruen binne on
ss stede van onss poorters. Ter sepe ge.

Jem so wie **Wederroepen van erf**
ene erue wederroepen wil, die salt we
derom roepen tot sijn selfs behoef, bin
nen ses wecken na dien dat die roep
gesiet is, en inder kerck voor sepen en
ondert ambocht. Ende die wederroeper
sal geuen thien scelling mijn heer, thie
scelling den rechter, en thien scellingen
den genen, daer die wederraep des erfs
vp gedaen wert. Ende dit vorss gelt
salmen betalen zermen van dat herckhof
gaet, of die wederdrijf en sal niet bedu
den. Ter sepen proouinge. **Van goet**

Jff alsment veijt inder **te vercoepen.**
kercken, en vliegt in eene herberge, dz
en machmen niet wederdriuen. *X*

Item soe en mach niemant vā raet te wess
 raet wess binnen onss stede, hij en heeft
 drie iaer poorter geweest, laest gelede.
 Ter scepenen proeuvinge **Van wedulve en**
It so salmen wedulven wess te verdoechden.
 en wgesen veruoechden binne onss stede
 ten sij byden vier haluen geseten binne
 der stede, en en sijn daer die vier hal
 uen niet, byden vier naeste huen en ma
 psonen van onss poorteren. En waert
 dat dese voors niet vens en mochten wer
 den, so sal dat gerechte vander stede ve
 daer in wesen, en ordineren en na haren
 goetduncken en wille. Hier of sal die
 scout hebben twee scelling, en dat ge
 recht twee scelling. Ter goeder waerh
 Item so wie erue **van erf an te spreken.**
 anspreket mit rechte buten der vryhei
 de van onss stede, dat erue sal die aen
 spreker betykenen mit twee scepenen hoe
 hij dat aanspreect. En aerdien dattet
 betykent is mit twee scepenen als vscf
 is, so salme dat recht eynden binnen on
 sen stede v den sluyse byden herchoue.
 en wie daer of in dat ongrech beualt
 die verbuert twee en vyerlich scelling.

Stallinghouer

Ter goed' waerh^z z^r. **Waerme trecht doe sal**
Item trecht ismen sculdich te houde binne
der stede vpten sluyse byden herchoue, of
in eenich huys daer vp staende. Ter se-
pene proeuinge. **Van erue.**

Item so wie lunt of erue aanspreket binnen
onser stede of vrijheide vp die seuen, en
wie inden onrecht beualt, verbuert drie
en twintich scelling. Ter goeder waerh^z

It so wie **Heeruaert**
Ter heeruaert niet en vaert, als he scout
scipen en rade gebieden, die verbuert
seuenthien pont. Ter scipen proeuinge.

It so wie veruonen **veruonen scoude**
scoude wert mit recht van scoude, die sal
borge setten of vrij guct hebben, of in
leggen ter tijt toe, dat die gene gene
get die hem veruonen heeft mit rechte,
also verre als hijt vp hem begeert voor
den aanspreker des andere dages bij der
sommen, vp een boec van seuenthien pont,
Ter scipen proeuinge. **Wt gesit van**

des heren bouen, die salmen berechte
na der hantvesten. Ter scipen proeuinge.
Item so wat **Vreedt te maken.**
Vrede datmen maken sal van dootslag

Die salmen maken tot vier tijden des
iaers / dat is vten **Wijc** dach, v^{er} sⁱⁿ
te **Peters** dach ad vincula / v^{er} **Alre**
heyligen dach / en v^{er} onser **Vrouwe** dach
purificatio. En so wie een vrede begeer
de tusschen die termyn, die salme legge
tottenersten voirs^{ten} dage, en alle v^{er}
den die veriaert sijn, die salme oock
so maken. Ter scepen **peuinge** en

Item so sullen die **raets luden te kiesen**.

scepen en raden alle iaers hies^{en} raetslu
den v^{er} die **Vterdijck** voer goede kna
pen, die daer in gelant sijn, en wat
sij kueren dat sal die scout mitte sce
pen scouben. **Vā scutten vten vter**

Ite so moge die raetsluden **dijck**.
Ite sculten leggen vten **Vterdijck**, en
dat sullen sij scutten, en die sij dat
marktich maken. **Kuyring van vter**

Ite so moge die raetsluden v^{er} **dijck**.
den **Vterdijck**, verhuiren den **Somer**
dijck, dat hem nut en oirbaer dunt
te wess. En alle ongelt dat die raets
luden rehenen voer scepen vten **Vter**
dijck, sullen sij inwinnen als rade van
der stede. Ter scepen **procuinge**.

Stellinshoutleche

Item Waer tgerecht Die boeten van
gebiet tochten of wegen te be **Wegen**.
scouwen inder kercken, en sijn de scouwen
niet en be Waerden, daer waer vp geset
re boet van re grootgen. Ende alle
goede gewoonte daer vp te houde. Ter
goeder waerhz re **Inleggen vā vechten**
Item so wie vecht binne de vrijhede vā
Stellinshout, die sullen inleggen als hem
scout, scopen, en rade gebieden, buijte
hoir selfs huise, sijn sijn poirters, Off
sijn sijn gasten, buijten haer selfs herber
ge te gaen, en ist dat sijn versoene m3
vrijen wille en bij hoir vrienden binne
veertchien dagen; na dat sijn gebode sijn
in te leggen, so moge sijn wtgaen als sijn
versoent sijn / en en versoene sijn niet be
nen de veertchien dage, so mogen sijn
tenden die veertchien dagen von t wye
scopen wtgaen, so salt gemeene recht
hem versoene vp horen cost. En waer
tgerichte die cost ordineren en hoe sijn
soenen, dat sal vast en gestade bliuen,
en die cost daer tgerichte daer vp sal
doen, en sal niet wess bouen thien seel
ling. En wie dese euer brake, die waer

Up seuenthien pont Hollantsch. **Ter sepepenen proeuinge. Van boot gelt**

Item so sal elc poorter die in ee parcht sit den bode geuen ee haluen Vlaemsche clautgen des iaerb, ten sijn daer hinderen die geguet sijn nader stede recht, die sullen den bode geuen een vierndel van ee Vlaemsche clautge des iaerb. **En dit vss gelt sal die bode gaderen tusschen sinte Martijns daer en Kerstdach. Ter sepepenen proeuinge. Wan**

Item so wie enich **tilbaer goet.** tilbaer goet aenspreect mit recht, en daer of inden ogrecht beualt, die verbuert thien scelling. **Ter sepepenen proeue. Quer breedt te vechten.**

Item so wie vecht ouer ee fusterling of daer binnen, die binnen der stede gemaect is, die verbuerde sijn lijf en sijn goet / en ee afterhinto brede up twintich pont. **Wont alle andere vreden na inhoudt der hantwesten en Ter sepepenen proeuinge. Poorter te bliuen en**

Item so wie poorter **lyn inganch.** wert, sal drie iaer lang poorter bliuen, up drie pont geuen, en daer borge

Kueren van

Voir setten binne der stede, die staen
getimmert heeft of leggen erue, dat
so goet is daer die stede t'haer an ver
halen mach. En sijn ingaenck sal coste
een oude Hollant'sche gulden, en den
Weylige kerck een pont was, en voort
voldoen als die hantueften begrepen he
uet. En dit voorsz gelt sullen sij beta
len voir die tijt, dat die rade vander
stede pontrecht mogen waren, en dese
voorsz borge sullen borgen bliuen voir
haer scot, datter binne de drie yerste
iaren verscint. Voort so en moge die
voorsz borgen, haer goet, daer sij bor
ge vp geworden sijn, n3 versetten, noch
veropen, noch veruurenden, die stede
mach daer dat hoir is, an panden ende
verhalen. Ter sepenē proeuinge. **Van**
Itf so mach hem niemāt **ontpousteren.**
ontpousteren, hij en sal borge sette voir
sijn scot, dat voir die tijt verscenen
is, vp een boet van drie pont. **Van**
Item die boode sal hebben va **cluyt gelt**
sluten drie scelling. Ter sepenē proe.
Itē so mach men gelt **van gelt vp scaedt**
vp scade van lant custing. Ter goet Wyz.
Van pontscot.

Item so machmen pontscot en morgē scot
in panden. **Ter sepeuē provuinge.** Die raden

Itē so sullen die raden **scoudt in te winnen.**

alle scot en scoudt dat onder hem valt of
angerkent wort, inwinne en panden, ende
brengeut also verre, als sī mogē mit recht
voor die tijt dat sī haer wt-rekeninge doen
sullen, v̄ ee boct van vijf pont. **Ter sepeuē
prouinge.** **Rekening van raden**

Item so sullen die raden vander stede iaerlijp
rekeninge doen voor haer in nemē en wt
geuen, bij haer eede voor sepeuē en voor
die gebuyren. **En** desē rekening sullen sī
doen tusschen Jaerb dach en onser vrou
wen dach purificatio, en waneer sī reke
nen willen, so sullen sīt seggen v̄ een
sommendach inder kercken onder die misse
en bidden die bujren dat sī daer bij coo
men, en so sullen sī rekenen sonder misdor
tigen den genen die daer ~~stet~~ tyegeboir
dich sijn. **En** waert dat sī niet en re
kenden v̄ desē voirsē tijt, so verbuerden
sī die hoochste boct, wt geset noot saerke

Ter goeder waerheit. **Van hert voochden**

Itē so sullen die twee burgemeistren en die
Heren sepeuē iaerlijp hieff v̄ten **te hiesen.**
Gorden v̄rijdach twee kercke voochden bij

Stellinshoutche

den meesten stemmen. En waert dat sij dat
smit en deden, so verbuerden sy elcherlyc
daghe een ponts boete, ter tijt toe dat die here
he voochden georen sijn. Ter sepen prouinge

Item waer Kerck onderwindinge.

Dat niemant die kerck woer die onderwondt,
of het en waer byder kerck voochden wille,
die verbuerde vijf pont, so die he als hiet
dede. Ter sepen prouinge. **Van kercke lant**

Iff so en sulden geen te verhuiren.

kerck voochden lant langer moge verhuiren da
een iaer, of het sal wess byde meesten stem
men van die burgemeesteren en sepen ende
kerck voochden, elc ee stem daer in te wij
sen, elc vp ee ponts boete. **Van kerck gelt**

Iff so sulden die kercke voochden in te winne
iaerlyc die kercke gelden inwinne, of mit
recht te bringe tot ee eynde, also verre als
sij mogen, elc vp vijf pont. Ter sepenen
prouinge. **Wtrekening van die kerck.**

Iff so sulden die kerck voochde iaerlyc hore
Wtrekeninge doen van die kercke renten,
waer sij gebleuen sijn, en sich mee va die
arme kinderen renten, vp Meyen daeg, of
daer binne voor sepenen en buyren, also verre
als sijse crygen mogen, elcherlyc daghe vp vijf
pont, ter tijt toe dat die rephuning gedaer

is, wt geseyt moetsaken. **Ter seepen pro**
Item so mogen die herck voerden die
 dueren vp setten **Oplettinge van dueren.**
 voor dat hercke gelt, drie dage sullen sij
 staen sonder scaet, voort an elckes dage
 vyf pont, waert dat daer jemat te
 gend dede, of die dore toe loock, of daer
 iet te neffen dat gat settende, die wert
 buerde een ponts boet, also dieck als sij
 dat deden, ter tijt toe dat dit gelt betaelt
 is. **Ter seepen. Van in panden.**

Item so en machmen geen scaet ter ongsrou
 staen, dat men binne siaerb betuygen mach
 m3 elck wittachtige tugen, mans persone.

Ter seepen pro. Van niet te panden.

Item so en machmen geen scaet in panden
 eer sij veerthien dagen verleden is, na dz
 tot ghijdt wert voor seepem, wt geseyt
 wilhoerde scaet. **Ter seepem procuinge**

Item so wie pontrecht voert en daer of in
 inden ongrecht **Pantrecht te voeren.**

beuult die verbuert drie scelling, en so wie
 die weersprecht, en daer of inden ongrech
 te beuult, die verbuert ses scelling. **Ter**
seepem procuinge. Van scattinghe.

Item so wie scattinge beguert, die sal dat
 gerecht geuen thien scelling, en men falsc

Kueren

hem weder scatten mit sijn hooftegelt. **Ter**
scapen procuinge. **Noch van panden.**

Iff so wie pandt en maect wort, of inde ong-
recht beuult die verbuerde drie scelling,
en so wie sijn heer doet en daer of inden
ongrecht beuult den verbuert sijn scelling
Ter scapen procuinge. Scryding vā scaedt.

Iff so wie den andere scaedt doet met bre-
sten, die moet hiden hoe die twee naeste
lenden seijden hoer luyden die daer meest
lants bruijken, en die twee sullen dat sari-
den bij ouer veertien dagen na dat sijn ver-
maent sullen werden bij scapene, vp een ponts
boot bij hoer redt. **Ter scapen procuinge.**

Item een vuyt slach of een came smach off
een steen worp **Van slaen en werpen.**
en alle smachen dier gelijck, het raecht
of het raecht niet in toornen moede elc punt
voirss vp een ponts boot. **Ter scapen proc.**

Iff so wie een huys **Van huys en te vechten**
aenstoot of aenflacht, en dat die huys heer
die daer in woont niet en is bij sijnen wil-
le, so verbuert hij drie pont, alsoe dieck als
hij dat doet. **Ter scapene procuinge.**

Iff so wie **Van goet te becomeren voir eijss**
goet becommert voir eijgen, en daer va-
inden onrecht beuult, die verbuerde thūn

Van scellinghout **ix.**

scelling, also menichwerue als hij dat doet
Ter goeder waerhs. **Oyt recht te spreken.**

Item so wie vy recht sprake confuselick,
of vy enich vande gerechte, die verbuer
de thien scelling, also menich werf als hij
dat doet Ter goeder zc. **Wijlinge van**

Itf so en salmen niemāt **een ponts boet.**
ouerwijss te ponts boet, ten sullen doen vier
vier scapemen of daer bouen. Ter goeder
waerhs zc. **Vonnille te steden.**

Itf so en machmen geen vomisse langer ste
den dan drie werf, en ten vierden wt wij
sen. Ter goed **Van rechte doen**

Item so mach die scout vander stede te
scapen of te raet machlich maken also die
he alst hem genoecht dat gastrecht te
houden, en dat buijr recht te verleggen
en vy te setten, en alle pant recht te
houden en alle scoutwen te doen, gelijck
of die scout selue tegenwoordich waer. Ter
scapen procumge. **Van een scou boet.**

Itf elke scou boet te groothen en nē meer
Item so en mach **Van verlanging va dagen.**
men van geen scout langer verhen dan te
iaer mit sijn zed. **Opsetting van recht**

Itf so en machme geen recht vpsetten noch
doen het sal wees byder sluyse vy p. roeden

Stellinghouts

heit, daerment recht houdt voor twee sepen
Item so wie van **Niet tant worden**

onse portere vechtende worden buyten onse
stede tegens die gasten, daer wil die ste
de niet voor antwoorden. Ter goeder waerhz

Item die gansen sijn **Van gansen**

verhuert vten dorp vp ee ponts boete, en
vp die gans en vp die genten, wtgenomen
die vogelluere, die mogen houden ee ven
paer wincken en niemant anderb. Ter goed
waerhz. **Van wederdröuen.**

Item so wie lant of hujs wederdrieff, die sal
berichten laten binnen ses weeken, of die
wederdrieff is van geene waerden. Ter goe
der waerheit. **Wangeling van lant.**

Item so wie lant verpangelt an lant, daer en
salmen geen wederdrieff vp maken. **Weder**

Item so wie een erue of hujs weder **roepen**
roepen sal, die sal nader geboren sijn tegh
die verroper. Ter goeder waerhz **Verplicht bliue**

Item so wie verplicht blijft, vp drie salling. Ter
goeder waerheit. **Wonen binne der stede.**

Item so en moeter niemant wone binne onse
stede, die tot sijn iaren gecome is langer
dan ses weeken, wt gesit dienst maechden
offe knapen die loon neme, hy en moet
portere wess, en metten portere gelden,

- Vp drie pont. **Ter goeder Waerheit.**
Item so machmen **Huys aanspreck.**
 een huys aansprecken gelijck erue. **Ter**
scapene proeuunge. Dootslach.
Iff waert datter enich dootslach geueel
 binnen onse stede, die dode niet ter here
 ken te brengen, noch te begrauen, noch
 te bewerpen, voor die tijt dat die onse
 sculdige magen vrede hebben, en bouen
 drie man niet wt te leggen, en binne
 acht dagen daer na ee sculdige man te
 maken, en die ander wtleggers elc ma
 twaelf groten des dages, vp een boec
 van vijftien pont. **Ter scapene proeuung**
Iff so wie een mes **mes trecking.**
 treect in erren moede die verbuerde thien
 scelling. **Ter scapene proeuunge. Bloet ruelt**
Item so wie een ander bluet ruist
 slacht of stoot of smact in erren moede
 die verbuert drie pont. **Ter goed' wijz**
Iff so wie ee ander quetst **Quetsen.**
 die verbuert thien pont tegens den heer
 en thien pont tegen den man daer ghe
 quetst is, of een wijf daer gelijck ee man
Ter goeder waerhz. Van guet te becomere.
Iff so wie een ander gelt of goet becomert
 en onet en roert in eygendoom, en daer of

Kueren

inden onrecht beuult, die verbuert twee
scelling. **Ter sepen proouinge.** **Oncost van**
Item waert saecke dat ter **veruochden**
Wedulben of Weess veruocht worden, dat
sal elc costen twee scelling, en waert roe
ren om te fruentuych, die oncost soudt gel
den, die inden oncost beuel vande seuen
tuych. **Ter goeder waerhz.** **Wecbbrengin**
Item so wie te portier **ge van portieren**
werchulucht of syn goet, bij dage of bij nach
te, die verbuerde drie pont, en elc man
mach hem sonder misdoen letten. **Ter goed**
waerheit. **Van betuicht gelt.**
Ite waert dat niemant betuicht wordt meer
dan mit twee personen, die sal gelden vier
scelling en mit meer. **Ter goeder waerhz.**
Ite waert saecke **Anspreck van portiers**
dat ter niemant angesproken wert van mis
heeren saecken, en anderb wert getuist waer
of daer een vommisse of geuraecht ware, so
mach die verwerer thuis gaen, en bliuen
sonder enich verbueren, en die frout sal die
wt-rechten mogen na inhoud der nieuwer
hantwisten. **Ter sepen proouinge.** **Tungst**
Ite so mogen tuijgen also wel Wittachtige
vrouwen, als Wittachtige mannen. **Van hem**
Item te quantdader seluen onconscap te drage

Van Scellinghout xi.

mach onconscap dragen van hem seluen ;
ist dattet die scout of niemant van hem
begeert. **Van Creel van lande of not.**

Item Waer dat sake datter twee persone
of meer lant te samen hochten, wat die
geene doct of doen laet daer toe, die dz
meeste hooch, om des lants oirbaer, dat
sal mede doen of doen laten, die dat min
ste hooch, binnen vijf dagen na dat hy ver
maen wert voor twee porters, of vijf
pont gelden. Na die voorsz vijf dagen
mach die gene die dat meeste lant hooch,
dat lants oirbaer doen laten vp hoer abre
cost, elc na groothez van hoir goeden, dz
not te haumen na die selfde manier, als
die voorsz gront. **Van lant te bruycken.**

Item Waer dat sake dz niemant en anderb
lant bruyckede of besichde, en dattet
hem verboden waer, die verbuerde vijf
pont, of het waer hem geconsentert van
den gerechte. **Van scaringe.**

Item so wie meest in lant bruycket, daer
sal die etinge en inslach en wetslach an
staen, vp dat hiet redelicken maket.

Item alle lant **Van lant en delinge van not.**
Deelinge en notdeeling en scaringe en moe
tinge van sloten. Dit recht salme beginnen

Kueren

in een gast recht, en dach ouer dach, ter
tijt toe dattet een vynde heeft. **Dagginge vā**
Item waert dat ee scout ~~of~~ of sijn ghe-**scoute**
waerde bode, van sijn selve saken, enich poer
ter te recht daget, so sal die bode die sa-
ke inden dagginge seggen, en waer om, en
ee recht dage beteykenen, dan sal die scout
des poorter recht doen sonder enich verter
daer in te maken, of die poorter sal vrij
quyt wess van al dat hij hem tijen mach
voor die tijt geleden. **van vōnisse, tynch,**
Ite waert datter enich **en leeden.**

vōnisse ge wist waer, of enich tynchmisse
voor den rechte gedaen waer, of enich seyn
den voor den rechte gesceiden waer, dz om
enich van des vōnss sachen niemant ge-
dracht waer te slawn, of niemant vechte-
like onglust daer om dede, die verbuorde
vijf pont, en men sal hem alleen bidden in
te leggen, ter tijt toe dat die sachte ge-
soent sijn, en die zoen betact sijn, of vijf
thien pont te gelden. **ter goeder waerhij ar.**

Ite sachte **ongroll vā een leuentynch.**
datter enich seuentynch begommen werde, dat
ter die houder of enich vanden seuen met
wonachtich en waer binnen onser stede, die
salmen vj veylen te dagen om dat minste

gelt, en alle die ongroft vanden en seuen
nen penning sal betalen die inden ongroch
te beuult. En waer dat faerke dat die
houder of niemant vande seuen wonachtich
waer so veer, dat hij daer niet comen
en mocht na beloop vanden rechte, die
sal hebben enen redelicken uytsettinge bij
den gerechte, dat hij daer wel coomen
mach. **Seuentuighs boeten.**

It dat gerechte boeten van en seuentuigh
dat sal wess binnen die vryheit drie ende
twintich scelling, en buten die vryheit
twee en veertich scelling, die inden ong
recht beuult. **Van stoten en slaen.**

It so wie een ander slacht of stoot in toor
nen moede, die verbuert een pots boete

Item so wie den andere **Van drieginge.**
toe putbet in toornigen moede die ver
buert thien scelling. **Van daginge**

It so wie misdien wort an sijn hof of an
sijn goet, die macht den gerechte clage
sonder enige verbuermisse. **Van daginge**

Item alle daginge sal gesien bij der sijnne
der sonnen anden dage, of het en is van
geenre waerde. Mer men mach also wel
becomenen bij nacht als bij dage. 141

Nieuwe kueren

Item waert dat Van verdragen .
ijemant den anderen dagede , en mit moede
mit malanderen verdroegen voor die clagi
ge , die moge vande gerechtē blijuen sonder
enich verbaeren . **Te rechten na oude costumē.**

Item wat hier niet bescreuen en staet mal
canderen scade te doen an bresten of an
deren goeden , dat salmen beteren bij den
gerechtē den heer en den man . **Item** wat
hier niet bescreuen en staet dat salmen be
rechten na oude custumen , so dat niet naest
raken can .

Dit sijn die nieuwe kueren van Scallinchout .

Item so sal dat gerechtē van Scallinchout
alle iaren vp Nieuwe iaers dach twie er
me voochden hiesch , die een iaer lang sullen
voecht blijuen . **En** die burgemeesteren sullen
die erme voochden reden voor scapene binne
binnen acht dagen . **En** so sullen die er
me voochden daer niet ongewilich in weesch
daer gecoren sijn , ve ijelic vp drie pont
Ter gorder waerhs , en scapen proeuinge .

It en so **Van die erme voochden wtreckelray.**
 sullen die erme voochden alle iaren von
 den wtreckenscip doen von scpenen van
 die erme goeden vp een ponten boert. **Ter**
 goeder waerhz, en sc. **Van erme sculden.**
Item so sullen die erme voochden die erme
 sculden inwinnen, en mit recht so vyer
 brengen als sij mogen. **Ter goeder waer**
 hz en scpenen procuinge. **Vant herchof.**
It vp dat herchof en sullen scapen verhuene
 calueren niet lopen, vp vijf scelling. **Ter**
 goeder waerhz, en sc. **Vanden seluen**
It vpten herchof en sullen paerden noch
 hoerde beesten, lopen, vp thien scelling. **Ter**
 goeder waerhz, en sc. **Te selfde.**
Ite so en salmen geen grab vpten herchof
 hof maegen noch halen, noch vande herchof
 he somerdijck vp vijf scelling. **Ter goeder**
 waerhz en scpenen procuinge. **Roeh mit**
 grunderhande beesten totten vp getycke boe
 ten en dat herchof. **Wagenaers.**
Ite waert dat Wagenaers va Hoorn quame
 of elwaerts waen sij comen geen grab en
 moeten maegen vpten herchof vp thien
 scelling. **Roeh paerden vp iagen, wat die**
 waert ofte waerdin, daer sij teeren false
 waerscouwen, en dat doende sal sij tuijch

Nieuwe kueren van

toe hebben, so sijnse vry, anders so souden die boeten comen vp hoer. **Van cloot scieten.**

Iet dat cloot scieten is verkuert binne die huysen vp thien scellingh, die scieten wil, mach scieten buten die huysen. **Ter goed. Vngstunge ind.**

Iet so en sal daer niemant inden kerck kerck comen om enich missdichz aldaer te plege, vp een boet van thien scelling. **Ter goeder waerheit, en scipenre procuinge.** En waert saech dat ter enich quaet dede inden here, tijn met sijnide of anders, of buten anden kerck, of anden here he mijs vanden kerckhof, en dat vp ee boet van anderhalue gf. **Cloc ludinge.**

Iet so en moet niemant de cloke luden, het waer saech ee doode te beluden, of doir beuel vanden priester ofte coster, en dat vp ander halue gulden. En dat sij die cloke stukken luden, en dat vpt costen vanden cloken. En so mach ee ijgelich, tijn priester of kerck ma dese kueren behueren, en sal daer of hebben vijf stf van behueren, bouen die anderhalue gulden. **Profijt der behueringe.**

Item dese vorss kueren van die kerck, sal die scout mit dat gerecht hebben die tibege deel, en die kerck die darde paert. Ende die hinderen beneden die pij iaren, die in den kerck quaet doen, salmen verhalen an

Die ouderen. En die ouer die vij. iaren
sijn, verhalen an haer selfs goet. Ende
die geen goet en hebben, verhalen mitten
ban, of an haren bloede. **Saedt doen**

It so en moct den een den andere scaedt
doen, het sij in appelen, in bomen, in wor-
telen. Ende voort in alle andere dat een
ijgelich vp sijn eygen heeft staen, vp een
boete van anderhalue gulden. En die scaedt
gedaen wert, salse mogen behueren, en dat
vp sijn redt sonder meer tuijch daer van
te voeren. Ter goeder waerheit, en scepē
proeuinge. **Van die kerck.**

Item so en moct niemant vp dat kerchoff
sricten met bogen noch met bossen, noch met
geenderhande dingen, dat die kerck mach
hinderen, vp die verbuerte een ponts boet
En dat mach die scout berechten vp haer
redt of an tuijch, hoe dat die scout daer
in gelieft. Ter goeder waerheit, en scepē
proeuinge. **Van bossen.**

It so wie coopt of voircoopt, dat in die
kerck niet geueilt en is, mach die cooper
of voircoper bossen, ofte wederwerpen binnen
acht dagen, vp die pene van xxx s^t, dz
gerecht twintich s^t, en die kerck vijf
stuers. Ter goeder waerheit, en scepē p.

Nieuwe luereu

Item so wie hier tapt **Vallhe cannen**.

Of hier verroopt mit hanne die niet getuyket
en sijn, also dich en menichwerf die hanen
behuert werden, vp ee ponts boec, **Ter goed**
waerhz, en sepen proc. **Diest betyden**.

It so wie een ander betyct diest, moort, ofte
menedicheit, die verbaert anden man die
dat vpgesit wort, thien scelling. **En den**
scout mitten gerichte thien scelling, of men
dat vp hem boude begrypen. **Ter goeder w**
heit, en sepen procumge. **Scou boeten**.

It die scou boeten, die die scout bescout,
en ee lant daer meer in sijn dan twee en
gondome, sal geuen twee goede grootkens,
en niet meer. **Ter goeder waerhz en sepen**

It so en moet daer **Om vry gelt huyren**,
nemant lant huyren om vry gelt, vp vijf pot
Ter goeder waerhz en sepen procumge.

Item so moet **Qualiche spreken vp arme voich**
daer niemant qualiche toe spreken verme den
voochden of emge voochden, die voir die
gerichte sijn georen van weelken of weesen
om emichsins van die voochdyscap, vp pene
van drie pont. **Ter goeder waerheit, ende**

It so sullen die **Eet der raden**.

tractsluden iaerlyk geydt werden van een
burgemeyster voir sepen. **Ter goed waerhz**

Item so waer datter ije Van quetslen.
mant gequetst wordt binne onse stede va
Scellinchout, of mit ee ran geworpe wert,
of ee vuytsflach gegene wert, of ee mes
trecht, of enige dier gelijcke, daer mijn
Heer sijn boeten an verseme mach wesen,
die sal dat anbrengen binne veertshien da
gen, vj een ponts boet. Ter goeder wjz
It die scout mit die vij scapene Vanden
En die burgemeesters, Ende procellij.
die arme voochden. En die herckmeysters
En die lood, dese sullen naest den sa
cramente gaen, als men mit processie gant
v te verbueren vijf stf.

Item dit sij die huere van Scellinchout.
Item so Tot wie die boeten comen.
sullen die huur boeten gaen an drien, die
een helpt tot die burgemeesteren en scapen
behoef, die ander helpt tot mijn Heeren
behoef, om dat hij dat inwinnen sal mit
recht.

Die kercke hantuelken.

Die kercke

Item so Jan Beeffness anderb genoemt
roster Jan, inden naem vanden Burgemeis-
teren en scyepene van Scullinchout, voor
den iare mijns genadicht Heeren va Hol-
lant slachtelick gecomen is ouer Jacob
Meliss scout aldaer, te kennē geuen, hoe d'
sta inhoud der kueren voor des tijt bij den
meesten stemen va hem luden, wt machte va
horen hant uften gemaect, die selue bur-
gemeistoren en scyepē alle iaer vpten goede
Vrijdach tot Scullinchout vorss sculdich sijn
en van outb gewoonlick gewest hebben te
kiezen twee kerckmeistors, En dat niet te
gunstaende dieb die vorss Jacob Meliss noch
tand vpten goede Vrijdach nu lust luden,
buiten hoir consent en beuelen die vorss ker-
meistors seluen georen en gemaect heeft,
versoecken daerom die vorss roster inde nae-
en van wegen als bouen daer inne so ver-
sien te wesen, dat hem lude dieb ongebruyhes
en ongbehoirlichz of gedaen werde. Daer te
gens dat gehort gewest is die vorss Ja-
cob Meliss, die onder alderhande ander woer-
den grant woort heeft, bekenmen die vorss
kerckmeistors buiten consent en beuelen vande
gerechte vorss geset te hebben. Maer seggen

hoe dat om sekerre heiliche sachen ende
 redenen Wille huer kueren, wt macht va
 den Welken men alle iaren vpten goeden
Vrijdach die herckmeisters te kuess plach,
 doe al neder geleijt waren, en noch sijn,
 dat mit dien en siche om alles besten
 Willen bij ordinancie vande proosten va **Drie**
 plant en andere, dat bij hem also gescriet is,
 hopen daer recht en wel an gedaen te heb
 ben, en dat daerom dies stat houden ende
 van waerde gerekent wess sal. **So** ist dz
 die vorss raden tselue dat vorss is, mit
 dat vorder tot deser saken diemen was,
 al int lang ouer getwogen en verstaen, v
 ten dach van huden geordincert en verclaert
 hebben, als dat niet tegenstaen tselue dz
Jacob Weliss int kuess vanden herckmeisters
 tot **Scellinhout** vorss als bouen gedaen heeft
 nu nochtans die herckmeisters tot **Scellin**
hout en in alre wegen als dat van oute
 en na inhout der kueren voir geseemt ge
 woontlichen getweest heeft te gesien, sonder
 die scout van **Scellinhout**, die nu is, of
 namacks wess sal ter contrarien vander ouder
 gewoonte en hantieringe hem des meer te
 onderwinden in eniger wijse, **†** Welck aldus
 gedaen is inden **Hage** vpten negen en twintigste

Hertoch

Dach van April. Int iaer ons Heeren 1555.
en vijftich. Ende den here van Hesselten, heer
Aernt van Gent, Jacob van Cats, meester F.
gidias van Wissenkerck, Dirck van Twyeten
Berijt Potterloo, raden mijns vorss genadi-
gen Heeren, die welcke des te omconde, hier
vp hebben doen drucken mijns genadigen Hee-
ren sig met, dat sij dagelijc gebruycken inde
sacken dess sijner landen. En oick an doe
scrjuen dat hantteycken van mij.

Die Werdijce hantuelken.

Philps bijder gratien Goeds Hertoge
van Bourgou, van Lotrijck, van
Arabant en van Tymborch, Graue
van Vlaenderen, van Artoijs, van
Bourgou, palatijn van Henegouwen, van Hol-
lant, van Frelant, en van Famen, March-
grauue des heyligen rijcs, Heere van Vrieste
van Salins en Marchen, doen conde allen
liden, Want onse ondersaten van Heellinchout
mit horen toebehoren ons vp des tijt wil-
lichlich een bede gegeuen en geconsenteert heb-
ben thien iaren lang gedueren. So hebben
wij den seluen wederom gegeuen en gegont,
geue en gonnen mit des brieue sulcke pucte

van rechten en vryheden, als hier na ge-
screeuen staen. **E**rst alsoot van oude cos-
tumen gewoonlich is geweest, dat die bur-
gemeesteren en scyepen van **F**rellinchoout
iaerlicx plagen te hieff byden meesten ste-
men vier raden, die in **F**rellinchouter **V**-
terdijck gelant sijn, die welc bij horen re-
de hueren des lants oirbaer, daer vp onse
scout mitten scyepen aldaer dat selue lant
scoutwen en berechten, vp sulken dach als
hem die voirs vier raden setten en betuy-
kenen, daer inne dat die gebrec valt bij
onse scout, dat hij dat also niet en doet,
als hij vermaent wert. **S**o hebben wij ge-
ordincert en gewilcoort dat onse scout van
Frellinchoout inder tijt wesen, tot alre tijt
dat **V**terdijck lant tot **F**rellinchoout mitten
scyepen aldaer scoutwen en berechten sal nae
den hueren vanden vier raden voirs daer
vp gekit, en als hij van hem vermaent sal
werden. **E**n waert dat onse scout van **F**rel-
linchoout inder tijt wesende daer onwillich in
viel, en des niet en deedt, so sal die voirs
Scout tegen ons verbueren sijnen dienst van
onse scout ambocht voirs, mit sulken gelde
als hij daer vp sal hebben staende.

Hertoch

Item want onse **Van trecht thyns te bliue**
scouten van **Wellinghout** bij tijden onss ondersa-
ten aldaer lang houden lopen voir recht,
Daer bij sy hoer werre versumen en ander
neringe. **So** ist dat wij onss ondersaten van
Wellinghout gegonne en geconsentiert hebben
gonnen en consentieren mit des brieue, **So**
so wanner onse scout aldaer enich van onss
ondersaten mit recht toe spreect van bruecke
of van boeten, en die verwerer daer of te
recht comt, so verre, dat die saecke onder
vonnisse van scyene gebracht sal wess, dat
die verwerer daer tenden tot allen recht
dage wt bliuen mach sonder enige boeten te
ginc ons te verbueren totter tijt toe, dat
dat vonnisse van scyene van dier aanspra-
ke gelyket sal wess, so dat onse scout al
daer sijne recht vorderen sal mogen, gelyc
of die verwerer tot allen recht dagen voort
geromen waer, **Van recht te wengeren.**

Item so wanner enich portier recht of scat-
tinge begeert van onss scout aldaer vp ee
ander portier voir scyenen, so sal onse
scout die clager ee onuertogen recht ende
scattinge doen sonder enich gebreke daer
in te laten vallen, vp die verbuermisse va

synen dienste tegen ons, en van sulcken
 gelde, als hij daer vp staen heeft. **Van**
It so sullen die gene alle, die wonen.
 vp die tijt dat onse bede voirs gecense
 teert was, wonachtich waren tot Scellinc
 hout, dese thien iaren de bede wt dure
 de hoir bede betalen mit die van Scellinc
 hout. **Van pactinge.**

Item want enige poirteren en inwonnen van
 Scellinhout haer goeden niet te pachte
 noch te scote gebracht hebben, soo ordi
 neren en Wilcoeren Wij, dat ee ijgeliche
 poirter of inwonnen van Scellinhout hem
 binnen drie dagen, na dat hij des ver
 maent sal wess, hem laet pachten, en pon
 den bij synen rede bij een burgemeister
 en twee scopen aldaer, vp een boete va
 twintich pont te verbaeren, so wie des n3
 en dede, half tot onser behoef, en half
 totter hercken behoef aldaer, En beuelen
 ons scoute van Scellinhout inder tijt we
 sende, dat hij die boeten pande en inwin
 ne mit recht sonder niemant des te ver
 dragen. **Juganch van poirterchap.**

Item so wie poirter wert van Scellinhout
 die sal geuen totter gemeenten behoef

Hertoch

aldaer een oude hollantse gulden. En want
wij alle dese punten en rechten voor ons en
onsen nacomelingen vast en gestade houden
willen, en van en ijelic gehoude willen hebbe
So hebben wij des toevonden des brief doen
bezogelen mit onse zegel hier an gehangen
vpten xij^m dach Jnt iaer ons heere duset
vierhondert en vijftich, naden loop van onse
houe.

Van die onglauddige magen vre Ide.

Wilijb bijder gratien gods Her
toge van Bourgou, van Lothring
van Brabant, en van Limborch
Graue van Vlaenderen, van Fr
toijs, van Bourgou, Palatijn van Hen
gouwen, van hollant, van Frelant, en van
Namen, Marchgraue des heyligen Rijk,
heere van Vriestlant, van Salins en Mech
elen, allen onse baenridsen, riddersen, kna
pen, goeden steden, en ondersaten oec lants
van hollant en Vriestlant saluyt. **III** Ant
dich en menichwerf groot ongenochte ende
vechtelicken gesien, mit dat waermer als
onse ondersaten vechtelic of gesuel tegens

malcanderen hebben, daer dootslage, leem-
ten, en quetsingen gebueren, dat daer
of wreake gedaen wert anden magen van
den eenē sijde of den anderen, die niet
mede in vaerde noch in velde en sijn, als
dat vechtelick gescriet, en oick leet is,
totten vechtelick datter gescriet is, het
welc ee onghoerliche Dinck is, Ende
hebben daerom bij rade en goetduncken
van onss gemene ridderfchap, steden, en
luden van onss lande van **Hollant** ende
van **Vrieslant** geordineert en ouergedra-
gen en gesloten, dat so wanger in onss
landen van **Hollant** en van **Vrieslant** twis-
ken enige personen va wat state ofte con-
ditien dat sy sijn, enich vechtelick gescriet,
daer dootslagen, leemten, en quetsingen
of comen, dat die magen van beide par-
tijen, die niet mede in vaerde noch in vel-
de vanden vechtelick gewest en hebben,
inden seluen vechtelick, terstont naden vech-
telick voirs enen goeden vasten vrede heb-
ben sullen ses weerken lang, vp dz binne
dier tijt een ijgelick an beide sijden die
vrede begeert, ene vrede mogen doen soeken
ende maken, alst hem noot duncken sal. En

Hertoch

Waert dat niemant binnen die ses werche
voirss misdaen worde vander eenre sijde of
vanden andere sijde, dat sal gerhent we
sen, gedaen te wees bouen breede, gelijck
oft bouen eenē guiden hant breede gedaen
waer, Ende dat men in al onse steden en
landen in Holland en Vriestant, daerme
gewoonlich is kueren te maken, vander
voirss ordinantie kueren maken sal, om
die bet gehouden te worden **vanden leue**

Voirt, want **tuych na nieuwe custume.**
Tot sommige plaatsen in onse voirss
landen veel subtytheyden en wtwe
gen gebesicht worden in rechtuorderinge
die onse ondersaten tegen malcanderen
hantieren in aensprake van lande, die sij
vp malcanderen doen mitten seuentuych,
dat een oude custuym van recht is, die
sij misbruycken. So hebben wij bij rade
en goetduncken van onse gemene rid
derschap, steden, en notabilen, en verstan
dele personen van onse lande voirss gear
dineer, ouergedragen, en gestoten den
maniere, hoe en in wat voegen men
voirt an dat recht van ee seuentuych
gebruycken en hantieren sal, en nē aders

En so wie en waer dattet anders ghe
 bruyet en geplegen worde, dat soude va
 grenre waerden weß. Dats te weten, dz
 die seuen naeste arkeren, die daer an
 winnen noch an verlies an beide sijden
 gelegen, na oude custumen den arxsten
 arker beheeren sal sonder ban en sonder
 loet, dats te verstaen, dat wt elcke
 sturke lants tusschen twee heynsloten,
 13 dan ee tuijch weß sal, en dat stur
 ke lants sal te minsten groot weßen ee
 morgen lants, of sech hondert roeden lants
 En offer meer dan een psoon eijgedoo
 in hadde in dat sturke lants, so soude die
 geen daer wt tuijgen, die daer dz mer
 ste lant in heeft, En wanneer datter
 meer dan een gelijck in gelandt sijn,
 so sullen sij daerom rauelen, wie die tuij
 ge weß sal. En so wie inden onrecht
 viel, die sal die seuen haren cost beta
 len. Te weten elc van die seuen voor
 sijnen cost twee goede groten. Ende
 waer enich van die seuen varder sate da
 een myle, so sullen sij daer of geuen voor
 elcken myle twee goede groten, Des en
 sullen die scouten niemant dach van

Hertoch

recht leggen van te seuentuigh, sijn en sul
ken eerst borge nemen voor de seuenen cof
ten, en desgelijc vanden verberer. **D**ich
en sal niemant seuentuigh weff van te lan
de, hij en sal iær en dach inden besitte
vanden lande getweest hebben, eer hij daer
af tuijgen sal. **E**n als van landen gelijc
vp geesten, daer geen heynsloten en sijn,
is mede te verstaen, dat elcke stueke lants
daermen wt tuijgen, sal groot weff een
morgen als vonss staet. **E**nde vp dz een
ijgelick van wat staete dat hij sijn, dese
vonss ordinancie en ouerdrachte roedich mo
gen weff, en hem weten mogen daer na
te rechten. **S**o ist dat wij allen onse onder
saten, en bysonder allen onse officieren, ghe
rechten, en dienaren oueral in onsen lan
den van **H**ollant en van **V**rieslant, bin
nen steden en daer buten, ontbieden en be
uelen, dat sijn onse des brief openbaerlick
gebiuden te rundingen, en te houden, ende
volcomen sonder in eniger wijs daer tegen
te doen. **I**n oirconde des brief bezegelt
mit onse zegel hier an gehangen. **G**egeuen
byden negensten dach in **A**ugusto **I**nt iær
ons **H**eren **xiiii** en ses ende dertich.

Albrecht van Goeds genaden
 paalensgraue vten Rijn, Her
 toge van Beieren, Graue
 van Henegouwen, van Hol
 lant, van Frelant, en Heere
 van Priestlant, doen condt
 allen luden, dat Wij met goeden voir
 sien, en wel bedacht mit onss rade, om
 menigen trouwen diensten wille, die os
 onss getrouwen ondersaten van Scellinc
 hout in voortijden gedaen hebbe, en noch
 (of God wil) doen sullen, den schuen
 onse goede luden, die binnen onss stede va
 Scellinchout wonachtich sijn, of namaels
 wonen sullen, gegeuen hebben, en ge
 uen mit des tegenwoordige brieue, voir
 ons en onss nacomelingen, alsulche pont
 recht, en ewige vryhede, als hier na ge
 s staet, dat te verstaen. **Van pont**

Iden versten so recht en vryheit.
 sullen die palen onser goeder stede
 voirss en hoir vryheiden strecken
 wees van horen herckhoue, also alst nu
 ter tijt is gelegen noortwaert horen ge
 menen wech langes ande Blockdijck, en

Hertoch.

an beyde syden vijftich roeden of te meten
suyt Waerts tot anden ouden **Kieldijk**
Daerenbuuten an beyde syden vijftich roede
of te meten West Waerts, tot anden meen
Wichs **Horne** Daer buuten en an beyde sy
den of te meten vijftich roeden, sonder arch
en liste. **Van kielinge van scpenen.**

Item so sal onse scout, die daer inder tijt
Wess sal, alle iaren vpten Jaerb dach kies
en va onse tibeegen yeden wt tibece ende
Dertich die rijeste, die hoochste te scote
staen, seuen scpenen, die in iaer lange
scpenen bliuen sullen, en ni langer, **Behou
delich**, waert datter enich vanden scpenen
wtlandich, of ofliuch worde binne siaerb
so soude die scout enen andere kies in sijn
stadt, en die sal voort an dat selue iaer
wt scpen Wess en niet langer, **Va iaer**

It so sullen onse **markt en Weeckmarkt.**
portieren binnen onse stede van **Scellinck**
hout voort en Weeckmarkt hebben alle
Donderdaech. En in vrije iaermarkt, in
gaende acht dagen voort sinte **Adulph** dach
en dueren acht dagen na sinte **Adulph**
dach voort, behoudelich ons onse markt
tollen, alst gewoonlich is. **T selfde.**

Ite sal en ijgelich poorter of gast ropen
 en verropen mogen, en elc den anderen
 voldoen en wel betalen, sonder niemants
 toefeggen, sijn gelt gelt en pajment te
 heffen en vp te bueren na sulcke ordina-
 tie en settinge va pajments, als wij en
 onse nacomlinge inder tijt bij gemenen
 rade geset sullen hebben **Van thierenden.**

Item so sullen onse vorss porters ons en
 den gemen die wijt beuelen sullen iaer-
 lijc wtreycken en geue vor onss thierende
 van elcke morgē die sij sajen, of sajen
 sullen binne den ban van onss stede vorss
 en goeden **Wilhelmg** **Hollantse** gul-
 den vor des tijt geslagen, of pajmet
 hoerder waerde, dueren thien iaer lange
 na datum des briefs. **Confirmatie van**

Wirt so hebben wij **hantuelsten.**
 hier toe gegeuen, en geue vor ob
 en onss nacomlingen onse getrouwe
 porteren vorss tot ewige dagen te hou-
 den en te hebben alle alfulke hantuelsten
 en vrijheden, groot en cleyn, als wij
 en onse vorruaders **Grauen** tot **Hollant**
 onser goeder stede van **Medenblich** gege-
 uen hebben mogen vor des dach, te hou-
 delike onser lieuer bevrinder gesellinne **vrou**

Hertoch

Margriete van Cleve, Graefinne en vrouwe onser landen vorst, sulche lijflichte en diabaren, als wij hoir gemact en bezegelt hebben, ongebroken te bliuen inde puncte vorst hoir leuent lang dueren. Ende dat wij vorst ons en onss nacomelingen, onss porteren van Scellinckhout vint en horen nacomelingen, alle dese puncten int gemeen, en elc besonder vast en gestade gehouden willen hebben, behoudelick ons alle wegen onse heerlichz, So hebben wij desz brief bezegelt mit onss zegule hier an doen hangen. Gecruen inden dage vp sinte Thomas dach Apostel Int iaar ons heeren M. vier hondert en twee

Hertoch Willem

WILLEM bij Gods genaden Paalsgrauue vpten Rijn, Hertoge van Beieren, Graue van Henegouwen, van Holland van Frelant, en heere van Brisslant, doen condt allen luden, dz om gode gunsten, die wij hebben en dragen tot onser getrouwer stede van Scellinckhout, en

om menigerhande Diensten Wilken, die sij
onss voiruaderen gedaen hebben, en ons
(of God Wil) Doen sullen, der seluer
onser goeder stede Vss, en alle horen in
Woonderen, poirteren, gegeuen hebbe en
geuen mito dess brieue alsulcke punte
van hantuxten en vryheden, als hier na
gesc staen. **Te gysel dagen.**

Juden versten en salmen geen poirter va
onss stede te gysel Dagen om enigerhan
de bruerken Wille, also verre als hij goede
te setten heeft te recht te staen, van al
sulcke bruerken, als men hem antien mach
ten waer of hij ons gebruert hadde an on
ser Wildermisse. **Vanden deken.**

Jt so sal die proost of deken va West
Vrieslant, noch niemant va horen Wegen
enige van onss poirteren voirgent Dagen
mogen buten horen zeenstoel, noch te han
re doen, hij en sij mit recht veruomen
Behoudelich de heylige kercke hoij recht.

Jtem waert saerke **Geleyde te hebben.**
Dat enich van onss poirture voirss ombode
worde met onss brieuen bij ons te coomen
of bij niemant van onss Wegen, om eeni
gerhande saerken Wille, die soude dan ge
leyde hebben vrylich te coomen en weder

Hertoch

te heeren. **Auspreking.**

Iff so salmen alle bruecken binne siaerb inder
men of aenspreken, of sij sullen quijt wess

Item onse scout van **Scouts rekening.**

onser stede vorss, die nu is, of naemaels
wesen sal, die sal dat scout ambocht voere
van onss t Wegen, en van alle getwin en pro
fijt ons rekeninge doen, en niemant anders.

Iff so sal onse dijkgraef **van dijck recht**

die nu is, of namaels wesen sal, noch nie
mant van sijne Wegen vingen portter van
onss stede vorss vorder dagen noch doen
dagen, dan binnen die vrijheit vorss, up
die sluisse byden herchoue, en ee ijgelick port
ter vorss daer recht doen, en nergent
anders, van allen bruecken die hij hem an
tijen mach, behoudelick onss dijkrechte
nummer alle Wegen in sijne macht te bliue.

Doirt so sal een **van breedte te maken.**

ijgelick sepen die wyle dat hij sepen is
vreedde mogen nemen en vijsschen, getijck
die scout **Vallinge van hant uelken.**

Doirt so hebben wij onser goeder stede vss
geconfirmereert en geuestiget, confirmeren
en vestigen mit desse breue alle hant-ueste
vrijheden, priuilegien, en rechten, die sij
van onss vooruaderen Grauen tot Holland

hebben, en gelouen voer ons en onse na
comelingen, onse getrouwen stede ende
horen poiteren veross, daer in en in al
len punten vss te houden, en te ster-
ken tot verlijgen dagen. En hebben des
in getuighemisse der waerhz onsen zegel
an desz brief gehangen. Gegeuen inde
Lage vpton ttwintichsten dach Maerte, int
iaer ons Heeren m^{cccc} en vier, na den
lope van onse houe.

Lurgemeester en scrijpen te wess en
ende van thienden.

Willem bij der genaden Gode,
Palensgraue vpton Rijn, Her-
toze van Hezeren, Graue
van Henegouwen, van Holland
van Frelant, en Heere va
Briesslant, doen condt allen luden, dat
wij om dienst wille, die onse getrou-
we stede van Brillinchout ons gedaen he-
uet, en (of God wil) noch meer doen sal
der selue onse stede en poiteren aldaer
sulche gratien gedaen, om dat sij ons gues-
telick en willichlick te hulpe en te bate

Hertoch Willem

gecomen sijn in onser beden en oorlogē, daer
wij nu in sijn, so dat wij hem gegonnet
en gegeuen hebben, gunnen en geuen mit
desen brieue sulcke punten van hantueften
als hier na geses staen. Dats te weten, dat
niemant voort an binne onse stede van
linchout, burgemeester, scopen, scout, noch
raden wess en sullen mogen, sij en hebben
verst die drie naeste iaren daer te voren
an een poorter geweest in onse stede voirs
en mit alinger woonstadt aldaer den tijt
voirs gewoont, en sijn onggelt van sijnen
goeden betaelt en voldoen gelijc ander
poorteren poorteren als daer toe behoort
voirt so hebben wij onse voirs stede mede
gegeuen in een ewige pacht onse thunden
aldaer, om sulck gelt, als sij ons iaer
licke tot desē dage toe daer of betaelt
hebben, en hoir hantuefting daer of in
een punt begriipt. Ende om dat wij wil
len dat onse getrouwe stede dese voirs
punten volcomelick gehouden werde, voir
ons en onse nacomelingen, so hebben wij
desen brief doen bezegelen mit onse 3
gale. Gegeuen inden Hage vten thienste
dach in Aprilē, Int iaer ons heeren M.
vier hondert, en twaelf.

DIE TAFEL Vⁿ MEDEBLEC.

Jact Dan seepen voms. ———— f.

Wel te doen van sy goet en lat.

van portier te werden.

inden oost in pl. Dage n3 te rech

tien. ———— g.

vander daginge.

vanden seluen.

van dat ee gast ee portier daget.

vander ontsculdinge.

Hoe een portier gedaecht sal worde

van een ander heeren ondersaet.

van ongsult te doen.

van daginge van erue.

Van zberinge.

van qualich zberinge

van m. iaerlike rechten.

rustige besittinge.

van vrede.

Te wonden mit scarp.

van anuecht binnen sijn woninge.

vanden seluen.

vant selfde.

van hooft om hooft, lit om lit.

van dat hoofdelich oordel.

En dief begrepen in ee huys

van veruomen sculde.

van borge te sitten.

Die tafel der hantuelken

- Van vangen vi.
noch van borge
Die scyene voms Wederspreet
Van slaen int aensicht
hemant in syn huys soeken vii.
een buten man die syn sculdt beht
Die gebandt is
Vander cloedinge
te doot geslagen pontier
een doot geslagen scyene
Van verhten binnen der vryheit viii.
Van te knyf te dragen
Van wijn drincken
Valsehe maten
Van erfmissse na oude getwoonte
getweldelick vant recht te nemen
Van barchen en vrouwen
Van hinnen of wullen gaern
Van te dieflich ding
te ramp te beroepen
Van te doden mit scarp
Van onconscap te dragen
Van vercrachten
Van pande die onderset is
coft te gelden die int ongerecht valt
Van daginge
Van scyenen rade
Van scyenen voms
Van vercrasting en getweld ix.

van Medenblich.

37

- Van besittinge va erue .
Van besetten .
Wie den anderen omc is met recht
van dienen .
Van die in onrecht gelosen sijn .
Van quets als men die cloek slact .
Van pacht .
Van meulbe statuten en hoeren .
Van gaste te becomeren .
Van een scouder eens porters .
Van goet te pande geset .
Van manen en nē te betalen .
of te portier gebanne werde .
Van Eyzeren dienst .
Van bede te louen .
Van Jaarmarcht .
Van half sijn goet te verbueren .
hantueften te vermeutben .
vergiffenis ider verleden misdaden .
hantueften en rechten te houden .
Dat geen portier tugen sal van lanthuys .
Van portieren lant buten den ban .
Van Spoc en bruggen te scouben .
Waermen recht doen sal .
Vanden deken .
Van ontsuldige magen vrede .
Hoemen doot slach , leente en gtsinge berechte
Vande dke en prouisor .
- xi .
xii .
xiii .
xiiii .
xv .
xvi .
xvii .
xviii .
xix .
- sal . xvii .

Hantuelkens van

- Datter te deken sijn sal.
van te ouerdadich clerck. } 88.
van n3 tot Vtrecht te dage.
van niemant inde van te doen, ver hij vdaecht is.
Van die vrijh3 der hercken.
vanden herchoue te nemen }
van v3 heylige dagen te wercke. } 89.
van ouerspul.
van citacien en sentencien.
van absolucien. }
van scoher3. } 90.
van boden te ropen te.
vanden wijbiscep.
van kinderen die dremchen te } 91.
van ander saken.
van vangen en betomere. } 92.
van huere en scoulbe.
dijcboeten. }
vanden deken. } 93.
vant scot.
vanden dijchgraef en hemraden. }
van scoulben, en wanger. } 94.
van dijcboeten.
van enen dijcgraef.
noch van dijcboeten. }
van hemrade vomb te wederseggen. } 95.
waermen dijchrecht doen sal.
vanden dijch te maken.
te rechten voir middach. } 96.

medenblyc tafel.

33

- quytfeldinge der misdaden .
van tselde .
van thünden .
Van thünden te voeren .
van dufft en moirt .
van ontheden .
Van seepen vromē te bregē anden manen .
Van giften van hercken .
Van conspiracie of verradens .
Vanden seuentuigh .
van dijck ter sen .
van ongrichte anuanc van bresten
vanden dijck .
van te beroep .
van beclagen .
misdoen in te hujs .
van quytlingen te besien .
hujsbreck .
Dootflach .
vianden vechting , of vrienden .
gadinge .
Van panden .
boetsculdich werden .
van tscot .
van beclagen .
ven scotbaer man .
elck mach sijn lant gebruycken .
vander hemraden scou .

xxx.

xxxii.

xxxv.

xxxviii.

Die tafel van

- Van ſcot vrij te ſijn .
- Van leen mannen .
- Van tſelſde .
- Van edel mans .
- Van gaderinge .
- Van te gederlt oirdel .
- Van oirdel te ontſeggen .
- niet te dagen voor den baliou .
- Van ter boet binnen .
- Van ten Houe dagen .
- Van gadering met vrienden .
- Van onderſcouteren .
- na oude cuſtumen .
- Warden baliou .
- Want Graef Ding .
- Van C. pont te wedden .
- Thuer van die C. pont , of die ongebedde boe
ten .
- Van huiffhouderen .
- Van ſepene of aſinge .
- Van te beroep .
- Van ſcult te bekennen .
- Van rechten .
- Van quetſingen te beſien
- Van huiffbreck
- Van dootſlach
- vianden
- vrienden vechting .
- Gadinge .

Medenb

34

- scouts berlaginge .
- van niet te panden .
- van boetsculdich te werden .
- seventuijch .
- van boel Dykinge .
- bottinge .
- vanden heeruaert .
- vant groot .
- niet te dagen voor den balhou .
- van aenspreken .
- van wech varen mitter woon .
- van sijn lant te bruken .
- van scapene te kieß .
- ongewaerde hant .
- stille warden .
- vangen van dieuwy .
- van onnosset vrede .
- van ten Houe te beroepen .
- daer geen slager en is zē .
- van hujsmans kinderen .
- van anuanch van tiber goet .
- vanden rechter niet te zē .
- van hyl en goet .
- van cesterijen .
- van saken ouer tiner .
- van doot slach .
- van half sijn goet te verbueren .

Die tafel.

van edelsoom .	xxxix.
van edelingen te misdoen .	xl.
Mandament .	xl.
om een doot-slach te leggen .	xl.

GRAF FLORYS HANTVESEN
die hÿ die van medenblich gegeuen heeft.

Lorens Graue van Hollant
 alle den genen, also wel den
 tegenwoordigen als den toe
 comenden, des tege woordigen
 sijde an te sien, salijnt. Om
 te bekenen die waerheit

der dingen diemen doet inder tijt, vp
 dat sij niet en werden vergleden mitter
 tijt, so betaemt dat mit onconde die me
 morie der scriftueren en waerachtiger lude
 gelouet werde. Daerom willen wij come
 tot kennisse der gemeenter luden, dat wij
 om liefhede der poirteren van Medeblic
 en om lide der poirteren aldaer, so hebbe
 wij ons willichliken gebogen, en hebbe
 quijt gelaten van alle tollen, en van wt
 voeringe van tollen bij water en bij lande
 inder Graeflichz van Hollant. **Niet dan**
 Item so hebben wij // **scpenen vonnis.**

toe gedragen den voirsede poirteren al
 dusdanige vriheijden, dat is te verstaen
 waert dat enich man het litte tegens
 ene poirter van Medenblich die en sal
 daer anders n3 van hebben dan vonnisse va
 scpenen, noch wij noch onss naromelnghe

Graef

Hem van dat anders jēt te doen. Wel te
Dirt // doen an sijn goet en laant.

Wso wie vanden ommesaten vanden voirs
seiden poirteren onrecht of gewelt
dede an sijn goede, dat hij rechtelich, en
sonder clage beseten heeft, die scout van
Medenblich sal mit alder gemeenten, also
wel mitten armen als mitten rijken al
daer varen, en dat onrecht gecorrigerē
sonder onss toorn of onsen nacomingen:
Daer na van onss berade en onser luden,
so hebben wij waerdelichen verlient, dz die
poirteren van Medenblich werden ver blyt
mitten sjuen rechte, dz des tege woirdi
ge brief behout, dat te weten. Van te

Swie van wat lande | werden poirter.
dat hij coomt in die voirsde poirte,
en begeret poirter te werden, die poirte
en inganch sal hem open wess, also dat hij
stueren sal, ons en onss nacominge, en de
poirte trouhede te doen. Den scout sal hij
geuen vier penningen, en den bode ve pen
ning, en den strepenen drie scellingē, en
als dit gedaen is, daer na sal hij gebru
ken trecht vander poirte. **Jnden oist xl.**

WDirt etc // dagen n3 te rechten.
poirter dies behoef heeft sal veertich

Dagen inden mant van Julio, om inden
 Voerft sijn roorn te gaderen, en alsoo
 mengen dach sijn roorn te sijen inden
 Voerft, baten den Drempel der Voer
 seider poorte. En als die tijt verleden is
 dat hij weder coomen mach totter seluer
 poorte, en aldare wonen. Also gelijck sal
 ic men poorter ruym hebben, sijn dinc
 in die poorte te voeren. **Vander daginge**

Wort salmen enigen
 poorter in onse saken trecken, so sal
 men hem dagen bijden rechter, of bij sijn
 lode totten rechte te coomen pijn. dage
 na dat hij gedaecht is. **Vanden seluen.**

En poorter die ge
 daecht is, die mach seluen sijnen dach
 voertsetten en rorten, en van rechte sal
 hij hebben twee breeken. Dese vorseide ma
 nier van daginge heeft die fide alleen, van
 sachen die gekwert worden vnder die poer
 teren. **Van dat ee gast ee poorter daget**

Ede waert dat ee gast ee poorter tot
 recht trecht in sachen, die rechter
 sal den gast recht doen binnen den derde

Adage, om gemak des gastes. **Vander
 outsculdinge.**

Oract Floris

van eenre clage, Wp Welcher hij getogen
is in een sake, die sal hem ontsuldighen
met eenre en sijne eijgenre hant, ende al
thant sal hij sculdich wess hem te ontsuldighen
bij oironden, so sal hij hebben vast he
te beraen twee wecken. Also dat ee por
ter nochtant oironschap mach dragen tegen
een pointer. En ee slecht pointer die oir
onschap draget, die sal zwoeren, mer een
scapen of een gezworen mach oironschap
dragen sonder zwoeren. **Hoe een pointer
gedaecht sal
worden.**

Also wel als enich
man gedaecht wert
van geldeliche saeken, die sal gedaecht wer
den byden rechter of byden boodt te minsten
in tegenwoordich van twee portieren, ende
inder daginge sal werden getagert de sum
des gels. En die verdacht is inde voir
siden dage, en versijnt hem niet inde recht
te, so sal die clager behouden also veel
gels, als hij inder daginge getagert he
uet tegen dien gedaecht was. En die
gedaecht was (want hij niet en versien)
so is hij sculdich te gelden den rechter ve
ban van drie scellingen hollantsch, ende
den clager twee scellingen, om genoeg

In te duen. Van eens andere here ontsaet
 Wirt of enich ander heeren teno lu
 de van ons of onss scouten totten rechte
 gedaecht worde, heer sonderlinge here
 sake vanden rechte mogen nemen, also dz
 hij louet mit zekeren trouwe hem binne
 30 Dagen te recht recht te doen, ende
 doet hij des niet, daer na en mach hijse
 niet nemen vanden rechte der poirtere.

Also wel of een Van ongtult te doen.

Poirter van enigen man getrecht
 worde in enigen scheltliche sake sonder
 van beloofder hant, hem verwinnt, of
 ten waer dz hij hem bij sepenen verwon
 ne, die gene die ment betijet, mach hem
 ontsuldigen mit sijn eygenre hant. Van

Als enich man || Daginge van erue.

Op enich erue totten rechte gedaecht
 wert, en totten versten dage, die hem
 geseit is, niet en versijnt inden rechte,
 so salmen hem dagen anderwerf, of hij
 dan niet en versijnt anderwerf, so sal
 men hem dagen derde werf, of hij dan
 niet en versijnt, so is hij schuldich den
 rechter genoegh te doen van beide vressen
 he te gelden twee scellinge. Of compt

Graef

hij derde werf niet, die geen die gedaecht is, die valt vander saecken, en dz erue, vp welc hij getogen is in die sake sal hi ontwijst werden. Ist oick dat die clager emigen dach der daginge niet en versene die valt slob vander saecke.

Als niemant **Van zweringe.**

Zwieren sal om gheldeliche dingen, die mach vallen vander sake en verliesen, ist dat hij qualicken zwert met worden of ~~niet werven~~ tegens die maniere comt van zweringe. **Van qualick sweren.**

Ist oick dat hij vp een erue zweren sal in die eerste of inde anderde zweringe mach hij niet vallen, Maer ist dat hij der de werf zwert, en wter rechter zweringe gaet, en qualicken zwert, hij valt vander saecke. Ende dat erue vp welc hij getrocken is in die ~~zweringe~~ ^{saecke} sal hant ontwijst werden. Ende also dicke als hij qualicken gezworen heeft, also dicke sal hij den rechter genoeg doen te betalen ~~uwe~~ ^{uwe} scelling, **Van in iaerlike rechten.**

Uort so sijn inder sellder pointe drie iaerlike rechten. **D**es naesten Din gesdachs na Dertien dach. **D**es waer

daech na sint Jan Baptista, **¶** Des
Maendaech na den oitave va Maer-
chen, die daer toe geset sijn, dat elc
ponter, die is in besittinge enichs erfs
die sal verschijnen in elche van dese
voirsproken drie gerechten, en aldair
vy dat erue, of daer niemant is, diet
antaelc daer ouer te comen. **¶** Ist oek
dat hij niet omme come worde, so sal hij
daer sijn erue rustelick besitten, na vo-
nisse van sepen. **¶** En die voirsede rech-
ten salmen in die herck te voren segge

Die rusteliche be- **multige belittinge**
sittinge des erfs en sal niet mogen
vast gemact werden en geproeft, het en
waer by sepen of by gezworen.

¶ Ist datter strijt of **Van vrede.**
geuecht in die poorte wert begonnen, en
die rechter daer ouer coomt, en des Gra-
uen vrede by twee weerken gebiet te
houden, en gehouden wert, **¶** Ende ander
werf by twee weerken, **¶** Ende derde werf
by twee weerken, **¶** En vierde werf by een
iaer en ene dage, **¶** En vyfte werf by een
iaer en ene dage, **¶** En seste werf by een
iaer en ene dage, die rechter des Graue

Graef

vreedt gebiet te houden. En die ander die
stryden of beyde tegens des rechterb gebot
sijn getromen, die sal gelden des Fraue p.
pont, en elcke vrede breker also veel, En
den gequetsten thien pont, of die hant te
verliesen. **Te wonden mit scarp.**

Q Wie den andere heeft gewont mit
te scarp instrument, en daer of m3
tibe scapenen of meer wert verwonen, die
sal ons gelden thien pont, of hi sal berooft
werden vander hant. **Van anuecht binne**

Virt so wie den **sijn woninge**
anderen binnen sijn woninge, bij hem
seluen of bij meer heeft angeuochten, ende
hem dootgeslagen, die selue an verchter
of quaetdader mit sijne hulperen die sul
len wess in onss gewelt, of onser nacome
lingen, die ons rechts der heerlicheit be
sittert sijn, ist dat sij werden verwonen
bij scapenen. **Vanden seluen.**

It sich dat die quaetdader enigen
man heeft gewont binne sijne woninge, bij
hem seluen of bij andere, nochtan m3 tot
ter doot, die quaetdader (ten sij dat die
gemene scapenen duncken, dat men hem
sbaerlicher corrigeren sal) die sal ons

gelden of onse nacomelinge thien pont
 en elck sijne hulperen vijf en vier
 tich scellingen Hollantscher munte, en
 den quetsten sal hij beteren na scepen
 rechte worde hij daer by verbommen
 by scepen. **Vant selfde.**

Vet oick dat dese sijne eygenre wo
 ninge angeuochten is, hem malicke
 bescremde, den quactdader en al sijn hul
 peren dootslact, die met hem aldaer
 sijn, die elcken die dootgeslagen is, en
 vier penningen ons en onse nacomelingen
 vergelden. En wij of onse nacomelinge
 sijn sculdich hem daer by te bescremen.
 En tegens die magt, die daer dootge
 slage sijn te versoemen, of ene vasten
 vrede te verlemen. **Van hooft om hooft**

lit om lit.

Also Welc elc quactdader
 of hij van sijne quactdadinge west
 verwonnen by scepen, dat is hooft om
 hooft, oge om oge, en elcke getijck lit
 is hij sculdich van sijn selfs lichaem te
 verliesen. **Van dat hooftelucke oirdel.**

Wirt so wie enich swaere en hoofde
 liche misdact gedaen heeft, ist in diefte,

Graef

ist in moirtbrande, ist in rouen, ist in ver
giffnisse van fenijn, of dat in enighe
dootsaken begrepen ware, en worde hy
verwonne bij scypen, die sal ouer gaen
dat leste en dat hoofdelike ordel. Ist
oick dat enich man daer vj gewroecht
wert, en n3 verwonen en wert bij scy
pen, allem n3 wre hant te zbueren,
sal hy hem mogen ontsculdigen. **Een dief**

Die dief / **begrepen in een huys.**
in syn huys ee dief begrepen heeft,
die sal hem houden (of hy mach) en se
uen van syn gebueren sal hy tot hem in
roepen, en den dief sal hy n3 syn ge
bueren gebonden houden so lange, dz hy
hem claerb dages den rechter sal mo
gen presenteren, dat ding, dz hy gesto
len heeft, vj des diefs rugge gebonden,
En dan sal die rechter den dief om
comen inden rechte, en sal hem handele
na vermissen der scypenen. **Van verbo**

ne sculde.
S n3 sculde toe gebonde is, en syn
sculde n3 en mach betalen. Ist dat hy
omme come worde voor den rechter vj
die scoude, die rechter sal den scouder

beuelen in des boden behoude, bij twee
 weeren te houden. En na twee wee
 ren sal die rechter geuen den scouder
 in gewelt des genen, wiens scouder hij
 is, also dz hij synen scouder voerde sal
 sonder syn lichaem moeyens te doen. En
 hij sal hem houden also lange, dz hij m
 hem ouereen draecht, of dat hij hem sy
 scoude betact. **Van borge te letten.**

Sic wie in ene rechte vor
 ene rechter versijnt, so wats rechts
 tot dien rechter versien is, die rech
 ter sal van hem eischen borge ene werf
 en anderwerf, en derde werf, En die
 gene seit, hij en heeft geen borge, die
 hij hem geuen mach, alsulken man en
 sal mit sculdich weß iet te geliden van
 bannen. Ist oick dat hij swijget **Van**
 en genen borge en biedet. **Vangen.**

Die rechter mitten sepen sal den gene
 vangen, en beuelen hem den bode, en die
 bode sal sculdich weß den genen te hou
 den, en den rechter vor hem te ant
 worden. **Noch van borge**

Ist oick dat ee pointer in rechte om
 comen worde, en het rechts vade seuen

Gract

rechter bescreuen is, en die portier also veel
guets mit rite der portieren beseten heeft,
dat so veel waert is, hoe veel dz recht
vermogen sal, alsulche portier sal mogen
vanden rechte gaen sonder enffinge van
borghe. Ist sich dat sulcken portier so ve
le goets mit en heeft beseten in die vort
sproken manere, het is behoef hem te
geuen borchliche rautie. **Die scopen vo**

S **W**ie inden rechte **nis weder spreect.**
verspreect scopen en hare vomisse
mit horen gemene rade nade rechte va
der pontie inden gerechte gegeue heeft
smadelichen wederseit. Die sal sculdich
wees ont en onss nacomlinge thien pot
hollantsch om genouch te doen, en elche
scopen een pont. **Van slaen int aensicht**

S **W**ie dat gegeue heeft int aensicht
emich mans ee slach, wert hij ver
wonen bij elche scopene, hij sal gelden
den rechter ee pont, en den ge quetste
een pont. **nemant in syn huys soecken.**

S **W**ie in emich huys den here van
den huysse gesocht heeft, hij salt be
teren den here vande huysse mit thien
pont, en den Graue thien pont. **Off**

heeft hij gesocht totten seluen huise een
 anderen man dan den heere vanden
 huise, die socher salt verbeterē den
 huiseheere mit thien ponden, en die ge
 socht is thien ponden, en den Graue mē
 thien ponden, en dat mit vechtender
 hant, en die quartdader werde verwōne
 bij scyphen. Een buten mā, die sijn scult belijt.

S Wie van buten wonachtich is, en
 voor scyphen sijn scoudt versichert
 heeft, en niet en roert te betalen, die
 sal werde gedaecht totter vierstaer va
 Medenblie van xv dage tot vijftien
 dagen, en die scouder niet en versijnt
 totten rechte, die sal worden gebānet.
 noch tot geenre tijt vanden ban ontbōnde
 werden, tot dat hij den Graue heeft be
 taelt drie pont, en den gelouere scoudt
 en scoudt, en den rechter sal hijt betere
 na ordinantie der scyphen. En ist dat
 die gebānde binne der poorte coomt, die
 rechter mitten scyphen ende mitten ander
 poorteren sullen den gebānden houden ge
 restreert voor sijn scoudt, voor sijn ban en
 scade, in seker houde setten totter tijt,
 dat hij scoudt, scade, en den ban de Graef

Gract

betackt heeft, mit geheeler scouden. Die ge
Also wel of die gebande is te versmader
en die poirte scouwt, || **bandt is.**
die rechter mitten poirteren sal vanden goe
den des gebandes vergelden scouwt, scaedt
en ban, of hij mogen rechter ware. Ende
mocht die rechter n3 gelden om synre ont
mogenths, dan in die eerste toeroomst
des Grauen, sal die Graue gelden scouwt
scaedt, en beteringe. **Vader clodudinge.**

O wie niet en coomt totter clodudin
ge, die sal gelden den Graue te pot
Een poorter die doot **Een doot ge**
geslagen is, die sal wer) **slage poirter**
den gegouden mit tlix en dertich ponde
vande magen des quactdaders. En al dz
goet des quactdaders sal des Graue we
sen, of waert dz hij doot geslagen werde
binnen sijn selso huys, en aldaer gesocht
waer, dat sal gegouden werden n3 vier
en tseftich ponden. **Een dootgeslagen.**

Wnde te sypen die dootgeslagen wert
sal vergouden werden mit tlix unde
veertich ponden, of worde hij gesocht tot
synen huise, en aldaer verslagen, die sal
vergouden worden mit vier en tachtich
ponden. **Van vechten binne der vryheit.**

D Wie geuochten heeft binne der
vrijheden, die sal gedwongen wer-
den aldaer te beteyen, of gebanne te
werden. **Van een knyf te dragen.**

D Wie ee knyf droege, die sal gel-
den den Graue thien pont, So wie
een trect met toorne moede vijftien
pont. So wie den andere daer mede ge-
wont heeft, die sal verlies de ene hant
En so wie enig man daer mede gedoot
heeft (wert hij geuangen) hij sal werde
dootgeslagen. **Van Wijn drincken.**

Z Wie in ee Wijn tauverne gact om
Wijn te drincken, die Wijn ma sal
hem Wijn brengen bij zekere mate ende
en gerechte mate, en of die gene poorter
ware, en tot sijnen wille gedroncke heeft,
en sijn lach gerekent, ist dz hij alre hant
n3 betalen en mach, die sal mogen gae
tot alre anderen daerht, den Wijn ma sijn
Wijn voor middach te betalen, Ist sich dz
hij tot die voorsproken tijt dien Wijn ma
n3 en vergelde, en slage daer vp tot sijn
nen rechter dragen worde, die scouder
sal den Wijn man sijn Wijn gelden. Ende
den rechter drie scelling. **Valle mate.**

Traet

S Wie van valsche mate wert ge
wroeghet, en bij twee scapen ver
wonnen, die sal sculdich wess te
gelden den rechter drie pont. **Van erf**
T An erfenis van // **fenie na oude gewoonte.**
Medenblich sal gehouden werde tus
schen poorter die gewoonte, na dien dy
aldaer tot dess tijt gehouden is, dat noch
tand toe geworpen, dat erue der poorte
ren ofte leggen binne Medenblich, of bu
ten der vrijheit, dat totten naesten erf
genamen van sijn maechscap, het sij sijn
soon, of sijn dochter sal werden toe ge
heert mit ee erfelich rechte. **Geweldelic**
W Wie het rechte, dat / **vat recht te ne**
den rechter toebehoorde, geweldelic **me**
vanden rechte droege, en daer vp mit
twee scapen verbonnen worde, die sal
geuen vijftien pont, om genoeg te doen
om en onse nacomelingen. **Van backen**
D Welc poorter een **ende brouwen.**
Wijf heeft die pleget te backen ende
te brouwen, die mach bij hoir verliesen
eene ouent vol broots. Ist oick enich mas
wijf, die niet en pleget openbaer comen
scap te hantieren, hoir man mach bij

comen in scade van vier penningen . Van

Die selue maniere waert linnen of dat enich mans wijf **wollen laken . gaern .**

gewoon waer wollen of linnen gaern te vercoopen , of copen , die mach bij hore te gebichte , dat een steen hiet , verlic

st , dat roert in comenscap . Van een

Of te dieflich / dieflich dinck .

Ding van een man die waerachtich is begrepen worde , en die ware besit tere dat ding mit onreunde behilde , die man sal hem mogen ontsuldigen mē hē dorden , also nochtans dat die man in ge ne saechen sal moge zweren , en die s̄ ding behouden heeft , sal geuen de rech ter twee scellingen , en den bode vier penningen . **Te camp te beroepen .**

Wirt hebben wij onss voirs portere valdusdamege recht verkent en gege uen , dat geen man , buten noch buir , of ridder noch ander enich man sal mogen enigen portier vā Widenblich bij enigen reden te camp beroepe binne der voirsde portie , of ergens in onser macht of onser naecomelingen , noch portier den portier .

Van te Dooden mit scarp .

Graef

If sich dz enich man binnen der vrijhede der vonsider poorte, mit scarpe instrumente, of mit enige ander heest gedoot, ende dat instrument wech geworpen, die sal mogen sijn ongschuldt bieden, hij en werde verwormen met twee scapen of meer, van welc oich die clage worde, die sal worden geroepen voor die vierstaer veerthien dagen en drie dagen. En of hij tot aldus danigen termijn niet en versijnt, die sal werden verwijst, en voor ee wtgerseuen man gehouden worden. Ist oich dat die sel ue quaetdader binne den termijn, tot welc hij te recht geroepe is, en gelijde heest versocht vanden rechter, noch dat gelijde niet mochte behouden, die sal in geene wijb verwijst mogen werden. **Van oircon**

En man van bus/schap te dragen. Ten en sal niet mogen oirconscap dragen tegens ee poorter. **Van vercrachten.**

If dat ee wijf clage maect, dat sijn vercracht is, die en sal geen voortgar hebben in hoer clage, sonder seuen oirconden. alsoewel mans als wijuen geproefder luden ende zerachtigen. **Van pande d onderlet is.**

Dwie goet goet beset heeft, dat

hem onderset is te pande sonder wederroep-
ge by te iaer of meer, en hemant die
wil verongrechten, die selue man die sal
behouden sweren wat hij in die goeden heeft.

Swaer twee manne **Cost te gelden d**
geroepen sijn voor **int ongrecht valt**
den rechter, en hoir saecken vertrecht
hebben, welc van hoir valt vander saecke
is sculdich den andere te gelden sij cost,
die sijn dzel behouden heeft, Also dat
die geen die sijn saecke besermt heeft,
die sal sijn cost rekenen bij sijne rede.

Die bode en sal **Van daginge.**
niet roepen enigen portier totten
rechte, dan tot sijnen huise voor twee
portieren of meer. **Van scepen rade**

Tot scepen rade en sal niemant gaen,
hij en worde geroepen van scepen.

En scepen oordel **Van scepenen vonds.**
gemaect en gestadiget mit rade der an-
der scepen, en mach niemant te n3 maken

It dat **Van verrasting en gewelt.**

Ien wijf enigen man widdelicher druc-
kinge, en van gewiddelicher verrastinge
mit seuen oirconden, also manne als wijuen
wiltastiger en geproefder luden, mit rechte

Græf

verwonne heeft, die verbedder sal ouer gae
dat hoofdelike oordel. **Van belitting van**

S **W**ie vaderlick erue, of enich erue.
man erue gecoft heeft, en mit oirco
scap der sepen sonder wederroepinge by ee
iaer en ee dage of langer beseten heeft, die
besitter des vaderlicken erfs en sal geen
man sculdich wess tant worden na den von
side tijt, al wordet hem betegen. **Va beletten.**

S **W**ie von twee poirtere vade rech
ter of van die bode in die poirte be
set worde, en sonder oorlof des rechter
werch gaet vander poirte, en daer vp m
twe sepe ne verwonne worde, die sal gel
den den rechter te beteringe vijf en veer
tich scellingen. **Wie den andere ome is m recht.**

S **W**ie ee man va sculden in enich
recht ome comen heeft, en daer heeft
wittachtige oirconden, die oirconden mogen
oirconscap doen mit eere zweringe, ende
die aanspreker en is niet sculdich te zweri.

W **D**ien dat enich **Van dienen.**
man poirter is geworden of gemact
so en sal hy niet sculdich wess, enich man
dienstman te wess, Maer (nader rechte
der poirtieren) sal hy gebruiken die
vrijhede. **Van d in onrecht geboren sijn.**

Dirt meer is dat te weten, dz pa-
pen hinderen of enige luden, die va-
genē effen bedde en sijn gewonnen,
die en sulden geen oirconschap dragen in
goeder luijder rechte, of in enige porters
rechte. **Van quetten allmen die dor slaet.**

Wie binne de vrijh van Nedenblie
ee ma gequetst heeft, of gewont als
men die cloch luijdt om gemene nutscap
der poorte, of binne drie dage na der
clochdinge, die sal ons gelden thien pont
ist dat hij verwonne wert bij twee scapen
en den gequetsten thien pont. **Van**

Sie binne de vrijheit **parcht.**
Van Nedenblich lant heeft in iaerlike
parcht, also lang als hij leeft, en de parcht
betaelt, so sal hij dat erue behouden, of
hij salt vrijlich moge vercoopen, des hij be-
taelt tweuoudige parcht, den genen die
lant sijn is, dat is waer (ist ee man of
wijf, die dat lant besit) sterft, die nae-
ste erfgename sal behouden dat lant mit
ven erflich rechte, als hij betaelt de rech-
ten heere des lants tweuoudige parchte. En
also van geslacht tot geslacht ewelich du-
rende. **Van nieuwe statuten en hoeren.**

Sierenbouwen oirlouen wij den scapen va

Graef

Medenblich meulbe statuten te make, of ge-
boden, bij ons scouten, raden, tot ene half
iare, of tot ee hiel iare te daeren, Wile
scopenen vast gemaect hebben nuttelich de
gemeente, of den meeren deele onss rech-
ten in dien te behouden.

Van galten te becömeren.

S Welc poirter niet en
halpe den gemeente die galten te be-
dingen, dat sij niet en doen tegens recht
te der poirte van Medenblich, die sal ob
gelden een pont, en die poirte te verliesse
te iare. **H** So Wel geuen Wij den vor-
sproken poirteren in des tegenwoordige ge-
boden, dat sij niet zberinge van maken
sullen, dat elc den andere sijn recht vast
maken sal.

Van een scouder eens poirters.

Ist dat enich poirter den scouder sijn
poirter in sijn herberge ontfange heeft
en die gene Wel scouder dat hij is, daer
weder spreect, die waert, die ontfanger is
sal sculdich wess sijnen poirter dien gelouer
te antwoerden vande gelde, dat die gast,
die hij ontfange heeft, he sculdich is.

Van alle panden en goet te pande geset.

I goet dat te pande geset is, ist in nat-
ten, of ist in dragen, ist in theyden, of in
ander gouden, Wij Grauen van Hollant sullen.

mede houden den voirsch poirtere, naden
gewoonte der poirte van Medenblic. En
elcke poirter sal trouwelich bijstaen sijn
nen mede poirter in houdinge des verbo
den goets der panden, Welc sijn tegenbor
dich besitten totten tijt, dat sijn verlost
worden naden wille des gelouers, die
die panden verbonden hout, Ende dat
sullen vast maken die voirsch poirteren
mit zbeeringe. Van manen en az te betalen.

Also wel ist datter niemant vande om
amfaten wittelich gemaent is, ende
versuynt heeft, ene poirter va Medenblic
sijn scoudt te betalen, die scoudt mitten
poirters sal so veel nemen vanden sijnen,
dat hij genoeg doen sal redelich den ge
louer. Of een poirter gebannen werde.

It ist des of bij scoude enich mans of
dierst mans enich poirter va Medenblic
gebannet werdt of geresuert. Bij Graue
sullen dien also goet hebben, & wij dien
poirter en sijn goet sullen doen ontbinden,
of vanden sijnen also veel nemen, & wij
dien poirter sullen genoeg doen i reden.

Die poirtere van Medenblich van
sullen ons, Cheeren dient.

Graef

of rechte Here van Holland die in onsen
hertogert in hoer eygen cost mit xxx ma
Et sijn sullen van bede te louen.

Sij ons gelden of den Here van Hol
lant tot gesetter tijt bede of petitie. **A**ff
ist dat die rechte Here van Holland tot
des Keijseris houe vaert, of wijf heeft
genome, of ridder wil werden, of enich
van sijn susters man heeft genome, of
onss broeder, of onss sone. **T**ot elc van
des sullen sij ons gelden so menich pont
als wij m3 onss rade en sepen der seuer
pouste redelich sullen setten en ordinere

Wint Van Jaermart.

Wonrou wij den dicke genode por
teren van Medenblich, iaermart elc iaer
te hebben van sinte Bonfacig dage te
beginne, en om dagen daer na dueren
Ons en onss nacomelinge den donsproue
te houde, behoudelich ons en onss tollen.
Om elc dese vrijheide en al dat voirsede
dat in dese tegenwoirdige sijde gehouden
wert, openbaer, vast, en ongeblameert blij
ue, en ewelich duyre. **T**o hebben wij ghe
heten dit tegenwoirdige scrift hier van te
worden, **E**n mitten zegel onser Hertelichs

42
Floriss.

xiii.

Werden besiermt. Gegeue tot Albrechts
berge Int iaer ons Heeren m^{ccc} en acht
en tachtich, op onser lieuen Vrouwe dach
als s^y gebootsraft wert.

Hertoch Willem.

Hertoch

Der ^{Item} Hertoge Wil van Beieren Graue van Hollandt, van Zeelandt, en Heere van Vriesslant, ende verbeider der Graeffscappe van Henegoultte maken condt allen luden, dat wij mit goeden voirsienne, om trouwen dienste, die onse lieue en getrouwe poiteren van onsen stede van Medenblich ons en onse ouderen gedaen hebben, en ons en onse nacomelingen noch doen mogen, gegewe hebben, en geuen alsulc recht, gratie, en vrijheden, als hier na geset staen.

Inden van half syn goet te verbuere. versten hebben wij gegewe en geuen onse goede luyden voirsiet, so wat poiter van Medenblich sy sijf met recht verbuert, die en mach te genen ons niet meer verbuere, dan half syn eigeliche goeden. En die ander helft sal bliuen sijnen wyue, of sijnen wittachtige kinderen, of sijnen rechten erfgenamen, hadde hy geen wyf noch wittachtich kind. Kantuelten te vernieu

Dirt waert sachte dat onse lieue stede voer genoemt enige hat wusten hadde die veroude, en verdorbert

of by ongeualle verloren waren verbrat
of van ouderdoom doorgatich worden,
dat sij betogen mochten mit wtscrij-
ten bezegelt mit Wittachtige luden,
die souden wij hem vermeutbe en beze-
ghen bujten haren roft. Vergiffenis der ver-

Virt hebben wij gelo leden mildaden.

urt en gelouen onser getrouwer
en lieuer stede van Medenblich vorst
dat wij die ontheffen sullen, en ont-
heffen van alle dootslagen, roue, bran-
de, scattinge, rechtenisse van lijue,
brekinge van hujsen en van vesten, dz
in des orloge, om des orlochs wille,
gesiet is, En dz g'weest heeft twis-
ken onser lieue vrouwe en moeder en
horen hulperen, en ons en onse hulperen
sonder ons of niemant beteringe daer va-
te doen. **Hantuelken en rechten te houden.**

Virt hebben wij geloost en gezwo-
ren onse lieuen en getrouwe por-
teren van Medenblich vorst, al hoer
rechte, hantuelken, en brieue in alle ma-
niere als sijse hebbe bezegelt van onsen
lieuen oom Graue Willem, die ten vrie-
sen bleef, saliger gedachten, en va synen

Hertoch

voorraderen Vrouwen tot Holland vast en gestade te houden hem en hore nacomelingen van ons en onse nacomelingen ewelic durende. In oirconde des brieue bezegel mit onse zegel. Gegeue tot Heertun berge vpten vierden dach van September, Int iaer ons Heeren derghien hondert vijf en vijftich.

Dat geen portier tugen sal van lanthuys.

If so en salmen geen portier van Medemblic dagen vp sijn lant te tugen van lanthuys, dat sulle doen die geen die der portieren lant hebben gehuyrt. En waert dat enich portier ter seuentuigh of anderb te landt werto gedacht worde, die sal van dagen niet meer hebbe dan van elcke myle twee groot.

If so en salmen van portieren lant van onsen portieren lant en ten den ban gouden luyten horen van onser wegen niet verbieden te oirbaren, te gebruyke, noch die renten becomere, die dat verbor gen mach naden rechte vander stede. Van hem so spoen en brugge te trouwen. Sulken onse scout en scopen van Medemblic

huere en vrouwen die spoeye in onser
 stede totten oost eynde inden dijck, en
 alle hoer bruggen en inwege binne ho
 ren van die onser stede toe behoren
 en die sij sculdich sijn te maken. En
 wij voor ons en onse nacomelingen onser
 stede en horen porteren en den buyre
 voers alle dese punten voor genoempt
 vast en gestade geloof hebben te houde
 so hebben wij des in getuychnisse des
 brief bezegelt mit onss zegel. Gege
 uen inden Hage vten lesten dach van
 Augusto. Int iaer ons heren mij en p.

Waermen recht doen sal.

Phillips bij der gratien Gods
 hertoge van Burgon va loth
 rijk van brabant en va lym
 borch, Graue van Vlaenderen
 van Artoijs, van Burgon, Fra
 latijn van Henegoutte van Holland, van
 Frelant en van Namen, Marchgrau
 des heyligen Rjck, Heere van Vries
 lant, van Salins en van Machelen doen
 rondt allen luden. Want onse stede van
 Medenblie onss rade te kenne gegeuen
 heeft, dat hem seer ongedelick is, dat

Hertoch

onſe ſcrou aldær geen ſtadige ſtede en he
uet, daer hij dinget en vierſraer hout
van onſer wege. **S**o hebben wij om gun
ſte, die wij dragen tot onſe ſtede van **Me**
denblie vorſſ der ſchier gegunt en ghe
conſenteert, gunne en conſentere mit de
ſen brieue, dat onſe ſcrou van **Medeblie**
voirt an ſyn dingdanc en vierſraer hou
den ſal van onſer wegen inde gaſthuiſe
binnen onſen ſtede van **Medenblie**, of voirt
den ſchuen gaſthuiſe, daer hem dat ghe
lieuet, **E**n beuelen daerom onſe ſcrou van
Medenblie, die nu is, of naemacke weſſ
ſal, dat ſy die vierſraer voirt an houden
en rechte ſitten van onſer wegen in, of
voirt den vorſſ gaſthuiſe, en nergent an
dere. **Voirt** want onſe **Vanden deken.**
ſtede van **Medenblie** vorſſ onſe **K**ade ge
claccht hebben, dat die deken van **Vrie**
ſlant onſe poirteren aldær ongedelike
ſtattet, en groot gelt van hem mint
van heymelike trouwe, en andere ſaer
ken daer onſe poirteren vorſſ mitten
deken ofte dadinge te doen hebben van
geſtelike punten, **W**elck ons also vade
vorſſ deken niet en ſtaet te hen, en wil
ken onſe poirteren beſrudden voirt ſulche

ongredeliche scattinge vande vorss schie
 So hebben wij onse vorss stede geonloft
 en geconsenteert, onlouen en consenteren
 mit desse brieue, dat onse portere aldaer
 den deken van Vriestlant van heymelic
 he trouwe, en van allen anderen saer-
 ken, daer sij mit deken vorss ofte daeng
 an hebben, den seluen deken geue ende
 betalen sullen also veel gelts, als onse
 porteren van Hoern hem geuen vanden
 puncten vorss, en niet meer, gelijck die
 brieue, die onse stede van Hoorne va on-
 se vorruaderen Graue van Holland vor-
 tijts vereregen hebben, dat claerlike wt
 wijen. **Alle ding sonder ergelift** In over-
 de desse brieue bezegelt mit onse zegel
 hier an gehangen. Gegeuen vpton seuen
 thiensten dach van September, Int iaer
 ons heere m^{cccc} en drie en dertich.

Totten leser saluyt.

Hier volghde na Philips bijder gra-
 tien Gods te vander ongschuldige
 magen vrede. En vade zeuentuigh
 na miuulke te Maer sij staet vor-
 in trellinhouer hantuesten mit pijp en
 pp' blat, daerom en was va geen noot
 die wederom hier te scrijuen. **Wale. p**

Hertoch

Wilpe bij der gration Gode
Hertoge **Roemen dootslagen,**
van Bus **leemte en quetsinge**
gongen van **berichten sal**
Foltrijck van **Arabant ende**
van **Limborch, Graue van Vlaenderen, en**
van **Borgon, Palatijn van Henegouwe,**
van **Hollant, van Zeelant, en van Na**
men, **Marchgrauw des heylige Rijck,**
Heere van **Vrieslant, van Falynd, ende**
van **Mechelen, Doan condt allen luden,**
dat wij ontfungen hebben die oetmoe-
dige supplicatie van onse wel geminden
en gedeputeerde van onse goeden steden
onser landen van **Hollant en Vrieslant**
inhouden, hoe dat ondert dezel van dien
dat inden selue onse lande gewoonte is,
dat int maken vande soenen van dootsla-
gen, leemten en quetsinge, die die kint
aldaer gesien, men plecht op te boere
en te gaderen vanden vrienden en ma-
gen der genen, die die voers dootslage
en quetsinge gedaen hebben, om daer
mede te beteren die selue dootslage en
quetsingen, so dz die gene die dootslage
of leemte gedaen hebben, vercrigen bij
wijlen (ter cause vande voers **Marchgilde**)

veel meer penninge dan sij behoeuen om
 me te soenen die selue doot slach en leem
 te, welche penningen sij gewoon sijn te
 houden tot haer selfs bate, en profijte, en
 is te vermoeden dat zij selue Marchgelt
 hemlode bij wijlen Wille geeft, de voirsch
 doot slagen en leemte te doen, tot grote
 quetse, schade, verminderinge, en ongere
 re onser hoorch, iusticie, en heerlicheit,
 en tot groten hinder, achterdeel, en sca
 de van onse voirsch ondersaten, en noch
 meer wech soude, indien hem luden bij ons
 daer inne niet voirsien worde bij onser
 behoorlicher remedie, so sij seggen, Daer
 om sij ons ootmoedelic gebiden en ver
 socht hebben, waerom wij te vallen gene
 gen, en begeren te voirsien vpt gene,
 dat voirsch is, en onse voirsch ondersaten
 bestruden, verhoeden, en beserme van al
 len ongerecht, scaden, en lasten, so ver
 re alst in ons is, hier vp gehad goet
 adujs en deliberatij van Raede, hebben
 gewilt, geordineert, en verclaert, wil
 len, ordineren, en verclaren mit desen
 onse brieve, dat so wanger enige doot
 slagen, leemten, quetsingen, en geuecht

Hertoch.

gescrien sal in onss lande van Holland ende
Friesland, bij een persoon of meer sijner
halperen, dat niemant daer mede belast of
bezwaert en sal wess van gremre sijden, dan
die gem die dat doen, en in vaerde en in
velde sijn, daer den dootslach, leemte, ge
uecht, of quetsinge gescrien sal. Ende al
die ongschuldige magen an beide sijden, die
n3 in vaerde noch in velde geueest en hebbe,
en vasten vrede hebben se6 werken lange
durende, te rekenen vanden dage, dat die
voors seijt, en geuecht of dootslach gescriet
sal sijn. En tenden die voors se6 werken
so en sullen die ongschuldige magen niet lan
ger in vrede staen. En waert of geuecht
dat niemant die ongschuldige magen sloege,
of quetsste om enige dootslagen, leemten,
of geuecht, die ge gescrien mocht, die ge
me die dat dede, sal daer of bij ons ghe
recht en gecorrigeert werden, gelijck off
enen hant vrede gebroken waer, En als er
dootslach, leemte, of geuecht, of ander
quetsinge gesoent sal werden, dat sullen
alleen gehouden sijn te doene vp haer selfs
roste die gem, die dat selue gedaen hebbe,
en die met hem in vaerde en in velde ge

Weest sullen hebben, daer de dootflach, toe
 te, en quetsinge gescriet sal sijn, mit ha
 re hulperen en mede plgeren, sonder dat
 men niemant anders sullen mogen bedwin
 gen mit recht, enich Maechgelt te geuen
 tot die soene. **D**ich en sullen onss dien
 reb of amptluden niemant consent geuen
Maechgelt te mogen, gaderen, vj die pe
 ne van tegens ons te verbuere de sume
 van **C.** ponden **H**ollantsch, bij den gemen
 die die contrarij dede. **O**nt bieden daer
 om en beuelen onss lieuen en getrouwe
 stedehouder en luden van onss rade in **H**ol
 lant, resideren, houden inden **H**age, **O**n
 se balouben, srouten, Drossaten, en allen
 anderen onss amtluden en dienaarren van
 onss veerss landen van **H**ollant en **W**ries
 lant, horen stedehouderen, en ee ijgelich
 van hem luden besonder, dat dess onse te
 genwoordige, mit alle den inhouden van on
 ss dess brieue, sij en elp van hem houde
 en doen onderhouden sonder die te ver
 breken, of ijet daer tegens te doen in ee
 niger manieren, doende dese selue onse brie
 ue elp binne sijnen bedrijue veruundigen,
Wtrocpen, en openbare tot alle plaetsen,

Hertoch philips .

Daerme gewoonlich is wtroeping te doen . En
voirt , om dat men van des onss brieue tot
veel plaatsen behoeue sal , so Willen Wij dat
ant viding vanden seluen gemaect onder
t zegel autentijck of copie gerollacuneert
en getijkent bij ene van onss secretarisen
geloue gegeue sij gelijk tot des original
brieue den Welken Wij hebben doen beze
gelen mit onss zegel . Gegeuen in onsen
stadt von Brusselle den achtiensten dach
van Nouember . Int iaer ons Heeren M .
m . en twee bouen tsestich

Van die deken en prouisoir

Dhillips bij der gracie Gods Hertog
ge van Bourgou , van Lotfrinch ,
van Brabant , en van Nijmborch ,
Graue van Vlaenderē , van Ar
toijs van Bourgou , Arabatijn van Henegou
wen , van Gallant , van Fzelant , en van Na
men , Maregraue des Heyligen rjep , He
re van Brieslant , van Kaljns , en van
Mechelen , onss erster Quertwarder va on
ser camer van onsen Rade , en onse baliou
wen , Drossaten , castelleine , rechterē , amp
luden , frouten , boden , en voir alle anderē

53

Bischof Rodolph. 219.

onss Dienaren en officieren oeral in onsen
lande van Holland, Friesland, en Friesland
binne steden en daer buiten, wijen des on
se tegenwoordige brieue getoont, en des ver
socht wess sullen, saluyt, Also om zekere
tijt va iaren geleden seker tractaet van
ouerdracht gemact is getweest tusschen ons
en onse landen en ondersaten van Holland,
Friesland, en Friesland anden een sijde. En
wijen heer Rodolph van Diepholt Bisscop
t Utrecht en sijne ecclesien an die ander
sijde, daer van dat inhouden van woerde
tot woerde, als hier na gescreuen staet.

Rodolph van Diepholt bij die gena
de Gode Bisscop van Utrecht doen
rondt allen luden dat onse lieue
heere de Hertoge van Bourgonge
vrou van Holland ons heeft te
kenne gegeven en doen thoone, dat sijn on
dersaten van Holland en Friesland dagelijc
seere bezwaert en belast werden mit onser
geesteliker Jurisdiction, en sonderlinge vande
prouisoren en dekenen inden voirs lande
wesende, tussch wij immer onser en mit
gehengen en willen, wij en willen daer
inne voirsien, so dat ons liefs heeren on
dersaten ons immer en onss Dienaren mit

Willebop

berlagen en sullen, En sijn daeromme (ouer
mits die grote gunste, die wij dragen en heb
ben tot onse lieuen genadigen Heere de Hertog
ge van Burgon, Graue van Holland, en tot
sijnen landen, luden, en ondersaten van Hol
lant, Frelant, en Brieslant) minlic ouerdra
gen en gestoten bij goeden rijpen rade, ende
bij goetduncken van onser beider Raden, sul
ke puncten, als hier na gescreuen staen, om
onse geesteliche iurisdixie onser kercke van
Vtrecht voort an daer toe te regeren, ende
doen regeren vp sijne ondersaten van Hott
Frelant, en van Brieslant.

Datter een
Rden eersten so salmen **deken** **lij sal.**

Die dekenij en prouisorie oueral inden
vorrss landen regieren alleen mit enen nota
bilen man en redelicken in elcke prouisorie
en dekenij, die hem des geestelic rechts
verstaen, en daer toe nut sijn.

Van een
Item so en sal geen **ouerdadich clerck**

Iman die vrijheit vander clerckscijp gemiet
die geen crume, noch clerp habijt en dra
get, alst behonlich is, noch die niet en lief
als en clerck sculdich is van doen, Ende
waert dat enich poep of clerck ouerdaet
bedreue binnen den Graeflichz van Hottat
Frelant, en Brieslant, het ware in brede

braeck, in vechtelich, in Dronckenſcap, of
 in enige ander ongedeliche ſaechen, die ge
 men redelichen clerck toe en behoren, die
 ſal onſe lieue Heere die Hertoge van Bour
 gondien, Graue van Hollant mogen doen va
 gen bij ſijnen balieu of ſijnen rechteren, en
 dien ons leuere of den deken of prouisor
 daer de ſaech gefriet waer, alst kenlichen
 waer dat ſij clercken waren. En die miſ
 dadige paep of clerck en ſal den Wij noch die
 deken of prouisor niet wtlaten, eer ſij on
 ſen lieuen Heere den Hertoge van Bourgo
 dien, Graue van Hollant vanden bruerke,
 die ſij binnen ſijnen landen miſdaen hadden,
 gebelert hebben. **Van niet tot Utrecht te**
Itſo en ſalmen die onderſaten dagen.
 Van Hollant, van Zeelant, en van Priest
 niet dagen tot Utrecht te recht te come
 om enige ſaechen wille, also verre als die
 gene diemen dagen wil, te recht ſtaen
 willen voor den geſtelichen of waerlichen
 rechter, daer hij onderſaet is. En die ſaech
 he also is, dat die geſteliche rechter daer
 van kenne en rechten mach, en oick dat
 die rechter haer rechten mit vrede ver
 deren ſallen mogen. **Van niemt inde va te**
Item ſo en ſalmen doe, eer hij verdaecht is.

Bilcop.

niemant moegen mit monitijen of mit banen
ten sij dat sij verst gedaecht sijn, en dat me
bewijfen mach proeflich, dat die daginge
totter geene kennisse sij, diemen nomineren
of bannen soude. En die deken of prouisor
en sulden om geen misdaden wille, die enich
persoon gedaen hadde, bij sententie vander Ju-
risdixie fulmineren sonder kennisse der sake.

Ite of yemant **Vande vryhs der kercken.**

Om eniger misdaden wille die hij misdaen had
de inder kercken of vten kerchhoue ginge, die
die vryheit vander kercken niet en soude mo-
gen besrudden volcomelich na bescreue rech-
ten, die misdadige sal onse lieue Heere die
Hertoge van Bourgou, Graue van Holland
mogen doen nemen vande kerchhoue, of vter
kercken, sonder die kerck of kerchhoue daer
omme te violeren, of interdijt te wesen.

Diek mede **Vanden kerchhoue te nemen.**

en sal die vryheit vander kercken niet
te bate comen, die niet ingesetter lage ije-
mant dootsloeg, dat kenliche v hem beproeft
ware, noch oick den genen, die van onsen
lieuen Heere vorst, of vanden gerechte inde
lande heerlic gebannen sijn om ongdadeliche
feyten, also misdaen te hebben tegen den prin-
ce vanden lande, of tegen sijnen lande, dat me

heten mach **Trimen** **lele maiestatis**, of and
 der gelijcke. Maer onse lieue Heere die
 Hertoge vorss sal die mogen doen nemen
 vande herchoue, of wten hercke, sonder
 die hercke of herchoue daer mede bestagf
 te wess, of interdijt te comen. **Van vp**

Item so en sullen / **heylige dagen te werken.**

Die dekenen of prouisoren niemant moejen
 ouermits dat sij vp heylige dagen gebrocht
 hadden enich werck, dat hem nootdrustich
 ware, daer sij die vierdach mede gebrocht
 hadden, Dats te verstaen, van noets of ge
 bots wegen, vpten dijck, of waterscip, of
 inden oist dat roorn sijn onbaer te doen,
 of ander gemeen onbaer, so dat gebueren
 sal. **Van ouerspul.**

Item vanden gene die in ouerspul sitten, of
 fornicatie, en diergelijcke andere dingen,
 daer of salmen houden die maniere en ge
 woonte, als sij tot haer toe gehouden sijn,
 behoudelich dat men wijuen die gemant
 sijn, niet bestame noch daer of moejen en
 sal, ten sij dat sij in openbaer ouerspul sa
 ten, of dat sij daer of in souden besuldi
 get sijn. **Van citacien ende sentencien.**

Item so en sullen die dekenen of prouisoren
 die ondersaten van **Hollant**, **Frelant**, ende

Wittcop

Brieflant niet vorder belasten in gelde te nemen van Citarien, van sententien of ander sachen inden rechte diemen, Mer sij sal len hem daer inne gelijchen en conformere den houe van Utrecht. **M**er want me in Feclant dit voorsz recht veel plaget, so en sullen die deken of prouisoren aldaer van dagebrieuen te scrijuen en te bezegelen van den ondersaten niet meer neme dan een In gelijchen, sulc payments, almen nu munt in Vlaenderen en gelijch in Holland, ende also voort van manbrieu en van van brieuen, en ander brieuen nade beloepe also daer toe behoort, Ende waer niemant die storue en inden ban ware van schulden of ander saken, dat men kenlick en openbaer ~~hij~~ proeuen mochte, dat hij dat wel beteren soude mogen, en dat hij dat gelaten hadde in ver smadenis der Keijliger hercken mit Wille, m3 dien sal die deken of prouisoor omme gaen redelick en bescheidenlich na ouder gewoonte, Mer arme luden die steruen, en andere te barre wesen die voir schulde of andere, die m3 beteren en ronden, daerof sullen die deken of prouisoren nemen van haren erfgenamen dubbelt contumacij gult, dat te verstaen, twerf also veel als sij leuendich gegruen

goude hebben, vanden contumacij en correctie, zermen hem geabsolueert soude hebben, gelijk van outs gewoonlick plech te Wesen, en te vzeeren in elcke landen en prouisorjen, na ouder gewoonten.

Van **absolucien.**

Item want veel luden in **Hol** **lant**, **F**relant, en **V**riestlant hylicken, en trouwen malcandere eer sij haer geboden hebben inder **V**ijliger kercken, so en sulte die dekenen of prouisoren niet meer neme vande absolucie van een man en wijf, die also malcanderen trouwe sullen bij horen: vrienden en magen, of mit horen moedwille die tot horen mondigen iaren gecome sijn, ten hoorstien, dan in **E**ngelsche nobel en daer beneden, voort besceidelick naden state vanden personen die trouwen sullen inder maniere voirs. **M**er mit dese ordinancie en sullen niet besbaert wess die ondersaten van **H**ollant, **F**relant, en **V**riestlant, die ze hier ordinancie en rustume hebben, dat sij hier of te geuen pligen, die sullen haer oude gewoonte en haertomen gebruycken.

Van **crakers.**

Item so en sullen die dekenen of prouisoren geen **A**bsolucien geuen den genen, die vrouwen of machden ontzere, dute

Wiltrop

horen of horen naeste magē en vrienden wil
ke, ten sijn dattet haren naeste magē ende
vriende te wille sijn, Noch oick ghe papen en
sullen die trouwen, ten ware dat sijn des
beide met haren vrien wille begeerde, sonder
alle bedwange wesen. En hier by sullen wij
gelot doen an alle prouisoren, dekenen, en
papen. **Alde** waer enich prouisor, deken,
of pape, die hierenbouen dede, die prou
isor, deken, ofte pape sullen wij ofte onse of
ficiael daerof also openbaerlich puneren en
corrigeren, dat sijn andere exempel wess sul
len tot alre tijt, als wij of onse officiael
des vermaent sullen wess. **Vanden boden te**

Iff so en sullen wij noch onse **ropen .2c.**
Dienre vanden ondersaten van **Hollant, Ze
lant** en **va Vrieslant** niet meer neme **va In
stitutionen, Proclamationen, Absentien, Offitiarien,
Permutacionen, dan gewoonlic plach te wesen
ouer xx of ouer xxx iaere. Vanden Wiltrop.**

Item so wannermen onse suffraguen urgent be
hoenen sal in **Hollant, Zeelant, en in Vries
lant**, om kercken, herthoue, ofte altare te
wjen, en anderē, so sal onse suffraguen daer
rome by der geente coste redeliche, dien die
behoenen sal, En hij sal hem luden voir sijnen

52

Dienste en arbeit mit te redeliche hoeschz
 die hem gegeuen sal werden by den gene
 die des beheren sal, na gelegenths der saer
 ken. **Van kinderen die dremcken.**

In so en sullen die Schen of prouisoir den
 ondersaten van **Hollant, Frelant, en Bries**
lant niet moeyen, om dat enich syn kinde
 ren by ongeual of versumens van water
 of van viere, of anders verloren hadde.

Ende want noch **Van ander laerken.**

veel ander saecken syn, onser geestelicher
 iurisdiction aengāen, daer die ondersate
 van **Hollant, Frelant, en Brieslant** mede
 beswaert syn, of mede beswaert mochten
 werden. Diemen nu niet wel en weet te noe
 men.

So syn wij ouergedragen mit onss ge
 minden **Heere den Hertoge van Bourgon**
Graue van Hollant daer toe neme en set
 ten twee van sijne rade, en wij twee van
 onss amone in onsen vs Jurisdiction te modere
 ren.

Waert dat inden voorsz puncten of in
 enich ander puncten onss geestelicher Juris
 diction aengāen enich stoet of gesceek in vie
 le. **E**n of die vier niet eens en conden
 werden, so sullen si hiess ons liefs **Heeren**
des Hertogen Cancellier van Bourgon nu

ter tijt wesen tot te ouerman. **E**n waert

Hertoch

Dat hij of huijch geborde waer, so sullen die vier kiesē te gelijcken ouerman, en wē sijn dan mitten voirs ouerman ordinerē sullen in onse voirs Jurisdixie, dat sullen onse lieuen **H**ere den Hertoge van Bourgōnen en wij van Waerde houden, en mit dese ouerdracht en sullen niet vermindert wē die oude forme gemact wissken der Graeflicheit van Hollant en van onse Bisdom van Utrecht, Mer sullen alle in hoer volkomen, gelijck sijn voirs bedinget en bebrieft sijn. **E**nde wij dese voirs ordinantie en ouerdrachte in allen puncten, gelijck is staet, geloof heb ben onse lieue geminden **H**ere den Hertoge van Bourgōnen, Graue van Hollant, ende sijnen naemelingen, en oick sijnē lande van Hollant, Friesland, en van Vrieslant vaste en gestade, en onguerbrehelic te houden, te houdelic in allen ^{andere} sachen hier bouen niet te grepen ons ons redts, die wij den stoel van ~~Utrecht~~ ^{Utrecht} come, en der hercken gedaen hebbe. So wij des tot ene omconde onse zegel hier aen gehange, Gegeue vten lesten dach van februario, Int iaer m^{cc}ij. en xxxij.

Les thoerb van Utrecht. **Conclusie**
nde want tot onser hemisse is gecome, als dat dat selue tractaet en ouerdracht

bij enige van onse Dienaren en ondersate
 en mede bij den dekenen en prouwen al
 hier in onse lande niet onderhouden, maer
 dagelijc daer tegen gedaen en gegruet wt
 anders dan dat selue tractaet wt wijfende
 is, tot groten hinder en achterdeele onser
 landen, goeder steden, en onser gemeynen
 ondersaten en inwoonende der seluer, die
 welke bouen en contrarie den seluen trac
 tate gesat en gexpactionert worden in
 veel diuersche maniere, en in sulcher voege,
 dat ons dat selue also langer niet te lij
 den noch te gehengen en staet in geene
 wijs. **S**o ist dat wij v daer om ontbiede
 en beuelen, en elc van v besonder na sijne
 behoren, als dat gij terstont trecket ouer
 al in onse voirs landen van **H**ollant, **F**re
 lant, en van **V**rieslant, binne goede stede
 en daer buten, en daer in gewoonliche
 plaatsen openbaer leset en vercondicht de
 se onse tegenwoordige brieue, en wt mach
 te der seluer gebiet en beueelt allen onse
 Dienaren, officieren, en ondersaten ende
 goeder luden onsen voirs landen, als
 dat si dat inhouden vanden voirs tractate
 hier bouen gecorpoert nauolgen en onder
 houden in alle sijnen punten en articulen

Erryt

sonder daer in tegenb te doen, of ijct anderb
daer in te trecken of te soecken in eniger
manieren vp al dat sij van ons houden sijn,
en seer scarpelic van ons gecorrigeert te
weess. En des gelijcken so gebiede Wij ende
beuelen den voriss d'hem en prouisorc ouer
al in onss landen voriss, als dz sij des gelijc
ken dat voriss tractact onderhoude, en hem
daer na rechten, en wachten daerenbouen ijct
te doen, of te hantieren, of anderb Wij sulte
dat selue houden en doen verhalen an alle
hoir temporale en waerliche goede oueral bin
nen onss voriss lande gelagen sonder jemant
daer inne te sparen of te verdragen, sich
Wijc hij sij bij gelcerden, beuelen sich voort
seer scarpelicken allen onss voriss dienaar
en officieren vp die verbuernissen va huere
diensten, also dat sij scarpelicken daer toe
sien, of jemant Wijc hij waer, geestelick,
of waerlich persoon bouen en contrarie van
den voriss tractate ginge, of dede doen, of
dede, als dat sij dat selue terstont betenken
en anbrengen onss getrouwe stedehouder en
rade van Holland, om daer van onss wegen
punctie en correctie gedaen te weess, als
recht en reden dat eijsthen sullen, Ende
van dit te doen, so en sijt in geen gebreke

Van Heemskerck 126.

Want wijt also gedaen willen hebben. **Inde**
of onse **Stadhouder** en **Stede** van **Holland**
certificeren **Wes** gij hier inne gedaen sult
hebben. **In** onreorde. **Des** brieue, en onsen
zegel hier an gehangen. **Gegeuen** vpten
xxvi. **daech** in **September**. **Int** iare ons **he**
ren **1577** **elue** en **tfestich**

Gerijt van Heemskerck doen condt
allen luden, dat ick gesien en gele
sen hebbe ene brief gans gaue, en sonder
enige rasuere, spreken van woerde tot woer
de als hier na volgt

Albrecht **de**, raubart van **Hene**
gouwen maken condt allen luden,
dat wij om gunste willen onser
goeder luden, die geseten sijn in
der **balieu**scap van **Medenblich**,
en om onbaer **Des** lants, ons liefde broeders
wegen **Herboge** **Willem**, **Graue** van **He**
negouwen en vanden onse hem geue, ende
gegeuen hebben mit **des** brieue **vrijheide**
in rechten. **Van** vangen en **becomeren**.

Iden versten dat men gien man sal
vangen, noch sij goet **becomeren** va **de** **heere**

Hertoch

Wegen, Daer die man borge setten wil, ende
mach, so dat die Heer seker genoeg is tot
sulcken recht te come oft behoort.

Van
Doort dat die scoute / **kuere en scouten.**

mitten sepen kuere en scouten sullen alle
innige wegen binne horen ban, als jede ende
gewoonte plach te wese. **Dijc boeten.**

Doort alle die boeten die versijne vte dij
die sal die dijgraue gaderen binne de ja
re na dien dat die boeten versijne, en waert
datmen des n3 en deden, so soude sij daer
of quijt wesen. **Vanden deken.**

En vande deken salme doen als men plach te
doen, te geuen thien scelling, of daer en
binne van ouerspel. En om dat wij wille
dat onse goede luden vss dese vrihede ende
recht wel gehouden worde tot ewige dage
van ons en onse nacomlinge Graue van Hol
lant. So hebben wij des open brief bezegelt
mit onse zegels. Gegeue in onser tente voor
Delft des Dimpdaechs na sinte Bernaerds
dage Int iaer ons here m^{cc} en clyp.

Ende want ick alsulken gesien en geleff
hebbe als voirs is So heb ick des brief
tot ee vidimus en wtsrifte bezegelt m3
mijnen zegel. Gegeuen des Maendages na
sinte Valentinus dach, Int iaer ons here

Albrecht. xxvi.

Dusent en driehondert, en vier en hxxx.

Albrecht Hertoch Albrecht
vant scot.

Albrecht bij Gods genaden graue
graue vpten Kijn, Hertoge van
Beieren, Graue van Hennegou
wen, van Holland, van Frelant
en Heere van Briefflant doen condt allen
luden, dat wij in die tijden, doen wij on
s lieuen soon van Desteruaert, en onse
dochter van Ajuerb mit ons liefs broeds
hindere des Hertogen van Bourgon hylie
ten, dat is te weten, Ynden iaer ons Hee
ren mij en hxxxij lest gelode ouerdree
gen mit onse gemenen rade van Holland
en van Frelant, om profijt en oirbaer
onser luden vpten lande Wamen, die swaer
liche belast waren van onse scote. **Dat** alle
lant en erue, dat doe ter tijt scotbaer
was, tot ewigen dagen scotbaer bliuen
soude, en alle costen gelden ghelijc den
buigren vanden ambocht daer sij gelegen sij
en waer oick enich goet, dat doe ten tij
den niet scotbaer en was, en namaels an
scotbaer luden quame, dat goet soude tot

Hertoch

ewigen dagen scotbaer bliuen. Van welke ordmantie en ouerdrachte onse luden en onderfaten die gemeen buyren en lant luden van onss kaloufscap van Medenblich betoon ende onse bezegelde brieue van ons begerdet hebben. Waerom wij gegreue hebben en geuen mitz dis open brieue voor ons en onss nacomelingen den gemeen buyren en lant luden van onser kaloufscap van Medenblich vorint en hoer nacomelingen. En willen dat scotberlant en erue binne den voirsede kaloufscap gelegen, en dat scotbaer was inden iaere voirs, sal scotbaer bliuen tot ewige dage en alle costen gelden gelijken die buyren en ander scotbaer landen daer bij geligen, oick wie dattet costt, of an Wien dattet quame. Ende waer oick emich lant of erue gelegen binne onsen kaloufscap voirs, dat doe ter tijt niet scotbaer en was, en namacks an scotbaer luden quame, dat lat en erue sal scotbaer bliuen tot ewige dage gelijck ander landen, in alle maniere, als onss voirs ouerdrachte inhout, en voirs is, want wij onss dienst en heerlichz nss verlies en willen. En ontbidt den en beueken onss kalou van Medenblich, die nu is, of hier namacks wiss sal, dat hij alle die scotbaer lant en erue leggen hebben binne

onss balionscap vorss, doe wij onse kinde
 voingent wt hyluten, of noch ter tijt al
 daer hebben, oick wie sij sijn, dat hij die
 doe betalen mitten bujren en lantlude va
 onser balionscap vorss van hare lant en
 erue alsut scot en bede alst gewonlic is
En waer dat saecke dat jenant ongewil
 lich hier in waer, en sijn scot niet beta
 len en wilde mitten bujren en lantluden
 vorss for wie hij waer, **E**n willen wij
 dat onse balion vorss dat scot wtlegge
 en betale, en dat weder nemē tot t wie
 scatten of tot vier scatten pande alst recht
 is, **V**oirt waer oick dat saecke dat onse
 balion van Widenblich, die nu is, of hier
 namachs west sal, dat scot vorss niet wt
 leggen noch betalen en willen, als vorss
 staet, **E**n verbieden wij en gebieden v
 hij en goet, alle die genen die scot vaer
 lant en erue hebben omme onss balionscap
 vorss, en haer scot daer of niet betalen
 en willen mitten bujren en lantlude vss,
 dat lant en erue te gebruiken, of te doen
 gebruiken in eniger maten, von die tijt
 dat sij haer scot daer of betuelt hebbe,
 als vorss is, **E**n om dat wij vorss en

Hertoch

voor onse naromelingen onss luden en onder
saten den gemene buijren en ^{hert luden} ~~undersaten~~
van onser baliouscap van ~~Medenblic~~ ende
horen naromelingen alle dese punten ende
verwaerden vaste en gestade te houden wille
ongverbroken in alre maten, als voer is
is, ~~So~~ hebbe Wij in kermissie des waerheits
dies brief bezegelt mit onss seghel. Gege
uen inden Hage vten vintwintichste dach
in Maerte, Int iaer ons herre ~~1511~~ en ses
en tnegentich, nade beloop va onss Houe.

Albertus dur.

Albrecht bij Godes genade gra
uon graue vten ~~1511~~, Herto
ge van Hejeren, Graue van
Flenegouwe, van Holland, va
lant, en Heere van Vriesslant doen condt
allen luden en ondersaten in Hoocht Wouder
ambacht, binne onsen baliouscap van ~~Meden~~
blich, ons tot onser begeerten vj deser tijt
gunstliche te heed gegeue hebben om son
derlinge saechen wille die ons daer an ge
legen waren, ~~So~~ hebben Wij daerom ende
om goeden dienst wille, die sij ons en onse

Voruaderen gedaen hebben, en (oft God wil) noch doen sullen, hem gracie gedaen en sulche punten gegeue doen ons ende onse nacomelingen, als hier na ghes staen.

Iden **Vanden dycgraet en hemraden.**
 Iersten sullen wt alle dorpen in Hoocht
 Wouder ambocht gelegen drie manen, die
 met horen buizen daer sij wonachtich sijn
 mit goede en lande hoochste te scote staen
 elc binne horen heemraderscip te same kie
 sen vier mannen byden meesten volch wt
 te gaen. En van die vier manen sal on
 se balieu van Medenblich ene man kies
 die te iaer heemrade wess sal binne sijn
 heemraderscap, daer hij in geseten is, ten
 ware dat hij of huiich of wtlandich worde
 binne den iaer, Ende dan soude onse
 balieu vorss ene heemraet daer von kieff
 vanden ander drie manen die gecoren wa
 ren, als vorss, om dat selue iaer lang
 heemraedt te bliuen, en niet langer, ten
 waer dat sij voort gecoren worden, als
 vorss is, En dat kieff salme doen alle
 iaeren tusschen sinte peters dach ad cathy
 dram en Meyen dach. **Van vrouwen en wanger.**
Item so sal onse balieu van Medenblich of
 niemant anders die hyt beuelt van onser

Hertoch

Wegen mitte Dijkgraef, heemraden, en mit
die Warfcrappen wt onsen steden en Dorpen
van Hoortwouder ambocht die Dijken, slu
sen, sluis tochten, en Dijkgrasten, wate
ringen, en inwegen, die de Dijkgrauw en
heemrade voorss toe behore te scouwē, huere
lijden meesten volgen. En geen sluse en
salmen hoger scouwen ter yerster scouwe,
dan ewerf vyf scelling, ter andere scou
we ewerf thien scelling, ter derder scou
we, ewerf vijftien scellinge, En die boe
ten sullen geliden alle die gem die inde slu
se gelandt sijn, morgen morgens gelijck ^{van die} boeten.

Die en sal die Dijkgraef in sijne scou
we noch niemant van sijne wegen rede
boeten scrijuen vp niemant wie hij sij, noch
geen boeten gaderē, yer die Dijk volmaect
is tot sijnen huere, daer hij die boeten vp
wijffchen waer. **Van enen Dijkgraef.**

Item so sal binnen onse halousscap te Dijk
graef wess, en n3 mer. **Noch van**

Gen sal niemant van die boeten.

enige Dijkboeten, die mit en bekent,
gelt of pant geue, yer dat die Dijkgrauw
sijn keninge mit recht, en mit sijn rede daer
of gedaen heeft. En so wie die Dijkgrauw
inden onrecht bekent, die sal verbuere

en boete van twee scellinge, en niet meer.

Item so **Van hemraden vönis te wederlegge.**

Wie hemraders vönisse smadeliche weder sprake, die sal verbuere gdy pont, **D** is te weten, thien pont tot onss behoef, en seuen pont totten hemraders behoef, **E**n anders en sal niemant met eniger dingtael verspreken moge voir den dijck graef meer dan twee scelling. **Waermen**

Item so sal die **dijck recht doen sal.**

Dijckgraef sijn dijckrecht van hocht wouder ambacht houde tot Camerscage vp ten freedijck, en anders nergent, tot vier tijden binne den iare, dat te weten, binne die eerste weerke na beloken paersche binne die eerste weerke na sint jans dach decollatio, binne de eerste weerke na s. Paertens dach inden winter. **E**n binnen die eerste weerke na sinte pontiaens dach. **E**n des sullen die hemraders tot vlechter tijt alst gebuert in alle hercke elc in hore bedryue gelegen, vp ene sondach vnder de misse te voren den rechte dach befreidelick cundigen. **E**n wie vpten eerste rechte dach voirss met en claecht, die en sal vpten seluen tijt geen recht hebben.

Item so sullen onss **vanden dijck te maken.**

Hertoch albrecht

goede luden van Hoocht Wouder ambocht hore
dijck t'wischen Winckel en Werferthouwe mo-
gen maken mit riedt en mit soden vier vor-
ten benedent elij of daer bouwen **T e rechten**
Voirt so sullen onse scouten vande **voir middach**
dorgen binne Hoocht Wouder ambocht, alle recht
dat sy berechten, sullen beginne voir middach
en niet wten stoel te gaen, ver dat recht
volijnt is. **Quyt haldinge der mildaden.**
Voirt so hebben wij onse lant luden in Hoocht
Wouder ambocht voirs quyt gesouden van
alle ~~alle~~ bracken, die wij vp hem te segge
mogen hebben, roeren vanden Kiengele, en
vanden vloop en vrees die sy deden toene
van haer laer, doe hij onse bakou van **Me**
denblie was. **Van Helfde.**

Och so hebben wij hem verdragen van
elche negen morgen ene scilt te geue
daer wij hem of toe gesproken hadden. En
wij voir ons en onse nacomlinge onse goede
luden en vnderfaten, geseten in Hoocht Wou-
der ambocht, die nu sijn, of namaels wess
sullen alle dese voirs punten, en elp be-
sonder vaste en gestade houden willen, en
gehouden willen hebben onguerbrouken tot
ewigen dagen, so hebben wij van onser
rechter wetenheit onse zegel an desse brief
doen hangen. **S**egeuen in Hage vten pyn

Graef Jan

xxx.

Dach in Februario. Int iaer ons Heere M.
m^{cccc} en een, na belope van onse hou.

Graef Jan

Wij Jan Graue van Holland, va
Frelant, en Heere van Vriesslant
maken condt en openbaer allen
genen, die nu syn, of hiernaer
maels, wess sullen, dat bij aucto
ritet en consent eens hogen Prins ons lie
uen neefs Heeren Jan van Auens, Gra
ue van Henegouwen, bij Wien wij alle stuc
ken doen, als bij den gene dien wijt hebbe
beuoken onse lant en goede luden va Vries
lant voir ons en voir onse nacomelinge, al
sulck recht en vryhede gegeue hebben, als
hier na geset staen, etwelick te dueren son
der argelyst. **Van thierenden.**

Vden gersten, die thierenden wil in West
vriesslant, die salt den thieder doen te
weten in sijne herberge mit omronde, ende
des anderen dages sal hem die thieder ree
de wess om te thierenden, En waert dat hij
mit en dede, so soude die gene die den thien
den sculdich is, sijnen thierenden wsetten in
twie sijne buijren, en voeren daer hij hem
sculdich is te voeren. En waert dat men hem

Cract

anteye, dat hij synen thwenden ontuoert hadde so soude hijt ontzweren ten heyligen mit twee sijne naeste buyren goeder luden, waert oick saecke dattet sijne vianden waren, so mach hijt verhalen mit twee syn ander naeste buyren, dat goede luden waren. En mocht hij des niet zweere, als vorss, so soude hij die thwenden vierstat gelden, binnen ^{enij} dage daer na dat hij vermaent worde. **Van thien**

West-vrieslant vorseit en horen narome lingen, den thwende die sij ontsuldich sijn te geuen iaerlijc in elcke carspel in ene voechlicken stede, die wij of onse naromelinge of onse boden hem wijsen sullen vp haer eygen cost te hope te brenge, ist saecke dat wijse niet en vercoep, Maer waert saecke dat wijse te voren vercoften, so soude die roper selue te hope voeren vp sijn selbs cost, En die geue die onse thwenden coste, die en sal niemant persen den thwenden te ropen, ten waer bij synen vryen wille, Maer hij sal synen thwenden ontfuen sonder wederseggen, als hij hem sculdich is te ontfuen. **Van dieft ende moirt.**

Waert dat iemant den **moirt.** anderen dieft of moort anteye, dat n openbaer en waer, so soude hij sijn ongsult doen ten hoochsten van synen recht, waer hij vry man mit hem twalefften onberechter.

So wie den anderen Van ontleden.
 Een voort af sloege of ve hant, of ve
 hoge wt stake, die soude dat gelden
 tegen den gemen dien hij dat dede, mit
 ene halmen als hij geboren is, en also ve
 le tegens ons. **Van strepen bonis te brenge anden ma**

Uirt waer dat die strepen ons en ons
 recht ont wijzen willen, dat mach die
 scout brengen an die balieu en ande man
 nen, en dat sij voir recht wijzen, dat sal
 recht bliuen. **Van gilden van kercken.**

Virt so sullen die gilden in West vries
 lant van alle kercken ons en onss na
 cominge toebehoren ebelich, also verre
 als die heeren van Utrecht, en die Abt
 van Egmont niet tegen en come dat sij
 hem toebehoren mit recht. **Van conspiracie ofte**

Uirt saecke dat iemant in verradenis.
 Dit voirside vrieslant nu of hierna
 mach tegens ons of tegen onss nacomelings
 gemene conspiracie of verradenisse maecten
 die ons of onse landen of onser heerlicheit
 deeren mochte, die verbaerde hij en goet,
 en die gem die die verrader venge of sloe
 ge daerom, als hij dat ter waerheit brochte
 so soude hij hebben thien pont van des ver
 ders goeden, hadde hij also veel, en hadde
 hij niet, so souden wij of onse nacomelingen

Tract

hem dat veruollen, en daer bij sal hem sijn
nen misdact vergene wess, en daer van quijt
wess tegens Wien dattet is, en onse vrient
scap hebben. **Vanden leuentuych.**

If dat sarche dat niemant eens ander crue
aenspreect, so sullen seuen die naeste gelige
dat crue gene bij horen rede, en die gene
die dat crue ontgene wert, sal geuen ont
of onse nacomelingen tlic en veertich scelli
gen te boete. **Van dichte ter leu.**

Waer dat tlic is van dichten, so sulte se
uen die naeste geligen dat geuen bij horen
rede, en haer seggen salmen houden, ende
die dz vonsse tegen gaet, sal ont ply seyl
lingen gelden als vons is. **Van ongrechte**

Waert dat niemant te ongrechten **aanuar va** beest
aenuant dide an eens ander beest, desgehele **ten**
verbuert hij tegens ont en onse nacomelingen.

Waert dat emich man ene dinc **Vande dichte.**
haddt leggen, dien sullen sij seluen srouwen m
horen sroute en sepen, also diche, alst te doe is.

Waert dat emich man **Va een beroep.**

Den sepen wederseide, dat sal die baliou be
rechten mitten manne, hebben die sepen ont
recht, dat sullen sij betere mit thien ponden,
heeft hij onrecht diese wederseide, so is sijn
hoet thien pont. **Van verlagen.**

Waer emich ma den anderen verlaget om srou

de, die ander moet behien also veel als hij hem kent sonder ban en sonder boet, vande anderen doet hijt alst recht vanden lande staet. **Milddoen in een huys.**

Doert so wie bij dage of bij nachte misdede in te huys mit verchtender hant, die verbuert vieruoude boeten, beide tegens den heer, en daer hij tegens misdede. **Va quet**

Doert waer dat niemant // **lingen te belien.** getwont worde, daer sal die rechter en die gezworen toe comen, en die woude en die quetsinge te besien, en bij haren yede dat besuldigen, alst mogelick is. **Huysbreck.**

Doert die huysbreck doat mit haestiger hat die verbuert thien pont wert hij veruoude alst recht is. **Dootslach.**

Die ene man doot, die salmen onss lant verleggen, wert hij den man gegouden heeft, en onss moede heeft, **Vianden vechting, of vrienden.**

Waar oick niemant die sijn viant te voren getweest waer, in ere vrier tawerne sloege verbuert die misdact vieruout, gelijck off hij hem in te ander huise geslagen hadde.

Worden oick vrienden vechten in te vrier tawerne, die en verbuerde niet meer, dan of sy op ene vrier wege geuochte hadden.

Alle iaer machmen gading in **Oadinge.** gen, en also lange als die rechter sidt toe

Gract

rechte, so en mach hij niemant beclagen, noch
ouer niemant rechten sonder clager. **Van pan**
Eenen man salmen panden van rechte den
licke boeten mt gading hij en worde na recht
verbornen. Van boetsculdich werden.

Als ee rechter comt mit ene clager in een
gemene wijde, so en sal niemant boetsculdich
Werden sonder die man die onrecht scaver
daer vy heeft. **Nonst. Vant scot.**

So wie onse scot of Athens onthout, die salt
gelden vueruoudt. **En** dat scot of dien them
fullen van elken ambocht, sullen die gezborn
van elken ambocht wt reijcken onse boden,
ende gaderen. **Van beclagen.**

Voirt ist saecke dat enich beedtsculdich man
den anderen von recht anspreect van t'wie
saken, of van drien, of van meer, en die
gene diene aanspreect, antwoort, den eerste
puncte ben ick sculdich, en al dat hij mij
betijet, al swijget hij die ander puncten, daer
bij en valt hij in geen scade tegen den cla
ger, noch in boeten tegen den rechter.

Een scotbaer man Een scotbaer man.

al voert hij een scout ambocht, daer bij en
sal hij niet scot vrij bliuen. **Elc mach syn**
woort elc man mach sijn vrb **vant gedruke**
gebruycken inden ban daert gelegen is, ge
lijck den andere die daer in wonen, al woort

hij in een ander ambocht. **Vader herade scou.**
Waer die heemraden mitten rechter scoutbe
 vp ene dijk, dat sij wijzen bij haren rede,
 daer en mach niemant tegen seggen. Ende
 waert dat sij heuen onderlinge, daer soude
 men die wtkeemraden vp bieden, dat sij daer
 recht of soude wijfs. **Van scot vrij te sijn.**
Voert so waer wij enen huysman die scot sul
 dich ware van desse dage scot vrij lieten,
 dat sal den buijren helpen in haer scot, en
 sij mogen daer mede rekenen sonder ban en
 sonder boete. En die wij voor desse dach
 scot vrij gelaten hebben, sal scot vrij bliue.
Al hout ee Van leen mannen.

beedtsuldich man sijn goet van niemant te lien,
 daer sal hij scot of gelden sonder van ons.
Voert mach wijzen **Van tlelde.**
 elc man vermissc voor ons en voor onse bal
 iou, die onse mannen sijn van goede, ouer ee
 beedtsculdigen man, en anderb nergent.

Spreekt eenen enen man **Van edel mans.**
 an om scot te gelden, die sal sijn getuych
 doen vander sbaert sijde, mochte hij des n3
 doen, hij soude dat scot gelden mitten buij
 ren, ten waer datten den baliou kenlicke
 ware mit goede luden dien hys getrouwede
 dat hij edel ware, en also verstoruen, dat
 hij sijn getuych niet doen en mocht.

Graef

So wie dat vermaende **Van gaderinge .**

syn vrienden mit voirrade , en mit hem vrien of daer bouen synen vianden soch te , en daer mede vochte , dat is gaderinge , en anderb geen , die daerof verwonne wort alst recht is , die anleijder verbuert thien pont , en elck vanden volgers thien scellinghen , hoe veel datter syn .

Van ee gedeilt Waer dat die rechter ee man oirdeul .

ee oirdeul vraget , en die man dat oirdeul deijlt , en hij des volck heeft , daer en mach die rechter niet tegens seggen .

Van oirdeul Voirt waer ee rechter ee man een tontlegge .

oirdeul vraget , so mach die man syn arhtinge wel nemen tot dien rechte , en al gaet hij wt arhten , dat hij wel weder in comen mach , en dat ontseggen , daer hijt n3 scul dich en is te deijlen .

Niet te dagen von Genen man die boet sculdige den baliou .

man salmen dagen von den baliou , dan syn gebaerde rechter .

Van ter boet winnen .

Die baliou , of die ambochts heren , noch die scouten en mach geen vrien man winnen ter boete , anderb dan met vrije luden .

Voirt so en sal niemant den andere ten houe dagen , van sturken **Van ten houe dage .**

die de scout is sculdich te berechten .

Van ga Een man die gaderde met / dering m3 vriende .

synen vrienden, also lang als hij niet en vocht
te mitten gaderden volcke, so en verbuert
hij niet noch syn vrienden. **Van onderscrouten.**

In onse vrien ambachten, daer wij en
scoutambachten verleent hebben, die scout
die van ons verleent is, en mach niemant
onderhem setten. **Na oude custumen.**

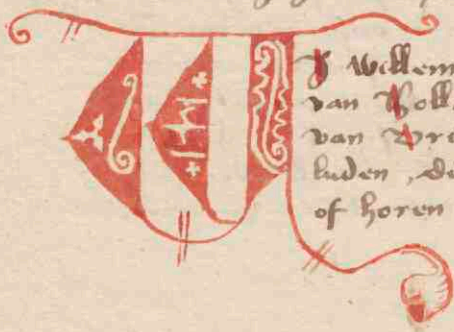
Voirt wat hier niet gescreuen staet, dat
salmen rechten na oordel en rechte des
lants. **Dese** statuten en vryheden va recht
en van oordel hebben wij gegeuen onse goe
de luden voirt, belouen wij hem voirt ons en
voirt onse nacomelingen vast en gestade te
houden. **So** dat sacker dat sij ons en onse
nacomelingen doen, dat sij ons belooft heb
ben, en sculdich sijn te doen, behouden on
se heerlichz en brieuen die wij van hebben,
vnder wat zegelen sij bezegelt sijn. **Ende**
om dat wij willen, dat alle dese sacker
voirt, en elc besonder, bij hon vaste ende
gestade bliuen, so hebben wij dese tegevoirt
dige letteren bezegelt mit onse zegelen, en
mit onse liefs mefs Heere Jan van Auen
nis, Graue van Henegouwen voirt, mit
synen zegel tegens den onse. **En** wij heb
ben gebeden Heere Dirck van Bredenroide,
Heer Willem van Egmont, Heer Craerde

Graef

lijnen sone en onse partere van Haerlem ende
Almaer, dat sy dese letteren bezegelt heb
ben mit horen zegelen byden onse. En wij
Dirck heere van Bredenroede, Wilm heere
van Egmonde, en Geraert syn soen ridders
voirt, En wij seepene en rade der gemee
re steden van Haerlem, en van Almaer,
hebben in oirconden allen deser saken voirt
dese letteren bezegelt, wij ridders mit on
se zegelen, die gegeuen was inden iaere ob
heeren 77 en tnegentich en negen des ja
terdachs na Alre heyligen dach Gegeue in
den Rage.

Graef Wilm

Hier na volcht een uitscrist vander hant
uesten die die goede Graef Wilm, die te
Valencijn sterf, gegeue heeft den vriess en
is al gelijck van woerde en puncten, als
Graue Floris hantuesten, die hij den Ber
maren gegeuen heeft.

W Willem Graue van Henegouwe
van Holland, Frelant en heere
van vrieslant maken rondt alle
luden, die des brief sullen sien
of horen les, dat wij onse goede

luden van Vriestlant hebbe gegene alful
ke vrijheden en recht als in desz brieue ge
screuen staen. **Vanden baliou.**

Wij sullen hem setten en baliou die wij
hem mit eeren setten moge en die
geen heef kint en is. **Vant Graefdinge.**
Onse scouten en onse scopen sullen bannen
het Graefding des Maendachs, des Dings
dachs, des Woensdages totte **Wijfenendte** na sinte nicolae
aldaer te rechten des Dondersdachs, des
Vrijdachs, des Vatersdachs naden bame. En
daer sullen wij seluen weff ten antwoorde
aldaer te rechten den clager na **Kermer**
recht en na scpendoom. **Vā C. pont te wedden.**

Vierenbouen wedmen ons in Vriestlant
hondert pont, en daer sij sullen alle
ongewedde boeten quyt sijn. En ginet also
staen dat wijt voornemde Graefdinge nē
houden en mochten, wij mochtent verlegge
twischen die tijt en Vastinauont in ee we
ke van open dagen, of waer dat niet, wij
mochtent verleggen vpten achsten dach na
Pausschen, in ee weke van open dage, v
dat sij comt voort Graefdinge, en dat te
bannen als voirsproken is. En als wij
t graefdinge selue begome hebbe, so mo
gen wij setten en onss stredt ene vrien

Graef

edelen man, die ridder is, dat Graefdinge
vol te dingen. En ist dat Wij t Graefdm
ge mit en dingē tot dese voingenoemde da
gen, so sullen Wij totte open dage na sijn
ster onse ongelbedde boeten, die mē plach te hou
den int Graefdinge inpande of sī ver Wāzen
waren. **Kuer vā C. pont, of d ongelbedde boeten.**

Wont so staet die kuer an ons, weder Wij
hebben willen die hondert pont, of die onge
wedde boeten, die int Graefdinge gehouden
sijn, of daer in vallen. Ist dat Wij deynen
in kiest Wij die t. pont, so sijn die ongelwed
de boeten quijt, die men plach te houde int
Graefdinge. En die t. pont sal mē ons gel
den, als mēse plach te gelden int Graefdinge.

Pont salmen ons gelden Van huylhoendere

die huylhoenen, alst seide in gewoonte is. **Van**
Wont dat asinge Wijsen Scapene of alingen.
souden in Priestlant, dat sullen die scapen Wij
sen in alsuckken recht, als die asinge Wijsen
souden. **Van een beroep.**

Wont waert dat niemant die scapen weder
seide, dat sal die balieu berechten mitten
mānen, hebben die scapen onrecht, dz sul
len sī gemeynlick beteren mit thien ponden,
heuet hī onrecht diese wederseide, so is
sijn boet thien pont. **Van scult te bekennen.**

Waar enich man den anderen beclacht o
 soude die mach wel hien also veel als hij
 bekennt sonder ban en sonder boet vanden
 andere doet hij, alst recht vande lade staet.

Wont so wie vech **Van vechten**.
 tender hant bij daech of bij nachte misde
 de in te huys, hij verbuert drienouwighe
 boeten, beide tegen de heer, en daer hij
 tegen misdede. **Van quetsingen te belien.**

Daer iemant gequetst worde of gewont,
 daer sal die rechter en die gezwore toe
 comen om die wondt en quetsinge te belien.
 en bij horen rade dat te besculdigen, alst
 mogelich is. **Van huylbrech.**

So wie huylbrech doet mit haestiger hant,
 verbuert thien pont, wort hij verbormen
 alst recht is. **Van dootslach.**

So wie een man doot, dien salme onse
 lant verleggen, also lange went hij de man
 vergouden heeft, en ons onse moede heeft.

Is sich iemant die **Vianden verhtinge**.
 sijn viant te voren gewest heeft, in enen
 vrier tauerne staet, hij gelt die misdact
 vieruout, gelijck of hij hem in te andere
 huys geslagen hadde. **Vrienden verhting.**

Worden sich vrienden vechten in te vrier
 tauerne, die en verbueren niet meer, dan

Gract

of sijn vp te vrien veldt dochten. **Gadinge.**

Alle iaer machmen gading Dingen, en also lan-
ge als die rechter sit te rechte, so en mach
hy niemant beclagen, noch ouer iemant rech-
ten sonder clager. **Scouts beclaginge.**

Ende die rechter en sal niemant beclage om
ongelbedde boeten, die vande gading roere of
comen, mer men sal beyden tot in die Gract
ding, en daer verwinnen, alst recht is. **Van**
Seuen man salmen panden / n3 te panden.

Van rechten binne tgading, hy en worde ver-
wonnen na recht, **Van boetsculdich te werden**

Als te rechter comt n3 ene clager in enige
weyde, so en sal niemant boetsculdich worde,
sonder die onrechtseuer heeft. **Seuentuigh.**

Als twee manen twisten om anuanc va lan-
de, so mogen seuen man die naeste londen
sijn, dat erue geue sonder ban en sonder
boet, ten waer dattet vp ons quam te
rechten. **Vanden boeldeelinghe.**

En geuuel daer te boeldeelinghe, dat boel
sullen seuen die naeste buyren geuen sonder
ban en sonder boet, als recht is, en die die
boel verliest, hy gelijck die boete. **Bottinge.**

It die vrieff sullen vrie sitten twee iaer
sonder bottinge, en des derden iaers bottin-
ge gelden. **Vanden heeruact.**

Niemant sal die Vriess ergent bieden sond
 ter Vrouwen heeruaert, en die heeruaert
 salmen tot elcken herche ontbieden met bo
 den en met letteren om Dagen te varen
 eer sij porren sullen, ist saech dat sij va
 ren sullen Wten lande of Wten Graesscap
 van Hollant, Mer is die heeruaert binne
 des lants te doen, so sullen sij reede wesen
 als sij eerst mogen, alst hem ontbode is.

So wie onss

Vant scot.

scot onthout, hij salt gelden tbiuout.

En dat scot van elcken ambachte sullen
 die gezworen gaderen en ontfaen, en on
 se boden wt reicken. **Niet te dage voor de baliou.**

Veem man die beedtschuldich is in Vriesslant
 sal omgen man dagen voor den baliou, anders
 dan sijn gebaerde rechter. **Van aenspreken.**

Ist saech dat een beedtschuldich man den ande
 ren voor recht aanspreect, van ee saech, of
 van tbiyen, of van drie, of van meer, en
 die gene diemen aanspreect, antwoirt, des
 eersten punct ben ick ont schuldich, en all
 des hij mij betijet, al sbege hij den an
 der puncten stille, daer hij en valt hij in
 geen scaden tegen den slager, noch in boe
 ten tegen den rechter. **Van wech varen mitter**

Elc man mach varen wonen vant woon.
 ene dorp int ander sonder ban en sond boet.

Margriet

Doirt elc man mach, **Vā sy lat te braken.**
sijn crueb gebruijchen inden ban daert in leijt,
gelijcke andere buijren die daer in wone, al
woont hij in ee ander ambocht

Hier na volgt ee wtscrijft vander hantueften,
die Margrite Keijserinne van Rome, Gra-
winne van Henegouben, van Hollant & den
Vriess gegeven heeft.

Margriet keijserin.

Margrite bijder genaden Gods
keijserin van Rome, en al
toeb myren Grawinne van Hen-
goulbe, van Hollant van Feltt,
en Vraulle van Vriesslant make
rondt en kenlick allen luden van
Vriesslant, die nu wone of namachs wone sul-
den inder balionscap van Wadenblich gegeue
hebben en geuen alsulc recht en gratis, als
hier na gescreue staet. **Van strepen te kies.**

Iden zersten hebben wij hem gegeven,
dat die buijren wt elken ambocht
strepen kiesfen sullen, als sode en ge woon
te is en plach te wess. **Ongeuarde hant.**
Doirt dat men selso recht mit ongeuarde

hant, dat salmen berechten onder de banne
 en onder den scout mitten scapen, en die
 daer of verborne wert, als recht is, die
 verbuert pñj scelling. **Stille warden.**

Poort so sullen alle stille woerde met wess
 ten waer datment verwilcoorde den ee tegen
 den andere, of tegen den heer, ongedwon
 gen vanden heer. **Vangen van dieuerv.**

Poort niemant salme van diefte, men vint
 hem dragen of driuen met diefliche goet
 Daer onnosel brede **Van onnosel brede.**
 is, die salmen ouer rechten, alst sude en
 gewoonte is, inder baloufscap voers mitten
 en waer ee brede die emich man mitter hat
 gegene hadt. **Van ten houe te beroepen.**

Poort datmen binne den baloufscap niemant
 te houe dagen sal, ten sij dat jemat voch
 te mit vorrade en mit gaderden volcke,
 en huysbreck mit haestiger hat dede, of va
 doot slagen van luden, of daer die rechter
 jemat brede vengede, of daer een beedt
 sculdich man sinen rechter n3 gehoorsam
 noch onderdanich en ware te recht te staen,
 also verre als hij hem mit asten dage ghe
 dacht heeft, als recht is, of daer hejme
 like betering of gedaen is. **Daer geen clager ee.**

Poort daer geen clager en is, daer en sal

Margriet

geen recht weff. **Van huylmans kinderen.**

En dat die heer geen huylmans hint vermouwen sal. **Van anuanc van tilber goet**

Doirt dat een anuanc viel van tilbaer goede, die gene die die houder is des goets, hij mach des n3 verlies mit wanen rechte, alsoebeer alst hem sijn selfs bujren helpen houde mit horen recht alst recht is, **En dat moge die bujren doen sonder ban en sonder boet.** **En die den anuanc verliest, verbuert ij. scelling.**

Doirt die rechter **Vanden rechter us te zc.**

n3 te rechte en sal staen van sroude noch va scade, ten sij binne tgading, **Worde tgading** n3 gedingt, so soude die rechter mitten gezworen enen tijt liggen te berechten van scade en van sroude verberf des iaers, ten ware kennelich sroudt, diemen wt ponde sal mogen elken man vp sijn ban en vp sijn boet.

Va lijf en goet

Doirt en salmen niemāt **Va s lijf goet te vboere.**

sijn lijf noch sijn goet of winnen, men win tet hem of met recht, en vormis, nade rechte vander baliousrap voirsh. **Van colterijen.**

UDoirt dat die bujren haer colterijen greuen sullen, als sode en gelboonte te wesen plach, wtgenomen daer brieue of be sciet van sijn. **Van laken ouer tjaer.**

Doirt so en machmen niemāt anspreken va

saechen die te iare en dach gelegen sijn. **Wt**
 geseyt moort, moortbrande, en vrouwen cracht.

Voort so wie te man **Van dootflach**
 dootflact, als hij den magen voldaan heeft,
 het sijn mit recht of mit vrientscap, so sal
 sijn lantwinne wijgen thien pont, en thien pot
 te boeten. En daerom salmen hem sijn **Wacht**
 gelt wtpanden vp sijn ban en vp sijn boet.

En daer mede sal hij weder comen vp sijn
 goet, dat hij hadde doe hij den dootflach
 dede, wt geseyt daer an gerecht is met bre
 ke en mit brande. **Van half sijn goet te verlore**

Voort so wie sijn lijf verbuert mit rechte, die
 en sal niet myer verbuere dan half sijn goet,
 en sijn wijf en sijn kindere sullen deen helf
 te behouden, of sijn recht erfgenamen. **Van**

Voort wie geen achtendael // **edeldoom.**
 edels en heeft vander rechter swaert sijn,
 die sal scot gelden mitten buyren. **Van**

Voort so wie misdoot **edelingen te mildeen.**
 tegens te welgeloren man, die edel ware
 half of daer beneden, waert an wonden, of
 an bloet rijzen, of mit slagen, dat sal te
 waren staen bijden scout en bijden sijnre
 gelijck te huysman, en dat salmen betere
 mit tbiuoudigen gelde, of mit tbiuoudi
 gen rechte, En waert dat hij sijner dage
 lipen rechter niet te recht staen en woude,

Om een dootflach

so soude hem die rechter dagen voor den baliou
en daer alsulc recht nemen, als hi voor den
dageliken rechter nemen soude. **Mandament.**
Voirt so beuelen Wij voor onss nacomelingen
onss baliouwen en onss rechteren, die nu sijn,
of namachs wees sullen inder balioutrap voirs
dat sij rechten na alle dese voirs puncte, als
voirs is. In oirconde des brief bezegelt m
onss zegel. Gegrueen in Hage vp sinte Harto
lomeus dach Int iaer ons Heeren M. m.
ende ses ende vertich.

FINIS fimb Finis.

Endt. Τέλος. Fin.

§
Vreucht ^{lijf de} recht uaverdichz ghij die de lan
den oirdelt. Sapientie p.

Om een dootflach te leggen.

Der rechter **A.** hadde hy hier
 te recht te doen, waert v' lief
 ick soudet voir hem seggen.
G. So seit die rechter, **Ja,**
 't is my lief dat gij recht
 segget en spreket. **Heer rechter** verbuere
 ick boeten, die ick met recht niet verhoer
 den en can, die hout an hem en niet an
 mij. **Heer rechter** wildi voort horen? **Ja**
 ick. **Hier** staet **Jan** en ick in sijne woerde
 en seit dat hy **Clas** sijnen broeder verlo
 ren heeft, dien **God** die ziel moet hebbe,
 die welke ~~Jan~~ **Wiet** gedoot, ver
 moirt, en te manwe gebracht heeft, **En**
 seit dat hy die rechte hantdadige is, en
 begeert daer en dach vanden hoochsten
 rechte, en seit dat gij hem sculdich sijt
 en dach daer of te betuokene binnen ses
 weken. **So** seit die talman, **Heer rechter**
 wildi voort horen? **Ja.** **So** seit **Jan**, en
 ick in sijnen woerden, en seit dat gij sicut
 dich sijt den hantdadigen te dagen, ende
 oick die seipene totter dage dagen, als
 bescreiden is, goets tijts voir middach, vp
 sijn hof en vp sijn goet. **Het** waerme hem
 sculdich is te verdagen. **Vommo. D.** **Al**
 hier anden werf, en voir sijn doer, daer

Om een dootflach

hij sijn leste woonstal hilt, in tegenwoordichheit
van twee seepens of meer vp sijn lijf en vp
sijn goet, **Heer rechter**. **A**. Hadde hij hier
niet te recht te doen, waert v lief ick soudet
voir hem seggen. **Ja**. **Heer rechter** verbuer
ick boeten, die ick mit recht niet verhoede
en can, dien houdt an hem en n3 an mij.
Heer rechter **A**, begeret te vormis, of ghij
tot goeden tijt voir middach bij klimmender son
ne sijdt sitten gaen te rechte, vanden rechte.
Heer rechter, oft bij rade of bij dade, of m3
enigerlij saecken ouer middach droech oft al
lijche oft en stede sal wesen, oft goets tijts
voir middach waer. **Heer rechter** gij waert
dat hij met sepen besuen is, **Heer rechter**
gij waert hem dat hij van mans hande ge
storuen is, **Heer rechter**, gij waert al gij
hem mit recht sculdich sijt te wesen, **Heer**
rechter, hier staet Jan en ick in sijnen woor
den, en clage vp **pieter**, of hoe hij mit
rechte genaemt is bij sijnen **kerstelicke nae**
als dat hij gecomen is binnen mijns **heren**
lande, **Graue van Holland**, binne dat ras
telleynschap van **Medenblich**, en binne die
vrijheide, en inder stede van **Hoorn**, **Veellme**
hout, **hem**, **Blacker**, ofte **Widensse zeta**
en heeft die ouerdaet manlich seluer mitter

hant gedaen, en mit te scarp wapen of in
 strument, en seit dat hij daer an verbuert
 heeft sijn lijf en sijn goet, **Heer rechter**
 ich segge dat gij sculdich sijt die quaetda
 der in te vijsschen, **Eenwerf, Anderwerf,**
Derde werf, Heer rechter, ich segge, comt
 die quaetdader niet bij climmender sonnen,
 bij staende werf, dat hij sal wess vellich
 van sijn lijf en van sijn goet, **Heer rech**
ter, ich segge dat gij sculdich sijt, dien
 quaetdader te verdagen, en ich begeer een
 vomis, tot wat dage men hem sculdich is
 te verdagen. **Vomis** van huden tot ouer
viij dagen, vp sijn lijf en vp sijn goet,
 en goets tijts voor middach. **Item** wie hem
 sculdich is te verdagen, **Waer** men hem scul
 dich is te verdagen, **Vomis,** anderwerf,
 inder vorss anderwerf, en tot sijn vor
 doer, daer hij leest sijn woonstal hielt. **So**
 seit die rechter **A.** en **B.** den rechte hat
 dadigen, of hoe hij genoemt is, al hier ande
 werf van huden tot ouer **viij** dagen, ter
 goeder tijt voor middach vp sijn lijf en vp
 sijn goet te antwoorden voor afsulcke cla
 ge als hij vp hem heeft. **A.** van verlies
 sijns broeders doot. **So** vraecht die
 rechter, of hij hem gedacht heeft, als recht

Om een dootlach

is. So vraecht die scout te vromb, of hij
waer in seerten, of in herten, of in emghe
nootsaechen, of hij dat recht mocht voort vor
deren laten bij enen sijnen stedehouder, na in
hout mijns Heren buuel, dat hij daer of heeft.
Heer Rechter Wildi voort horen; Ja, hij be
geert te vromb Welcme sculdich is voir te doen
te vromb datme sculdich is te leggen. Heer
rechter. A. begeert te vromb hoe me hem scul
dich is balling te leggen. te vromb. Also wint
also breet en sijde, Also lange, Also breet,
Als mijns Heren palen strecken, vp sijn hif
en vp sijn goet.

Item hoe lange datmen hem sculdich is balling
te leggen. te vromb. Hondert iaer en ene dach,
vp sijn hif en vp sijn goet.

It so staet die rechter vp en seit. A. of hoe
hij mit recht genoemt is, die legge ick dal
ling wt mijns Heere des Grauen lande van
Hollant, also wijde, also sijde, also lange, also
breet, als mijns Heren palen strecken, Hon
dert iaer en ene dach, vp sijn hif en vp sijn
goet. Itc of hij ballinc geleijt is, daer hij
mede ontstaen mach. Ja.

Heer Rechter Wildi voort horen; Hier staet
A. en ick in sijnen woerden, en seit dat die
magen des quactdadere. A. vergelden sulte

te leggen.

xlj.

met xxxij pont, na inhoud der hantueste.
¶ vonnis, Ja. Ich segge dat elcke vern
deel sal wess een fusterling, isser, en so
vont. Wie dese verndelen is sculdich te
noemen; ¶ vonnis, die anclager.

¶ Ich segge dat gij die verndels sculdich
sijt te verdagen. of sij daer yet tegen seg
gen. ¶ Te watter tijt, ouer d'waro nacht
goet tijt voor middach.

Item ist dat sij hem bekenmen, so seg ick
dat dese xxxij pont betackt sal wesen sij
gelijck den hantdadigen.

¶ Te of sij genoemt sijn alst recht is.

¶ vonnis, Ja.

Of sijt mogen heere mit recht, Wanger;
Ouer d'waro nacht.

Hier is teyndt.

Gescreuen doir mij Jan For
neliss als Jan Speck van
Warmenhuyzen, nu priester
tot Heensbroeck a° pd° ende
prip en gheendt den xxij
Nouembrio tot behoef va Adri
aen Coertss van Opmeer.

77

Taxatie der Landen. xlvij.

Die stede van
 Haerlem vij.
 v^m f
 Beuwerwijc t. p. bi. f
 Wijck an duinen lxx.
 Wijck vpt zee lxxvij.
 tetroede en Alberts
 berge xxxij.
 Wilboren luden van
 Velsen xxxij.
 Die huyslude va Vel
 sen pl.
 Die Wilboren luden va
 Heemskercke plvij.
 Die huyslude va Hees
 kercke lxxx.
 Castercom c. xxvij.
 Vinnen c. lxx.
 Wtgeest ij. p. bi.
 Arker sloot ij. xx.
 Velloo en Afsdoom c.
 p.
 Bergen an duyn c.
 xl.
 Groorde met t. amp
 ij. xxx.
 Groorde p.

Stoten lviij.
 Heemstede lviij.
 Sparendam. plv
 Sloten en Desterop
 p. vij.
 Die vier ambochte. p.
 Schoft ambocht c. ij.
 Haerlemer lude p. xxij.
 Rieuwerkerke xxiij.
 Wijck plvij.
 Heesmer lviij.
 Santuoirt. pl.
 Oostsanen iij. lxx.
 Ssendelst ij. lxxij.
 Wormer en t. iss. iij.
 Ker. plvij.
 Winnen p.
 Westsanen t. rommer
 iij. lxxvi.
 Sparewoude pl.
 Statwoude lxx.
Summa dat quar
tier van Haerlem mit
Bermerlant vij. vij.
lxx.
Vriellant mit Horre
Volcke.
Al. maer pi. lxx

Die taratie

Die stede van Hoorne
xi. lxx.

Deze pyn nauolgen dor
pen stae vnder Hoorne.

Auden Dyck r. pxx.

Proosthufen. lxx.

Swach r. viij.

Hauwert xxx.

Scerwoude pxxij.

Auenhorn plij.

Berchout r. lxx.

Abbeiwoude xxxij.

Op der heets r. pxxij.

Haerдам pxxij.

Woggenom r. xx.

Wadweje pviij.

Nyfen pxxvi.

Melick m3 Post
Woude. Spperdoet,

en Werferts hoof ij. l.

Grotebroeck en Boef

carssel. Nulhu-bruock

en Hoerh-carssel vi.

xxviij.

Schuff vi. pxx.

Sceldmehout r. pxxvi.

Wydnessse mit kee r. en

xxxij.

Sijp-carssel mit kening

broeck pxxviij.

Spanbruock. r. v.

Opmeer lvi.

Opdam Krensbruock

lxxij.

Koorcht Woudt en Ferts

woudt ij. pxx.

Kem en Venhufen ij.

xxx.

Abbekerck Hammerfra

ge. Midwoud en Twijf

r. pxx.

West Woude mit Dester

blocker. Vene wijfen m3

Westerblocker ij. l.

Die dorpen vndert bal

oultcap van Dieuborg

Credijck en Huys

waert r. xx.

Amte Paneraet xxxij.

Dutdorp plvi.

Sterkerck xx.

Graft mit dat sijdt

vijndt van Scermer ij.

xx.

Enoordt vijnt va Scer

mer r. lxx.

Worsen r. lxxij.

In Kermerlantich

volck.

Sangedijck. Als Noordt

scerwoude. Sijdt scer

Woude en Bruch
leppij.

Dut carffel leppij.

Tragen m. e.

Herminghorn en Harig
hufen e. lpb.

Dudorper cogge, als
Oude merigg Pulve me

rop en Wamchel m. lpb.

Topel vij. leppij.

Wieringen m. plb.

Wielant pl.

Wachom lpb.

Warmenhufen e. pbij.

Waring carffel lpb.

Wetten e.

Wuisdunen lpb.

Witbelant e. vi.

Wooch lpb.

Amsterlant Waterlat.

Leuanc Coylant.

Die stede van Am
sterdam m. vij.

Amsterdam m. pl.

Edam vij. lpb.

Paerden m. l.

Wess mit Wessercars

pel e. lpb. vi.

Wuisen lpb. m.

Wuiger berch e. lpb.

Wufen lpb.

Wurmerijnde m. e.

Wantsmer m. e. vi.

Wuderwoude e. leppij.

Wimmerdorp m. e.

Wrekkingwoudt e. vij.

Wroock e. plij.

Wansdorp m. e. plij.

Wosthufen Wersom e. pb.

Warchen lpb.

Wiemer e.

Wimsterveen Wegmeer

e. lpb. m.

Wuderhere mit Waert

shufen Duwendrecht en

Wanneren veen e. e.

Wouen pb.

Woochrecht lpb.

Wooch e.

Wuisen pb.

Wuisen l.

Wuisen pb.

Wuisen e. lpb.

Dits de sum vant

quartier van Amsterlt

Waterlt 9542.

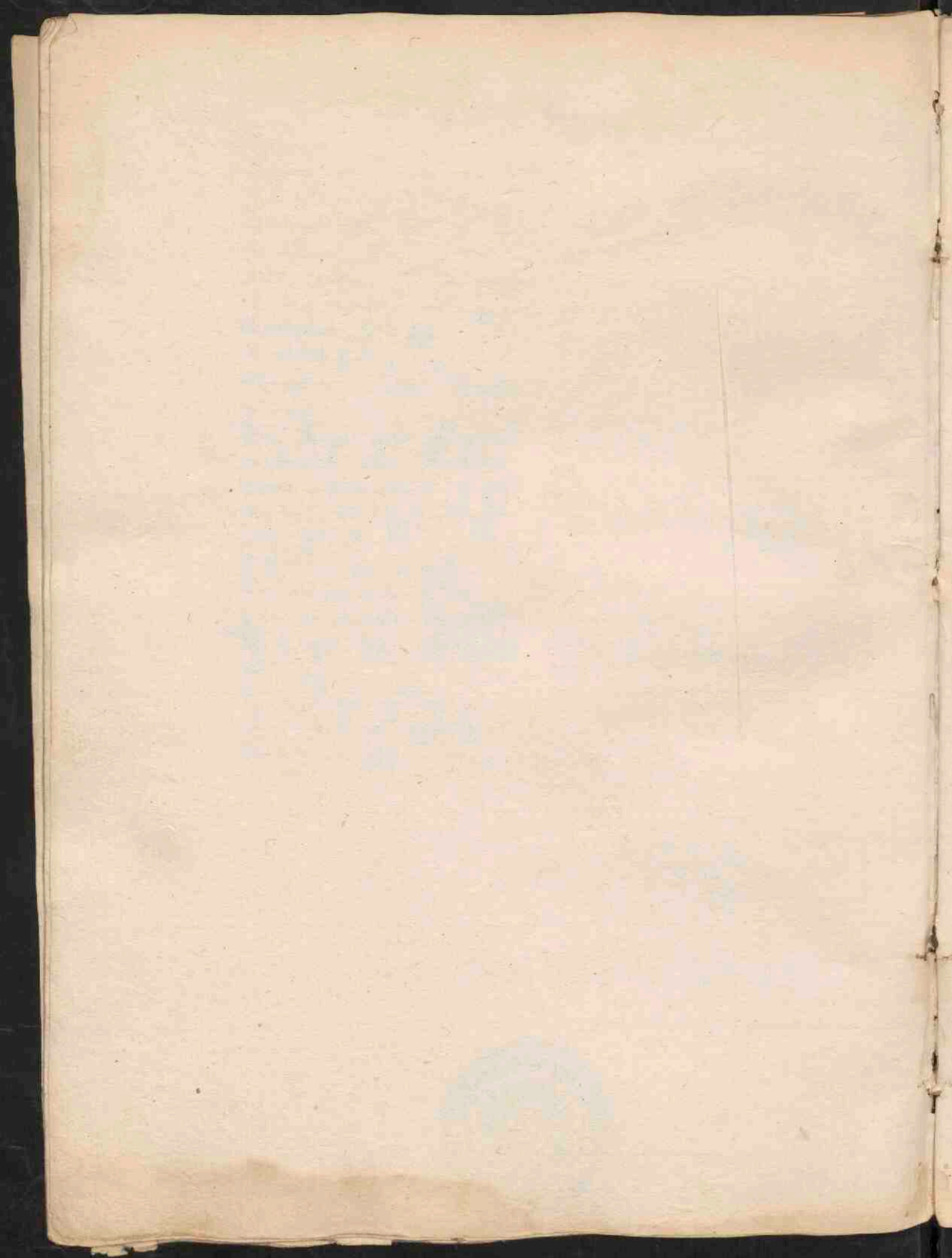
Widrecht m. m.

Widrecht v. m. e. l.

Taxatie der Landen

Keijen m^{m} v^{m} .
Haerlem m^{m} v^{m} .
Der gouwe m^{m} v^{m} h^{m} .
Griedam m^{m} v^{m} .
Rotterdam m^{m} v^{m} h^{m} .
Dulbe Water m^{m} v^{m} .
Woerden m^{m} v^{m} .
Raeldwijc m^{m} v^{m} .
Munster mitter Hejdt
 m^{m} v^{m} .
Die Hage mit Hager
ambocht, als Diculbe
veen, Secueling, Eijke
dunen, en half Hoofdu
nen m^{m} v^{m} h^{m} .
Flierlinge m^{m} v^{m} .
Schrauzande m^{m} v^{m} .
Sant ambocht m^{m} v^{m} .
Hoof van Delpst
 m^{m} v^{m} .
Maestlant m^{m} v^{m} .
Berckel m^{m} v^{m} h^{m} .
Ketal m^{m} v^{m} .

83

21

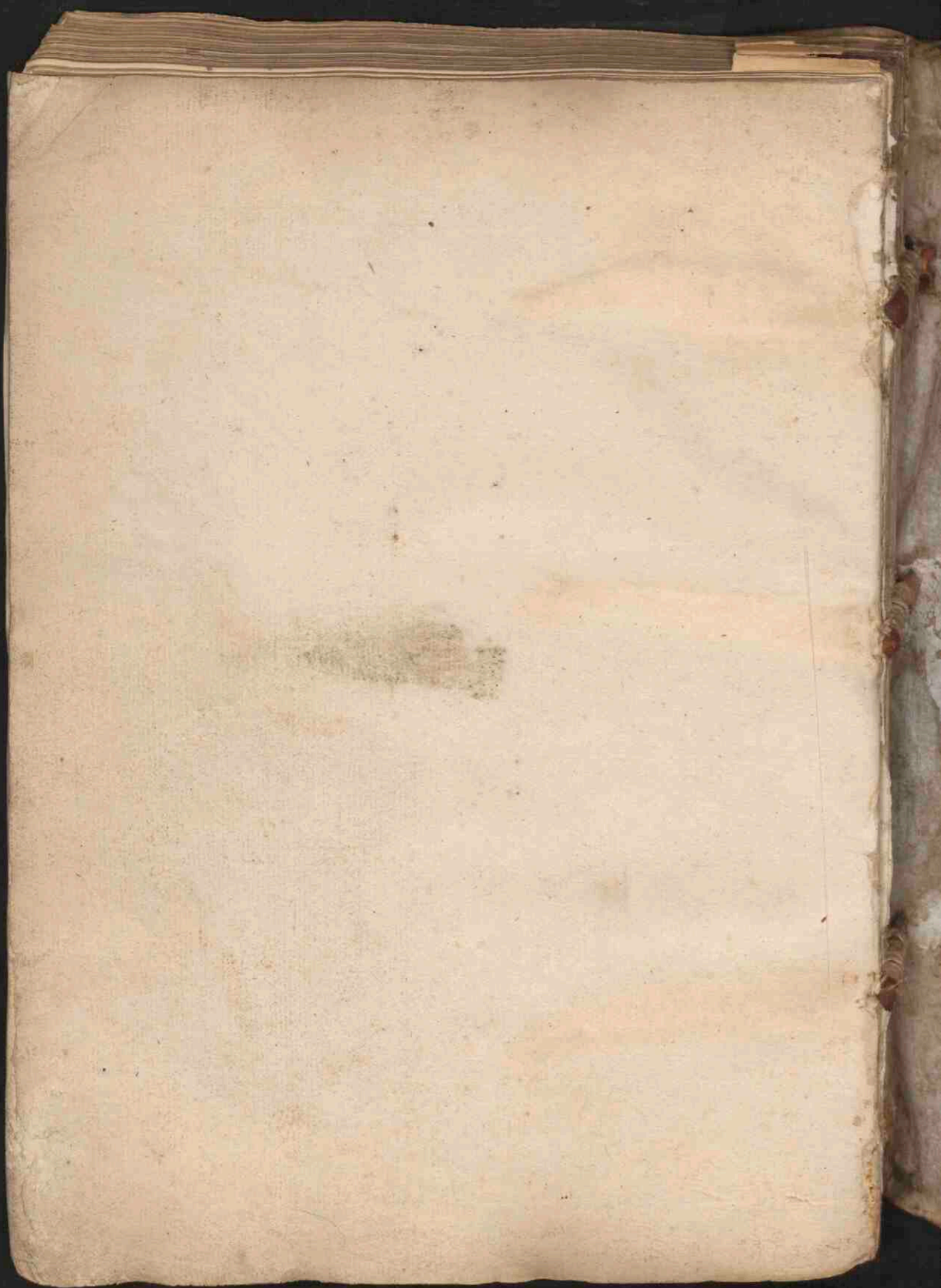
52

83

84

85

86

A. FELTJES.

Rotterdam. — Opperl 94.

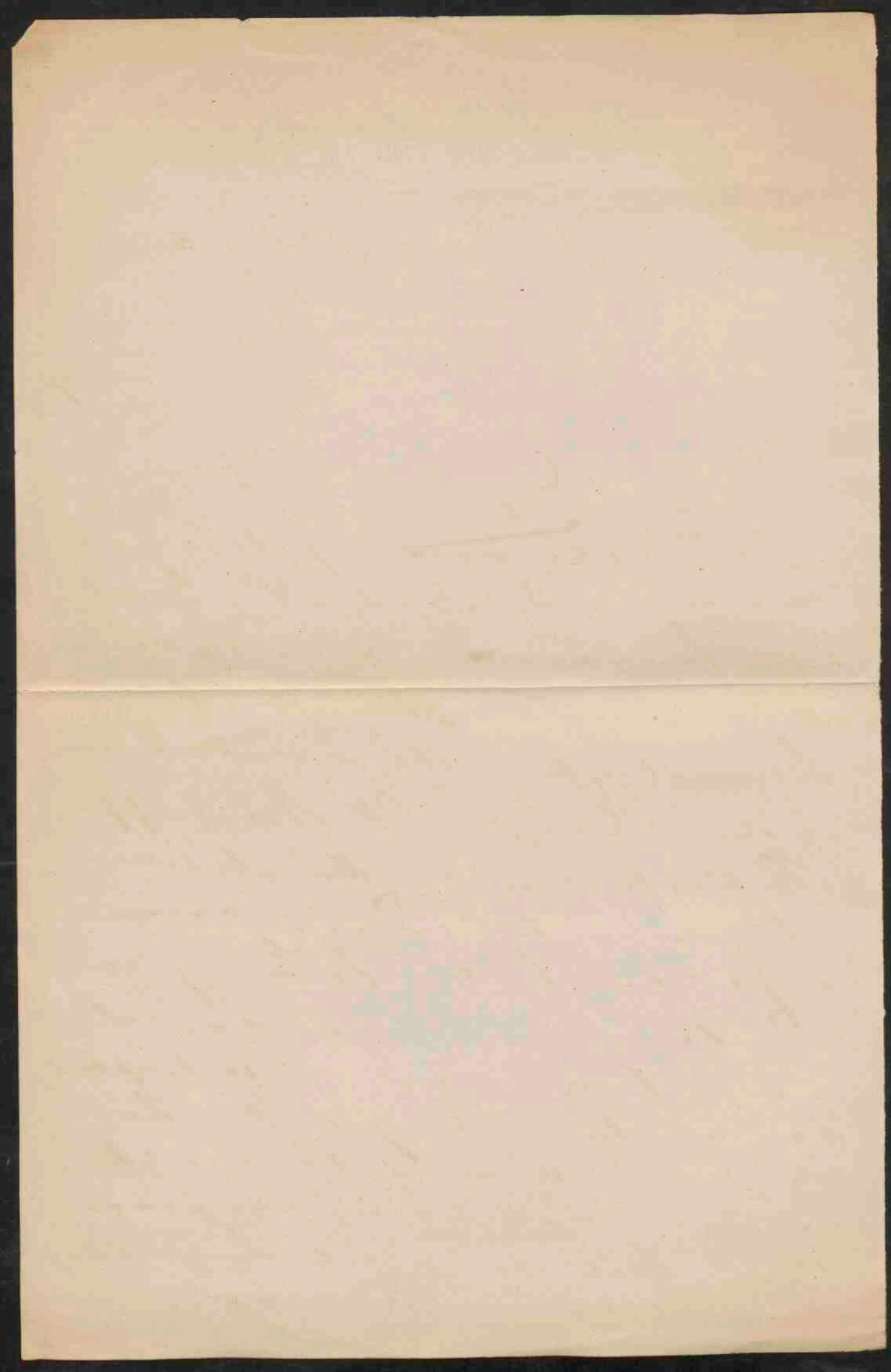
LIBRAIRIE ANCIENNE ET MODERNE.

VENTES PUBLIQUES.

Rotterdam, 14/II 1884

Huy Opperl er!

In antwoord op uw geene
motive Lendik te uwer
en brief van nu op vermeld
steun de koop van de betreffende
handschriften. De overtuiging
is de heer J. P. H. Koudwetter
Bibliothecaris der Koninklijke
Akademie te Brussel, vroeger
in functie bij de firma Jan
Bodden & Zoon, die door
en het bezit is van de verkoopboek
der auctie Huy van de heer
Koudwetter te uwer van dien aard
nu zijn. Zal bij mij aangekomen
zijn. Met de meeste hoogachting
Huy Opperl
A. Feltjes

Havenhage, 20 februari 1884

Hoogzachte Heer,

Het handschrift der boeking, naar K 30,
thans O 30, genoemd, is afkomstig uit de
verzameling Hoog van der Aar (de uitgebreide
titel ^{met den Catalogus} is van 't Hof op de vrijdag geplakt) maar het
werd daar niet door of voor de Koninkl. Bibliotheek
gebracht, wel voor Mr. A. Bogard te Rotterdam,
uit zevens boeking het, door geschenk van zyne
dochter, met tal van andere handschriften en gedrukte
boeken overging. Ofschoon door u gezocht
handschrift (glo Hoog van der Aar) werd niet door
Bogard aangekocht; het kwam althans niet in zijn bezit.

Het eenvoudigste middel om hier
te weten te komen ^{van} (wie het wil gekocht is, contact
meen ik, daarin om het in Drenk, boek-
verkoop-antiquaar te Rotterdam, te vragen. De
man leeft nog in nog boekverkoop, waarmede
ook de commissie van anders.

Om nagezien op no 882 in Hoog van
der Aar terug te komen. Ofsom het geplakte titel
met de Catalogus vermeldt 400 blz., heeft het
boekje Hebbly by folio. Van die font ontstaan

is kan ik niet nagaan. Het getuif met dat
het handschrift na 1864 uit elkaar is
gevoerd en nu hier slechts een klein gedeelte
van de oorspronkelijke Codex bezittes.

Opzets: voor in ons O. 30 (mays 1830)
ligt een aantekening van Urkhand, waarin
vermeld zijn enkele Codices bevattende Landrechten
de van "Noord Holland gelezen pleetden, namelijk:
N° 1201 kenne van Westrooude Nooy Mandrechten
Medembler. n° 103 Mandrechten van Drechteland e
Westrooude de K^o 30 Reetle van schellinkhout
Ik vermoed dit omdat het zou kunnen wezen
dat die aantekening nogmaande had vol voor
U.

Wat betreft Uw laatste vraag, of een
Nieuwe canonicus d' H. van de Kon. Bibliotheek
is vervaardigd, daarop diene: ja, en het voor
het te interesserende gedeelte getal.

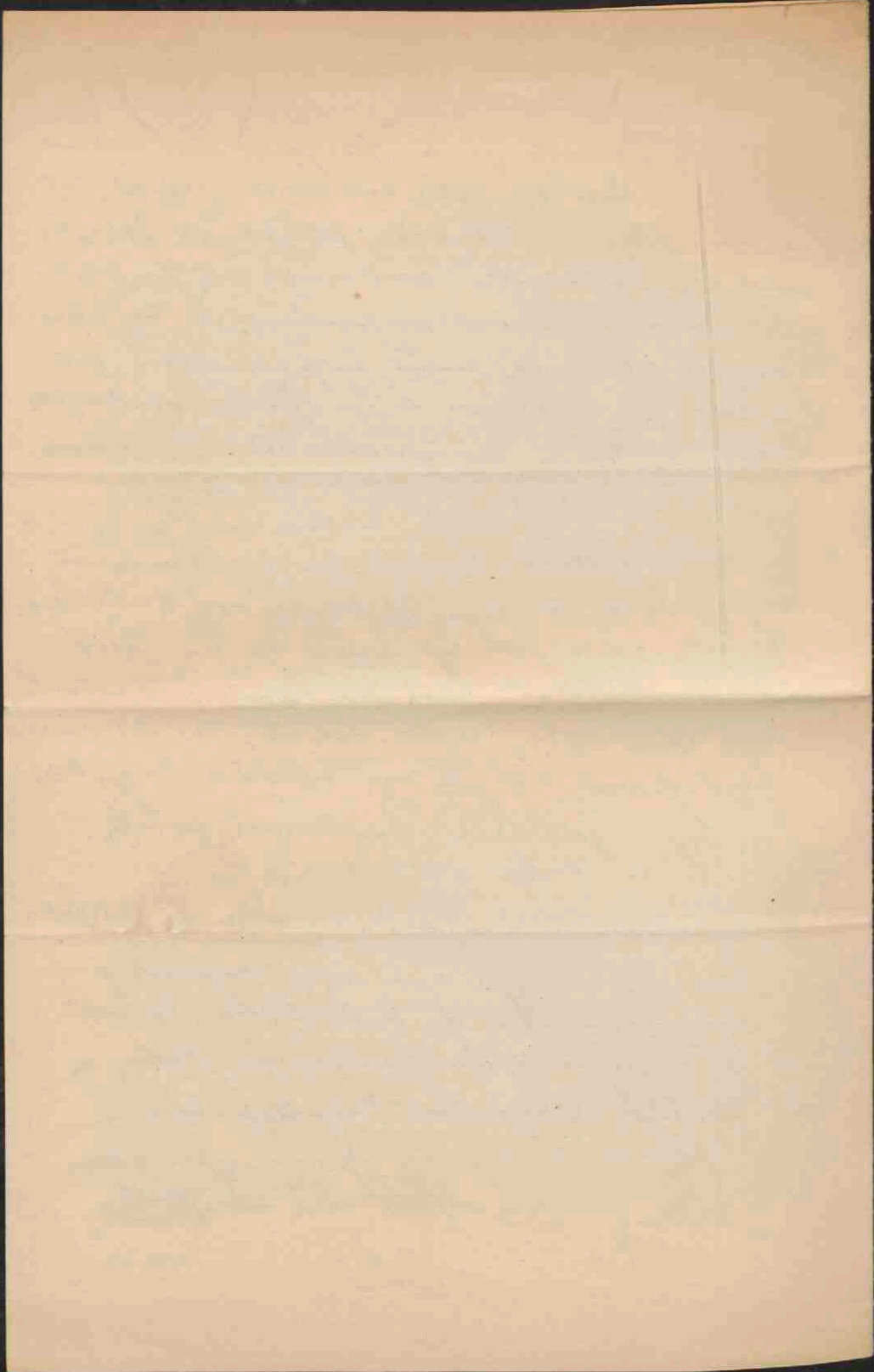
Na den dood des Heers Bolhuis van Zeeburg
was ik meelijens en ander bevaamen geleerd
te moogen zoeken van wie de voortzetting van
Zijn Hoogh Kon. worden opgedragen. In plaats van
antwoord op die geheel gewone vraag werd my

den de Minuto (Six) die zeer oude antiques
leuk gedachte, later voor vast overgeplaat.
Aldus, d'her J. Tideman, en nu va gestes jaers
mes een hofkruis, was vroyer, in jre jeugd,
letterkundig geweest en joo be ik er toe jkoms
om, by gelijke van andere hulp, aan hem ofte
dragen de Catalogus te handplants voortzetten
wan Bothein die gedaachte had. Het werk
gaat ma niet voort, men jre layaan.

Recht eerder had ik uw brief beantwoord
maar daar ik mijn ambtenaar voor de handhouts
belasting wilde met het zoeken van den Codex
N° 80 en hetw^o beak dat hij, meijns onkenhed,
niet op het werk konde behik, toe dat meestere
deyt jekend had en my voortken dars, des
moye zelf had de letwerk gelage.

Ik hoop dat Dink u zal
kunnen vermye naar enig verzamelij of
verzamelan die u met helien van N^o
glo Myrate An jekunnen gemey en
verblif propulien te allequaliter

A. F. J. Campbell

Gravenhage 20 Juli 1885.

Hoogzulleende Collega!

Tot mijn groot leedwigen kan ik u in de
Zaad der Schellingromantische handschriften niet
van dienst zijn. Het is waar my kerstte hier
(O. 30) nr. 832 van den Catalogus van Hoogzate Aar
maar niet de Kon. Bibliothek kocht dat nummer
op die aante. Het was mr. A. Hoogers en
niet diein handschrift e voornemte boeke kran
ket, in 1870, in de boeking aan myne goede
toevertrouwd (zie myn Jaarboek van 1870 bl. 5).
De manuscripte blijft, om van u even groot:

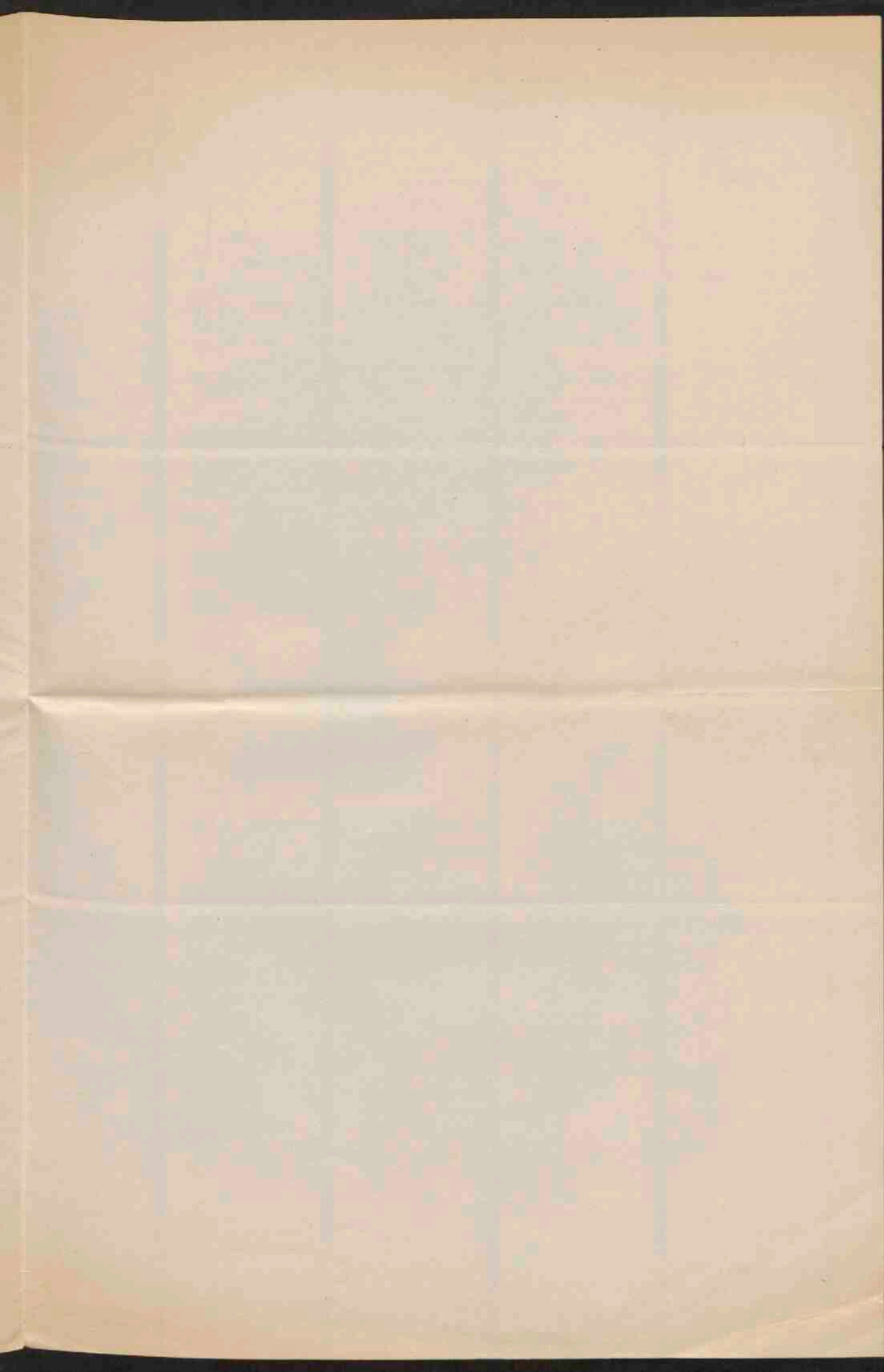
Ik kan niet u de reden zait maar dat ik
het bekende handschrift niet kan en, vooral, dan
my zou onbekend zijn met de innerlyke waarde,
maakt ik my onthouding. Wanneer het nr. 832 van
Hoogzate Aar (tham om O. 30) te koop kwam
don ik, voor deze boeking, 20 / 25 = 1 / 75 voor
brede dring. Niet hoogen.

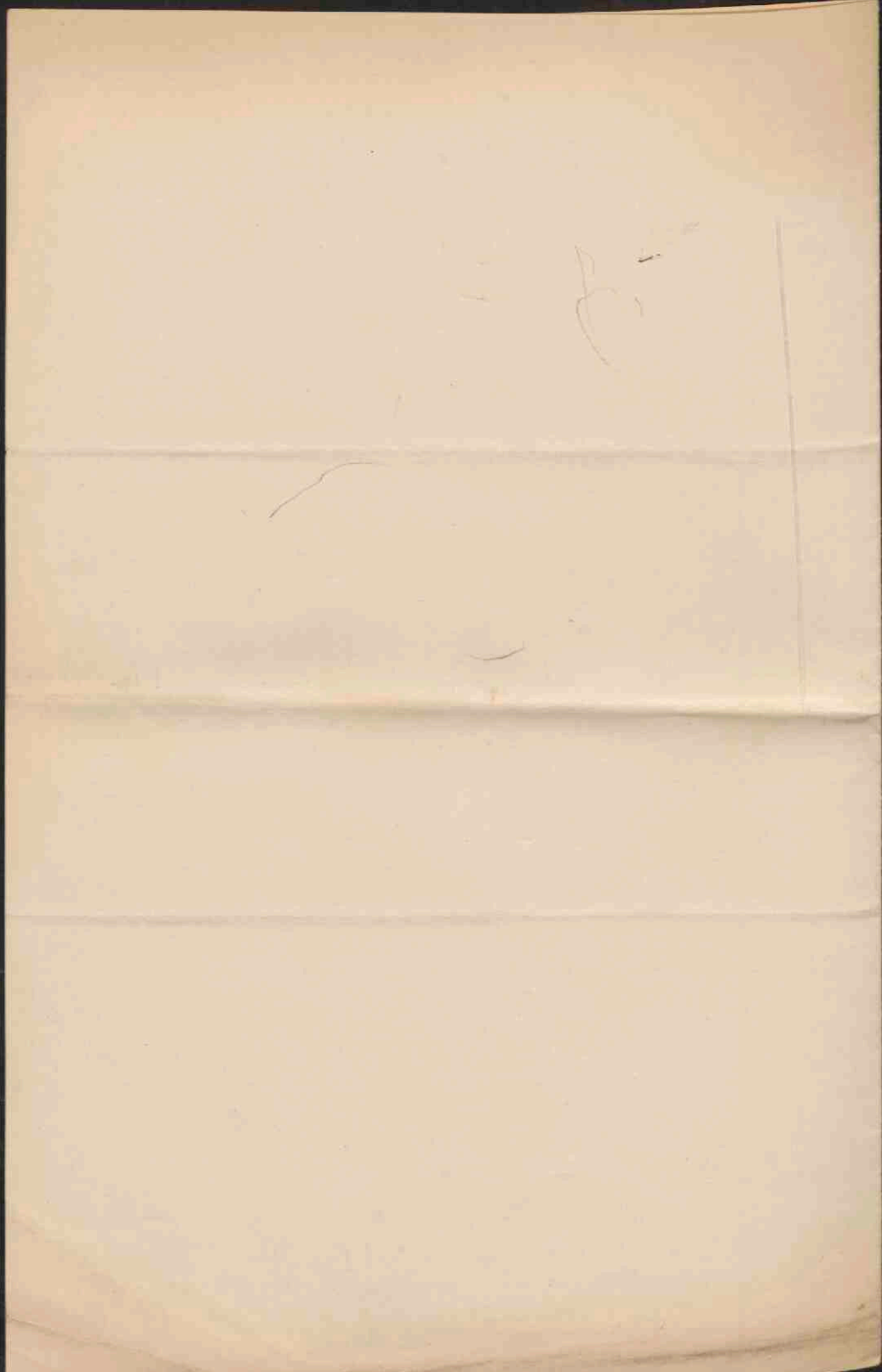
Wilt gy om van het bekende tot het onbekende
besluiten?

Hoogzulleende Collega
de Dine

M. F. St. J. Campbell

1870
MAY 10

Rolleidaan 3 April 88

J. H. DUNK
STERDAM

Werdellgoh Hooggeleerde Heer!

Na veel moeite is het my gelukt de eigenaar van het M.S. te bepraten; hy heeft het my in handen gegeven om 't u te zenden, dat ik by deze als postpakket doe; omf het M.S., indien er een gezegen feest wordt van hem de waarde als unicum van heel europa by $\text{fl} 25.-$, aanevende dat het dit bedrag van u of van eenige Universiteits bibliotheek waard is. Alleen ten bate der wetenschap wil hy het offer, een M.S. dat hy by u was te bezitten, maar wel te zeggen, brengen.

My hy onbekend wenst te blijven en ik als tuipenpersoon geheel verzocht dat u vóór a.s. Zaterdag my gevraagd bedrag zenden of het M.S. my van dien tijd terugzenden. Ik hoop dat het van u belang hebben zal en ben in dat geval by het u te kunnen zenden, tenzij ik my in uwe begunstiging aan beveel.

Met hoogachtung

J. H. Dunk
J. H. Dunk

I have the honor to acknowledge the receipt of your letter of the 10th inst. in relation to the above mentioned matter. I have the pleasure to inform you that the same has been forwarded to the proper authorities for their consideration. I am, Sir, very respectfully,
 Yours obedient servant,
 J. M. [Name]

I have the honor to acknowledge the receipt of your letter of the 10th inst. in relation to the above mentioned matter. I have the pleasure to inform you that the same has been forwarded to the proper authorities for their consideration. I am, Sir, very respectfully,
 Yours obedient servant,
 J. M. [Name]

J. M. [Name]
 [Signature]

BRIEFKAART

AAN den red. der Hoogz. leed. *M. M. P. Ols*
Hoogleraar

Utrecht

OUDE EN NIEUWE BOEKHANDEL
J. H. DUNK
ROTTERDAM

BRIEFKAART

(BETAALD ANTWOORD)

AAN den Welken heer *Ceijer*
Gubbassenaal

94 Opperd

Rotterdam

74

BRIEFKAART

AAN den red. der Hoogz. leed. *M. M. P. Ols*
Hoogleraar

Utrecht

OUDE EN NIEUWE BOEKHANDEL
J. H. DUNK
ROTTERDAM

E 3

Alpa

